

SUOMEN RIDGEBACK -YHDISTYS RY

**RHODESIANKOIRIEN
JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
2018 - 2022**

RHODESIANKOIRIEN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2018 - 2022

Laatinut rotua harrastavan yhdistyksen, Suomen Ridgeback – yhdistys ry:n jalostustoimikunta.
Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen, Suomen Ridgeback – yhdistys ry:n jäsenkokouksessa
27.11.2016.

Hyväksytty rotujärjestön, Suomen Seurakoirayhdistys ry:n yleiskokouksessa 24.04.2017
Hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 13.06.2017.

SISÄLLYSLUETTELO

1. YHTEENVETO.....	4
2. RODUN TAUSTA.....	5
2.1 Rodun tulo Suomeen.....	5
2.2 Käyttötarkoitus.....	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
3.1 Jalostustoimikunta.....	7
4. RODUN NYKYTILANNE	9
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	9
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	11
4.1.1.1 Suomeen tuodut rhodesiankoirat sekä jalostukseen käytetyt ulkomaiset urokset.....	12
4.1.2 Jalostuspohja	17
4.1.2.2 Tehollinen populaatiokoko	18
4.1.3 Rodun populaatio muissa maissa.....	20
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	21
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	23
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	23
4.2.2 Jakautuminen näyttely- /käyttö- /tms – linjoihin	23
4.2.3 PEVISA – ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	23
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteessa	23
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	38
4.2.6 Käyttäytyminen kotona ja lisääntymiskäyttäytyminen	40
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista	40
4.3 Terveys ja lisääntyminen	42
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	45
4.3.2 Tukirangan muutokset.....	58
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	63
4.3.2.2 Immunologiset eli elimistön vastustuskykyyn liittyvät sairaudet.....	64
4.3.2.3 Muita rodussa esiintyviä vikoja ja sairauksia	68
4.3.2.4 Geenitestit.....	74
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt.....	75
4.3.4 Lisääntyminen	78
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	79
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	79
4.4 Ulkomuoto.....	80
4.4.1 Rotumääritelmä (liite 1)	80
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	80
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	81

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	81
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	82
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	82
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	83
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	85
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	85
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	86
6.2.1 Geenipohjan laajuus.....	86
6.2.2 Terveys	86
6.2.3 Luonne	86
6.2.4 Ulkomuoto.....	87
6.2.5 Yleiset jalostusohjeet.....	87
6.2.6 Uroksen omistajan vastuu.....	87
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	88
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	88
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	89
7. LÄHTEET	91
8. LIITTEET	92

Kannen kuva: National Geographic 1944, by Walter A. Weber, <http://www.nationalgeographicstock.com/>.

1. YHTEENVETO

Suomen Ridgeback -yhdistys ry:n jalostuksen tavoiteohjelma pyrkii käsittelemään rhodesiankoiran jalostukseen liittyviä seikkoja mahdollisimman kattavasti. Jalostuksessa on tärkeää ymmärtää rodun tausta. Jalostuksella pyritään karsimaan tai poistamaan epätoivottuja ominaisuuksia sekä yhtenäistämään rodun ulkomuotoa säilyttäen sen luonne ja käyttöominaisuudet. Rotua jalostettaessa populaation koko asettaa kuitenkin omat rajoituksensa. Sisäsiittoisuuden aiheuttamien ongelmien välttämiseksi on tärkeää ylläpitää mahdollisimman laajaa geenipohjaa. Tämän jalostuksen tavoiteohjelman tarkastelujaksoksi tilastojen ja erilaisten tietojen osalta on otettu pääsääntöisesti viimeiset kymmenen vuotta, vuodet 2006 – 2015.

Rodun terveystilanteen seuraaminen on välttämätöntä. Tätä työtä yhdistyksessä tekee jalostustoimikunta kasvattajien ja koirien omistajien avustuksella. Jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu tiedon keruu ohella kasvattajille ja jäsenistölle tiedottaminen, ja jalostukseen liittyvissä asioissa neuvominen. Lisäksi rodunomaisen luonne- ja käyttöominaisuuksien seuranta on oleellista. Suomen Ridgeback -yhdistyksen tavoitteena on edistää jäsenistönsä aktiivista osallistumista kokeisiin, terveystarkastuksiin ja ulkomuodon tarkastuksiin sekä luonnetesteihin/-kuvauksiin.

Rodun terveystilannetta ja luonneominaisuuksia/käyttäytymistä on seurattu viime vuodet aktiivisesti ja kokonaisuutena tilanne on kohtuullisen hyvä. Koirien harrastuskäyttö on lisääntynyt, rodun edustajat menestyvät näyttelyissä ja osallistuvat enenevässä määrin luonnetesteihin/-kuvauksiin. Nykypäivän rhodesiankoira on yhteiskuntakelpoinen ja monipuolinen harrastuskoira. Rhodesiankoirien kanssa harrastetaan eri lajeja ja suhteellisen aktiivisesti. Toistaiseksi rodun rakenne tai luonne eivät aseta näille rajoituksia. Pääsääntöisesti tilanne rakenteen ja luonteen osalta on vielä hyvä.

Yhteenvetona jalostuspohjan laajuudesta voidaan todeta, että rhodesiankoirien tehollinen populaatiokoko on liian pieni. Tähän vaikuttaa erityisesti erilaisten sukulinjojen ja jalostukseen käytettävien koirien vähäinen määrä. Jo pelkästään ridge-virheelliset tai ridgettömät koirat poistavat jalostuspotentiaalista käytännössä 21,2 %.

Rhodesiankoirien terveystilanne lonkkanivel- ja kyynärviveldysplasian osalta on hyvä. Tukirangan muutoksiin tulee kiinnittää huomiota, sillä lähes 40 %:lla tutkituista on ilmennyt eriasteisia LTV-muutoksia ja 12 %:lla eriasteista spondyloosia. Nikamien epämuotoisuutta on löytynyt vain muutamilta yksilöiltä. Rodun tehollisen populaation pienuus vaikuttaa siihen, että immunologiset sairaudet ovat lisääntyneet.

Rotu ei ole jakautunut käyttö- ja näyttölinjoihin. Ulkomuodon ja liikkeiden osalta tulee kiinnittää huomiota siihen, että rhodesiankoira säilyy rotumääritelmän ja käyttötarkoituksen mukaisena.

2. RODUN TAUSTA¹

Rhodesiankoira on kotoisin eteläisestä Afrikasta. Rhodesiankoiran historia juontaa juurensa alkukantaisiin hottentottikoiriin, jotka ajoivat suurriistaa kuten leijonia, gepardeja ja paviaaneja. Jo monta sataa vuotta sitten, kun ensimmäiset eurooppalaiset saapuivat Etelä-Afrikkaan, käyttivät hottentotit rhodesiankoiraa muistuttavaa koira metsästyksessä. Nämä koirat olivat arvostettuja metsästystaitojensa ja uskollisuutensa vuoksi. Hottentottikoirat olivat melkoisesti pienempiä kuin nykyiset rhodesiankoirat. Ne olivat rungoltaan sakaalin näköisiä pidempikarvaisia otuksia, joilla oli selässään karvaharjanne "ridge". Hottentottikoira luultavasti risteytyi Bakalahari-heimon koirien kanssa, jotka olivat sulavampirunkoisia englanninvinttikoiran tyyppisiä koiria. Uudisasukkaat kiinnostuivat enenevässä määrin metsästyksessä ja tuottivat maahan eräitä eurooppalaisia rotukoiria täydentämään hottentottikoiran ominaisuuksia. Varhaisessa jalostuksessa pyrittiin ulkomuotoseikkojen ohella parantamaan koiran metsästysviettiä ja -taipumuksia.

Vuonna 1870 lähetyssaarnaaja Charles Helm toi kaksi ridgellistä narttua, "Powder" ja "Lorna", Swellendamista Hope Fountainin lähetyksasemalle Rhodesiaan (nykyinen Zimbabwe). Siellä suurriistanmetsästäjä Cornelis van Rooyen tapasi ensimmäiset ridgelliset koiransa ja ihastui niiden fysiikkaan ja vartiointitaitoihin. Van Rooyen päätti risteyttää omia metsästyskoiraan näihin koiriin ja risteytyksen seurauksena syntyi ridgellisiä koiria, joilla oli punainen karva ja puolipitkä häntä. Van Rooyen jalosti näitä koiria seuraavat 35 vuotta luodakseen koiran, jolla on synnynnäinen kyky ajaa leijonaa ja muuta suurriistaa. Koira kutsuttiin myös leijonakoiraksi, koska monet suurriistan metsästäjistä huomasivat sen olevan parhaimmillaan juuri leijonan metsästyksessä. Nimityksen vuoksi ihmiset luulivat koiran tappavan leijonia. On kuitenkin selvää, ettei mikään koira pysty voittamaan leijonaa kaksintaistelussa. Rhodesiankoira ärsyttää ja väsyttää leijonaa, jolloin metsästäjä pääsee lähietäisyydeltä ampumaan tarkan tappavan laukauksen.

Koirat metsästivät yleensä 3-5 koiran ryhmässä, joskus käytettiin kuitenkin vain yhtä koira. Jäljestäessä lauma hajaantui suurelle alueelle ja yksi koirista juoksi suoraan kohti riistaeläintä, samalla kun muut koirat piirittivät saalista. Koirien rohkeus, kyky tehdä äkkikäännöksiä ja loikkia sivusuuntaan sekä juosta pitkiäkin matkoja tuli selvästi esille. Ne työskentelivät itsenäisesti ja kehittyivät vuosien kuluessa älykkäiksi ja voimakasluonteisiksi koiriksi, joilla on tarkoitukseen sopiva rakenne. Mashonamaan pioneeri Francis Barnesin tietoisuus rotumääritelmän tarpeellisuudesta kasvoi hänen tavatessaan hyvin erityyppisiä ja kokoisia rhodesiankoiria. Rotumääritelmä työstettiin vuonna 1924 ja se tukeutui dalmatiankoiran rotumääritelmään. Leijonakoira tunnustettiin virallisesti Etelä-Afrikan Kennel Unionissa ja ensimmäiset rhodesiankoirat rekisteröitiin syyskuussa vuonna 1924. Rhodesiankoira on Etelä-Afrikan kansallisrotu.

Ensimmäinen rhodesiankoira tuotiin Afrikasta Englantiin jo vuonna 1914 eli ennen ensimmäisen rotumääritelmän muokkaamista. Ruotsiin ensimmäiset rhodesiankoirat tuotiin 1920-luvulla, mutta koiria oli hyvin vähän aina 1950-luvulle asti. Useimpiin Euroopan maihin ja USA:han ensimmäiset rhodesiankoirat tuotiin vasta maailmansotien jälkeen 1940-luvulla tai tätäkin myöhemmin.

2.1 Rodun tulo Suomeen

Carl-Henrik Lucander toi ensimmäisen rhodesiankoiran Suomeen vuonna 1965 Ruotsista. Carl-Henrik Lucander tuotti tämän uroksen seuraksi myös nartun Englannista vuonna 1967. Koirat saivat pentueen vuonna 1968, mutta sitä ei tiettävästi rekisteröity Suomeen. Suomeen tuotiin tämän jälkeen muutamia koiria, mutta niitä ei käytetty jalostukseen. Ensimmäisiä rodun harrastajia Suomessa olivat Leni Finne, Maria Björkas, Marianne Gellin ja Päivi Rantasalo. Kasvattajina heistä ovat näihin päiviin asti jatkaneet Maria Björkas ja Marianne Gellin. Rhodesiankoirien rekisteröintiluvut pysyivät Suomessa hyvin pieninä vuoteen 1990 asti. Vuosina 1992 -1998 rekisteröitiin 111 koira, joista tuontikoiria oli 18. Tuonnit olivat

---

¹ Marianne Gellin, Satu Laakso.

pääasiallisesti Ruotsista, Englannista ja Amerikasta. Vuoden 1999 jälkeen rhodesiankoirien rekisteröinnit ovat lähteneet nousuun. Nykyisin rodussa on noin 20 kasvattajaa, joista kaikki eivät ole aktiivisia.²

Suomessa rhodesiankoira kuului aluksi seurakoiraryhmään. Vuoden 1994 alusta rotu siirtyi kuuluvaksi FCI:n (Kansainvälinen koiranjalostusliitto – Fédération Cynologique Internationale) ryhmään 8 vesikoirat ja noutajat ja vuoden 1995 alusta se siirtyi ryhmään 6 ajavat koirat.

2.2 Käyttötarkoitus

Rhodesiankoiran nykyinen käyttötarkoitus on toimia monipuolisena harrastus- ja seurakoirana, jota käytetään myös metsästykseseen. Rhodesiankoira sai palveluskoiraoikeudet Suomessa vuonna 1999. Rodulla oli PK-oikeuksissa vajaan vuoden mittainen katko 2014-2015, kun rodussa ei edeltävinä vuosina ollut saavutettu vaadittavia tuloksia. Tuloksia on saavutettu jäljestyksessä ja haussa. Tuloksia on saavutettu myös pelastuskoirakokeissa ja valjakkohiihdossa, sekä erityisesti metsästyskoirien jäljestykokeissa (oikeudet 1997), agilityssä sekä TOKOssa. Lisäksi vinttikoirien maastajuoksua sekä ratajuoksua on harrastettu suhteellisen aktiivisesti epävirallisoin oikeuksin. Maastajuoksun osalta rotu sai viralliset oikeudet näöllään ajavien koirien maastajuoksuun vuonna 2010.

Afrikassa rotua käytetään seurakoirana, riistanvartijan työkoirina, vartiointiin sekä riistan metsästykseseen. Australiassa rhodesiankoirat ovat pääasiassa seurakoiria, mutta niitä käytetään yhä myös mm. villivuohen ja villisian metsästykseseen. Ruotsissa rhodesiankoiria käytetään myös peuran metsästykseseen.

Rotu ei ole jakautunut näyttö- ja käyttölinjoihin.

---

² Gellin, Marianne.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Yhdistyksen perustava kokous pidettiin 21.11.1988. Kokouksessa yhdistyksen nimeksi päätettiin Suomen Rhodesian Ridgeback –yhdistys. Nimi muutettiin 1.3.1993 muotoon Suomen Ridgeback –yhdistys – Finska Ridgeback –föreningen ry (tästä eteenpäin tässä dokumentissa käytetään muotoa Suomen Ridgeback –yhdistys). Yhdistys toimii Suomen Seurakoirayhdistys ry:n alaisena ja sen toiminta kattaa koko maan. Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry (SKL) hyväksyi yhdistyksen jäsenekseen sekä rotua harrastavaksi yhdistykseksi vuonna 1998. Suomen Ridgeback –yhdistys on ollut Suomen Vinttikoiraliitto ry:n (SVKL) jäsen vuodesta 2010.

Suomen rhodesiankoirakanta vuoden 2015 lopussa on arviolta noin 800 koiraa. Suomen Ridgeback -yhdistyksellä oli vuoden 2015 lopussa 266 jäsentä. Edellä mainitun perusteella voidaan päätellä, että todennäköisesti yli 50 % rekisteröityjen rhodesiankoirien omistajista kuuluu rotua harrastavaan yhdistykseen. Moni rodun harrastaja omistaa myös kaksi koiraa tai useampia koiria.

3.1 Jalostustoimikunta³

Suomen Ridgeback –yhdistyksen jalostustoimikunta perustettiin vuonna 1999 ja se kerää ja jakaa rhodesiankoiran jalostukseen liittyvää tietoa. Kasvattajat voivat halutessaan kysyä jalostustoimikunnalta neuvoa jalostusvalintoihin liittyvissä asioissa.

Jalostustoimikunta valitaan hallituksen kokouksessa kahdeksi vuodeksi kerrallaan siten, että yksi jäsen on vuosittain erovuorossa, ensi kerran arvalla ja sen jälkeen kukin vuorollaan. Erovuorossa oleva jäsen voidaan valita myös uudelleen. Toimikunta työskentelee hallituksen alaisuudessa ja raportoi toiminnastaan hallitukselle. Toimintaohjeita päivitetään tarpeen ja rodussa vallitsevan tilanteen mukaan.

Jalostustoimikunnan muodostaa neljä (4) henkilöä, jotka kollegiaalisesti hoitavat tehtävän. Toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä sihteerin. Jalostustoimikunta pitää kokouksia tarvittaessa ja on päätösvaltainen kolmen (3) jäsenen ollessa läsnä. Jalostustoimikunta voi tarvittaessa käyttää työssään asiantuntija-apua.

Jalostustoimikunta toimii yhteistyössä kasvattajien kanssa ja pyrkii toiminnallaan edistämään avoimuutta ja rehellistä kommunikaatiota. Toimikunnalla on oikeus tiedon keräämiseksi lähettää kyselyitä kasvattajille ja omistajille. Lisäksi jalostustoimikunta kerää tiedot tehdyistä astutuksista rodun tilanteen seuraamiseksi ja tiedostojen ylläpitämiseksi. Jalostustoimikunnan keskeisimmät tehtävät ovat seuraavat:

- seurata rodun kehitystä Suomessa ja ulkomailla ja rodun kotimaassa ja jakaa rotutietoutta
- toimia puolueettomasti, objektiivisesti ja rodun parhaaksi huomioiden koko käytettävissä oleva koiramateriaali
- kerätä ja jakaa tietoa kokonaisvaltaisesti rodun terveydestä, luonteesta, käyttöominaisuuksista ja ulkomuotoseikoista, järjestämällä mm. ulkomuodontarkastuksia (jalostustarkastus) ja jälkeläiskatselmuksia
- pitää yhteyttä kotimaisiin ja ulkomaisiin rotuyhdistyksiin sekä kasvattajiin ja ohjata ja neuvoa uusia kasvattajia ja urosten omistajia
- järjestää koulutustilaisuuksia ja valmistaa koulutusmateriaalia sekä jalostusta käsitteleviä artikkeleita
- seurata rodussa tapahtuvia muutoksia ja tiedottaa rotujärjestölle ja jäsenistölle niiden mahdollisista vaikutuksista rotuun
- kantaa päävastuu JTO:n ja PEVISA-ohjelman laatimisesta, päivityksestä ja sen seurannasta

---

³ Suomen Ridgeback –yhdistys ry:n jalostustoimikunnan toimintaohje, Suomen Ridgeback –yhdistys ry:n nettisivut, www.ridgeback.fi, 01/2012.

- käsitellä viiveettä rodun poikkeuslupa-anomukset ja muut lausuntoa vaativat asiat sekä vastata näihin kirjallisesti ja tarvittaessa perustella kantansa
- seurata viranomaisten sekä kennelkattojärjestöjen koiranjalostusta koskevia määräyksiä ja tiedottaa niistä.

Suomen Ridgeback –yhdistyksen jalostustoimikunnan toimintaohje on päivitetty viimeksi 23.1.2012.

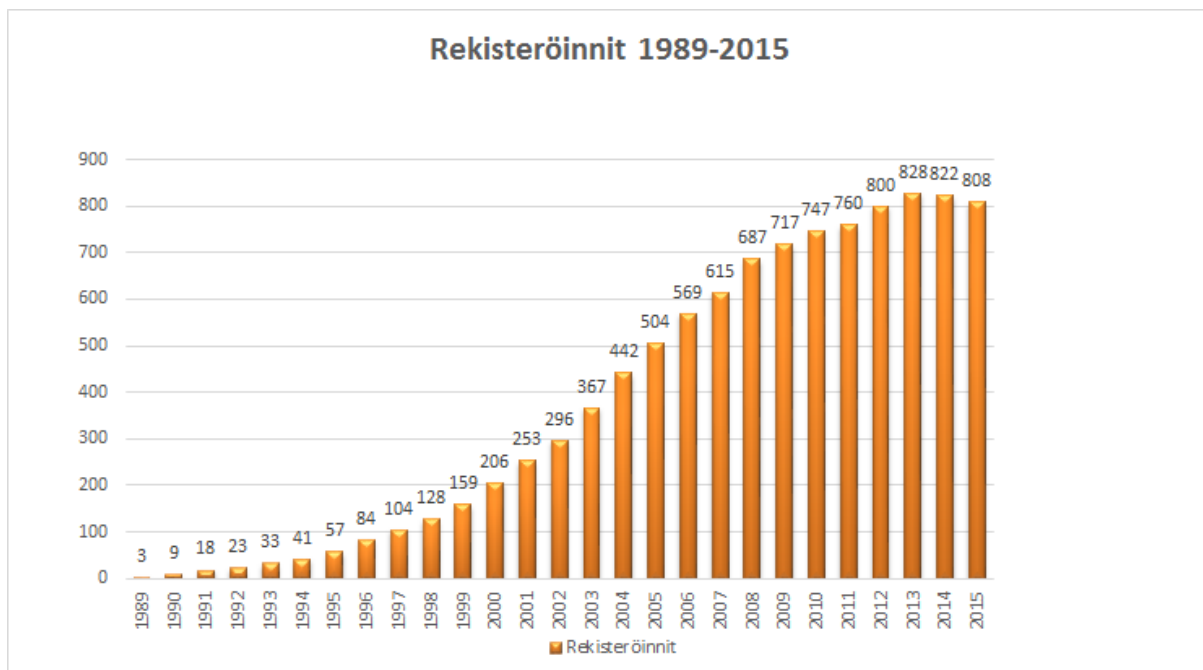
4. RODUN NYKYTILANNE

Rhodesiankoiria rekisteröitiin 64 kappaletta vuonna 2015. Vaikka koiramäärä on viimeisen kymmenen vuoden aikana kasvanut, eivät rodun rekisteröintimäärät kuitenkaan ole lähteneet nopeaan tai räjähdysmäiseen kasvuun.

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rhodesiankoirien rekisteröinnit Suomessa ovat lähteneet 2000-luvulla nousuun. Vuosittainen rekisteröintimäärä on kuitenkin viimeisen 10 vuoden aikana pysynyt tasaisena. Vuosina 2006–2015 on Suomessa rekisteröity yhteensä 808 rhodesiankoiraa, joista 62 on tuontikoiria. Tuontikoirien osalta tulee huomioida, että kaikkia Suomeen tuotuja rhodesiankoiria ei ole rekisteröity Suomen Kennelliittoon. Vientejä tuona ajanjaksona on arviolta ollut alle 20 kappaletta. Eniten koiria on rekisteröity vuonna 2013, jolloin rekisteröitiin yhteensä 109 rhodesiankoiraa. Huomattavan suuri osa rhodesiankoirista, 219 kpl (27,1 %) on tarkastelujakson aikana rekisteröity eri virheiden vuoksi EJ – rekisteriin (ei jalostukseen – rekisteri). Rhodesiankoirien arvioidaan yleensä elävän keskimäärin noin 10-vuotiaaksi. Näin saadaan nykyisen rhodesiankoirapopulaation kooksi Suomessa noin 800 yksilöä.

Alla olevassa kuvassa on esitetty rhodesiankoirien populaation kehitys Suomessa vuosina 1989 – 2015:

Rhodesiankoirapopulaation perinnöllistä monimuotoisuutta on tutkittu Suomessa ensimmäisen kerran vuonna 2013. Rodun perinnöllisellä monimuotoisuudella tarkoitetaan sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin

jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.⁴

Vain pientä osaa rhodesiankoirista on käytetty Suomessa jalostukseen. Muiden jalostuskarsintaan vaikuttavien tekijöiden (kuten esim. terveys, luonne, rakenne, kasvattajien vähäinen määrä jne.) lisäksi erittäin tiukkaan määritellyt rajaukset rodun ominaispiirteestä, selässä olevasta vastakarvapiirrosta, ridgestä rajoittavat rodun yksilöiden jalostuskäyttöä merkittävästi. Ridgettömiä tai ridge-virheellisiä koiria ei käytetä jalostukseen (kts. liitteet: rotumääritelmä sekä rotumääritelmän tulkintaohje). Rhodesiankoirille syntyy pentueita, joista jo pelkästään erilaisten ridge-vikojen vuoksi voi jäädä suurin osa tai jopa koko pentue pois jalostuskäytöstä. Suomen Ridgeback -yhdistyksen pentueseurannan mukaan 11,2 % tarkastelujakson aikana syntyneistä pennuista on ollut ridgettömiä (edellinen tarkastelujakso 8,1 %) ja 10 % ridge -virheellisiä (edellinen tarkastelujakso 10,7 %), yhteensä 21,2 % pennuista. Yhteensä nykyisellä tarkastelujaksolla jää siis entistä enemmän koiria pois jalostuskäytöstä ridge-vikojen vuoksi, kun edellisen tarkastelujakson vastaava luku oli 18,8 %. Eri mailla on erilaiset käytännöt ja kulttuurit ridge -virheellisten pentujen suhteen: monessa maassa yhä edelleen virheelliset pennut lopetetaan. Suomessa ridge-virheelliset pennut on rekisteröity EJ-rekisteriin ja myyty ns. kotikoiriksi.

Tarkastelujaksolla 5,9 % (edellinen tarkastelujakso 8.3 %) syntyneistä rhodesiankoirapennuista on rekisteröity EJ-rekisteriin muiden kuin ridge-virheiden, kuten esimerkiksi häntämutkien, väri- tai purentavirheiden sekä dermoid sinusten (4,0 %) vuoksi.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista. Kennelliiton KoiraNet -jalostustietojärjestelmän mukainen rhodesiankoirien keskimääräinen pentuekoko 8,4 - 2 jaettuna $8,4=0,24$, eli jalostukseen käytetään 24 % rodun koirista.⁵ Rhodesiankoirilla pentueista suljetaan huomattavan suuri määrä pois jalostuksesta. Niin Suomessa kuin muualla tulisikin pohtia, olisiko tarvetta löyhentää tulkintoja rotumääritelmästä ja erityisesti sen asettamista vaatimuksista ridgelle. Löyhentämällä jalostusvaatimuksia jo pelkästään ridgen osalta olisi rodun geneettistä monipuolisuutta mahdollista kasvattaa. Suomessa jalostusvaatimuksia ridgen osalta on jo jalostuksen tavoiteohjelman 2012-2017 myötä löyhennetty ja kasvattaja voi harkintansa mukaan rekisteröidä ridgevirheellisen pennun joko EJ - tai FI -rekisteriin. FI -rekisteröityä koira voi näin ollen perustelluista syistä käyttää jalostukseen, mikäli se täyttää jalostussuosituksen ja -vaatimukset muilta osin. Jalostukseen käytettävä ridgevirheellinen koira tulee lisäksi myös tarkastaa ulkomuodon osalta Suomen Ridgeback -yhdistyksen jalostustoimikunnan ja rodun ulkomuototuomarin toimesta sekä luonnetestata/-kuvata. Toistaiseksi mahdollisuutta käyttää jalostukseen ridgevirheellisiä ei ole hyödyntänyt yksikään kasvattaja. Ridge-virheelliset ja ridgettömät koirat on rekisteröity EJ-rekisteriin, ja rekisteröinnin muuttaminen FI-rekisteriin on mahdollisesti koettu työlääksi.

Geenitesti, jolla tunnistetaan ridge-mutaation hetero- (Rr) tai homotsygotia (RR) ridgellisellä koiralla mahdollistaa myös ridgettömien koirien jalostuskäytön. Parittamalla ridgetön koira (rr) ridgen suhteen homotsygotiin (RR) koiran kanssa, tuottaisi tämä yhdistelmä vain ridgellisiä yksilöitä. Tällainen geenitesti on saatavilla ainakin Tsekeissä GenoCanilla. Testin luotettavuudeksi ilmoitetaan tällä hetkellä 99,9 %. Virheellisiä tuloksia testillä on saatu ridgettömillä yksilöillä, joiden genotyyppi onkin oletetun rr sijaan ollut R/r. Geenitestin lisäksi ridgettömien jalostuskäyttö edellyttäisi laajempaa kansainvälistä yhteistyötä.

Rodun perinnöllistä monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koira, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla

⁴ SKL:n nettisivut www.kennelliitto.fi, MMT Katariina Mäki 14.12.2011.

⁵ Suomen Ridgeback -yhdistyksen jalostustoimikunnan pentueseurannan mukaan keskimääräinen pentuekoko on 8,8, mutta siinä on mukana niin lopetetut kuin kuolleena syntyneet pennut.

enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.⁶

Rhodesiankoiria on neljän viime vuoden (2012-2015) aikana rekisteröity yhteensä 330 koiraa. Tästä 5 % tarkoittaa noin 16 pentua (16,5). Yksittäinen koira ei näin ollen saisi olla vanhempana kuin 16 pennulle, ja toisessa polvessa jälkeläisiä saisi olla 33. Rhodesiankoira on hyvin lisääntyvä rotu, ja rodun keskimääräinen pentuekoko on suuri. Monimuotoisuutta turvaava rajoitus voi käytännössä tarkoittaa rhodesiankoirien osalta sitä, että koiraa voi käyttää jalostukseen vain kerran. Koiran todellinen jalostusarvo ei kuitenkaan käy ilmi yhdestä pentueesta.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1: Alla oleva taulukko kuvaa rhodesiankoirien populaation rakennetta vuosina 2006 - 2015⁷:

Vuositilasto - rekisteröinnit										
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Pennut (kotimaiset)	62	70	99	80	62	78	53	91	61	90
Tuonnit	2	7	10	8	7	8	8	5	5	2
Rekisteröinnit yht.	64	77	109	88	69	86	61	96	66	92
Pentueet	9	8	13	9	8	10	6	10	6	11
Pentuekoko	6,9	8,8	7,6	8,9	7,8	7,8	8,8	9,1	10,2	8,2
Kasvattajat	9	7	11	9	8	8	6	8	6	10
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	9	8	12	9	8	8	5	9	5	10
- kotimaiset	3	1	2	1	2	2	3	2	2	3
- tuonnit			1	2	1			1	1	
- ulkomaiset	6	7	9	6	5	6	2	6	2	7
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	8 v 3 kk	6 v 4 kk	5 v 11 kk	4 v 5 kk	4 v 5 kk	4 v 8 kk	3 v 10 kk	3 v 7 kk	4 v 4 kk	5 v 2 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	9	7	13	9	8	10	6	10	6	11
- kotimaiset	6	7	8	7	7	9	6	9	6	10
- tuonnit	3		5	2	1	1		1		1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 1 kk	4 v 1 kk	4 v 2 kk	4 v 6 kk	4 v 1 kk	4 v 7 kk	3 v 10 kk	3 v 11 kk	3 v 7 kk	3 v 6 kk
Isoisät	18	15	24	18	14	17	9	17	10	20
Isoäidit	18	15	24	18	16	17	10	16	9	19
Sukusiitosprosentti	0,44 %	0,12 %	0,00 %	0,31 %	0,35 %	0,04 %	0,50 %	0,45 %	0,17 %	0,79 %

Kuten yllä oleva taulukko 1 osoittaa ovat rhodesiankoirien rekisteröinnit ovat pysyneet suhteellisen tasaisina vuosina 2006–2015. Rhodesiankoirien rekisteröintimäärä ei ole lähtenyt suureen nousuun Suomessa. Pentueita on ollut vuosittain 6-13, keskimääräisen pentuekoon ollessa 8,4. Suomeen tuotujen rhodesiankoirien määrä on tarkastellulla ajanjaksolla lisääntynyt vain hieman edelliseen tarkastelujaksoon verrattuna. Näistä koirista jalostukseen on käytetty 19 %:a. Kaikkia tuotuja ei alun perinkään ole tuotu jalostuskäyttöön ja osa tuoduista koirista ei ole soveltunut jalostuskäyttöön. Tarkastelujakson loppupuolella tuodut koirat ovat vielä liian nuoria jalostukseen.

Keskimääräinen jalostukseen käyttöikä on edellisestä tarkastelujaksosta 2002-2011 hieman noussut urosten osalta. Aiemman 4 v 5 kk sijaan keskimääräinen jalostukseenkäyttöikä on nyt urosten osalta 5 v 1 kk. Nartuilla se on pysynyt samana, 4 vuotta. Tarkastelujaksolla vuosina 2014 ja 2015 jalostuskäytön ikää nostaa kolme pakastespermalla tehtyä pentuetta, joissa urokset olivat syntyneet vuosina 1986, 1998 ja 2000. Jalostuskäyttöä ajatellen vanhempia tai vanhaksi eläneitä uroksia tulisi suosia. Jalostukseen käytetyt urokset –kohdassa kuvataan jalostukseen ko. vuonna käytettyjen eri urosten määrää, josta

⁶ SKL:n nettisivut www.kennelliitto.fi, MMT Katariina Mäki 14.12.2011.

⁷ SKL KoiraNet-jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 9/2016.

voidaan todeta, että lähes joka vuosi on jollain uroksella/joillain uroksilla ollut enemmän kuin yksi pentue.

SKL:n Koiranetin tilastojen mukaan rhodesiankoirien sukusiitosprosentti näyttäisi olevan erittäin pieni. Tarkastelujaksolla 2006-2015 keskimääräinen sukusiitosprosentti on vain 0,32 %. Vuonna 2013 sukusiitosprosentti näyttää olleen 0 %. Sukusiitosprosentti on Koiranetin tietojen mukaan pääsääntöisesti laskenut vuodesta 2001. Suomalaisten rhodesiankoirien sukusiitosprosenttia tarkasteltaessa tulee kuitenkin huomioida, että Suomessa on käytetty jalostukseen pääasiassa ulkomaisia koiria. Ulkomaisista koirista tallennetaan Suomen Kennelliiton rekisteriin vain 3 sukupolvea ja tämä vääristää rhodesiankoirien sukusiitosprosentteja huomattavasti pienemmiksi kuin ne todellisuudessa ovat. Myös tarkasteltaessa näiden koirien sukutauluja kauemmas, sukutauluista löytyy täysin samoja sukulinjoja sekä myös samoja yksittäisiä koiria.

Sukusiitoksella tarkoitetaan seuraavaa:

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirarotuja muodostettaessa on käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.⁸

4.1.1.1 Suomeen tuodut rhodesiankoirat sekä jalostukseen käytetyt ulkomaiset urokset

Suurin osa Suomessa rodun jalostukseen käytetyistä uroksista on ulkomaisia. Suomeen tuotuja rhodesiankoirauroksia on kuitenkin käytetty jalostukseen todella vähän. Erityisen merkittävää on myös se, että kotimaisia rhodesiankoirauroksia on Suomessa edelleen käytetty jalostukseen vähän.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana 2006-2015 on syntynyt yhteensä 90 rhodesiankoirapentuetta, joissa 56:llä on isänä ulkomainen tai tuontiuros (62 % pentueista) ja 34:llä (38 %) kotimainen uros. Vain

---

⁸ SKL:n nettisivut, www.kennelliitto.fi, MMT Katariina Mäki, 2011.

kolmea Suomeen tuotua urosta on käytetty viimeisen kymmenen vuoden aikana jalostukseen: näillä uroksilla on yhteensä 6 pentuetta (n. 6,7 % kaikista pentueista). Yhteensä vuosina 2006–2015 on jalostukseen käytetty 72 eri rhodesiankoiraurosta, joista 52 on ulkomaista, 3 tuonteja ja 17 Suomessa syntyneitä. Vuosina 1991-2015 jalostukseen on käytetty Suomessa kaikkiaan 116 urosta.

Kotimaisten, Suomessa syntyneiden urosten käyttö on kääntynyt lievään laskuun. Seurantajaksolla 2002-2011 kotimaisia uroksia käytettiin 28,7 %:iin pentueista, kun seurantakaudella 2006-2015 vastaava luku oli 25%. Kasvattajat käyttävät jalostukseen edelleen runsaasti ulkomaisia koiria.

Rodun alkuvuosina Suomessa, koiramäärän ollessa vielä hyvin pieni, rhodesiankoirakasvattajat hakivat ulkomailta jalostukseen uusia linjoja, ja jalostukseen käytettiin pääasiassa ulkomaisia koiria. Nyt kun Suomen rhodesiankoirakanta on kasvanut, on myös kotimaisia koiria käytetty hieman enemmän. Tavoitteeksi asetetaan, että kotimaisten urosten käyttöä lisätään. Kotimaisten koirien osalta on saatavilla enemmän luotettavaa tietoa niin linjoista, terveydestä kun luonteestakin.

Taulukko 2: Oheinen taulukko osoittaa vuosina 2006 -2015 Suomen Kennelliittoon rekisteröidyt Suomeen tuodut rhodesiankoirat maittain, yhteensä 61 koiraa⁹

Tuontimaa	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Yhteensä
Australia	1	1			1						3
Englanti		2					1	1			4
Espanja					1						1
Etelä-Afrikka				1							1
Hollanti						1					1
Israel						1					1
Latvia						1					1
Latvia				1							1
Liettua								1			1
Norja					1		1	1	1		4
Puola						1			1		2
Ruotsi	1	2	4	5	1		3	1	1	2	20
Saksa				1		1					2
Tseki			1				1	2			4
Ukraina							1	1			2
Venäjä					2	1	1	2	4		10
Viro					1						1
Yhdysvallat						1		1			2
Yhteensä	2	5	5	8	7	7	8	10	7	2	61

Eniten koiria on viimeisen kymmenen vuoden aikana tuotu Ruotsista (20 kpl) ja Venäjältä (10 kpl).

⁹ KoiraNet 09/2016

Taulukko 3: kaikki Suomessa jalostukseen käytetyt rhodesiankoiraurokset vuosina 1991-2015.
Tummennetulla merkityt ovat tavoiteohjelman tarkastelujaksolla 2006 – 2015 Suomessa jalostukseen käytetyt urokset.

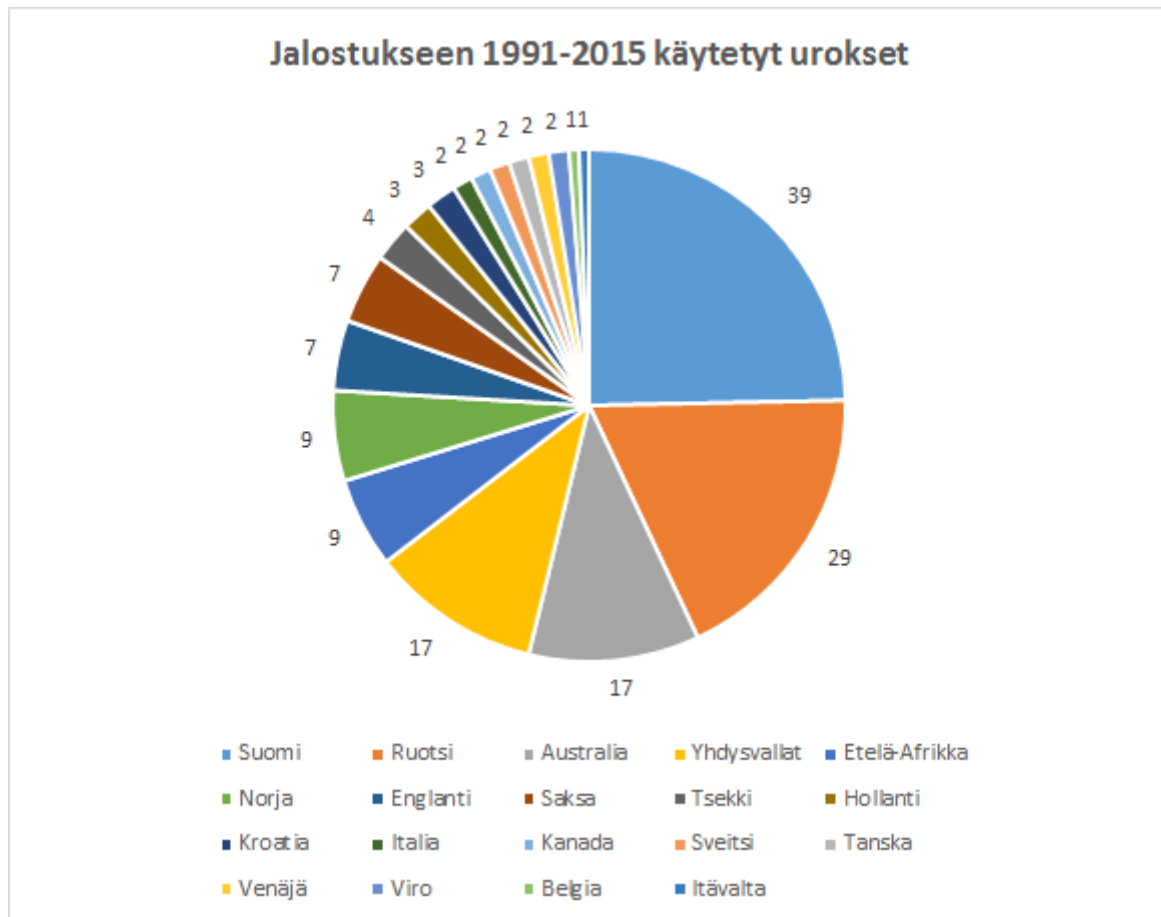
Uros	Alkuperämaa	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat. %
<u>AFRICAN HUNTER'S AMAZING BASKERVILL</u>	Ruotsi	1	11	0,88 %	54 %
<u>AFRIKANA'S KAZAI AF M'ZUNGU</u>	Ruotsi	1	3	0,24 %	100 %
<u>APALACHEE UMQOLO OF PRONKBERG</u>	Etelä-Afrikka	3	22	1,77 %	16 %
<u>ARVIS IRIS GARDEN</u>	Englanti	2	18	1,45 %	25 %
<u>AVE CAESAR ARMAGNIAC</u>	Ruotsi	1	6	0,48 %	95 %
<u>AZIZI NILLE KWANYONI</u>	Tsekki	1	7	0,56 %	86 %
<u>BARTESS WILD TRIUMPH</u>	Australia	2	20	1,61 %	22 %
<u>BAWABU MPENZI MWEZANGU</u>	Suomi	1	8	0,64 %	78 %
<u>BAWABU RUNINURA RAFIKI</u>	Suomi	1	10	0,80 %	65 %
<u>BEARSTAR KO C.D.</u>	Australia	2	22	1,77 %	14 %
<u>BLOMSTERÄNGENS CHARM BY MERTEN</u>	Ruotsi	2	15	1,20 %	38 %
<u>CAMELOT'S TECHNICAL KNOCKOUT</u>	Yhdysvallat	2	13	1,04 %	45 %
<u>CAPRIVI COOL HAND LUKE</u>	Australia	2	11	0,88 %	60 %
<u>CATARAQUI WINTER SOLSTICE</u>	Kanada	1	1	0,08 %	100 %
<u>CEASAR V.D. JACK BULLS HOEVE</u>	Hollanti	1	12	0,96 %	49 %
<u>CHADARI CHIREMBA BALANCING ROCK</u>	Saksa	1	8	0,64 %	83 %
<u>CHIPANGALI'S KADANI</u>	Itävalta	1	6	0,48 %	93 %
<u>CHIVAS AYABA</u>	Kroatia	3	34	2,73 %	6 %
<u>CHOCTAW RIDGE ROWTAG OF CORLEO</u>	Yhdysvallat	1	13	1,04 %	44 %
<u>CORLEO'S CAT WALKER</u>	Ruotsi	1	13	1,04 %	43 %
<u>CORLEO'S COURREGÉ</u>	Ruotsi	1	8	0,64 %	84 %
<u>DAHARI ENDELEO</u>	Suomi	1	10	0,80 %	66 %
<u>DAHARI FAHARI</u>	Suomi	1	6	0,48 %	92 %
<u>DEA DECORA'S ARGOS</u>	Ruotsi	1	6	0,48 %	90 %
<u>DJUNGELKATTENS IMBUE RIDGED ISAK</u>	Ruotsi	1	10	0,80 %	67 %
<u>DJUNGELKATTENS K-NINERIDGED KLEVER</u>	Ruotsi	1	11	0,88 %	58 %
<u>DJUNGELKATTENS NEATRIDGED NEMBO</u>	Ruotsi	1	8	0,64 %	80 %
<u>DJUNGELKATTENS SUPERRIDGED SAUVAGE</u>	Ruotsi	1	10	0,80 %	64 %
<u>DUMELA RA ESPRIE</u>	Ruotsi	1	7	0,56 %	90 %
<u>DUMELA RA LEO</u>	Ruotsi	1	4	0,32 %	98 %
<u>EMOYENI'S LEGENDARY ZEB</u>	Ruotsi	1	5	0,40 %	96 %
<u>EMOYENIS LOYAL LEOPOLD</u>	Ruotsi	1	9	0,72 %	77 %
<u>EXGATE'S UNIQUE SIMBA BY NELVIS</u>	Norja	1	10	0,80 %	68 %
<u>FARMERS GUARDIAN AFRICAN AKONO</u>	Saksa	1	10	0,80 %	70 %
<u>FREEDOMS FIVE STAR GENERAL BY TIGRIS</u>	Yhdysvallat	1	11	0,88 %	54 %
<u>GLENAFFRIC ULANYO OF ZURITAMU</u>	Saksa	2	10	0,80 %	69 %
<u>GLOBE CA-ABI REIGN ON TEASER</u>	Yhdysvallat	2	13	1,04 %	47 %
<u>HARJASELÄN N'TANNERI</u>	Suomi	1	7	0,56 %	87 %
<u>HARMAKHIS WISDOM LYNNARD</u>	Italia	1	8	0,64 %	85 %
<u>HASANI OF KA-UL-LI'S RIDGES</u>	Saksa	1	7	0,56 %	88 %

<u>Uros</u>	<u>Alkuperämaa</u>	<u>Pentueita</u>	<u>Pentuja</u>	<u>%-osuus</u>	<u>kumulat.</u> <u>%</u>
<u>HAYAWANI CHEKO ZULAYHKA</u>	Ruotsi	1	3	0,24 %	99 %
<u>HAYAWANI ZAZAZELA MOYO</u>	Ruotsi	1	7	0,56 %	89 %
<u>HESHIMA YA KIMBA GRAND AQUARIUS</u>	Etelä-Afrikka	1	4	0,32 %	99 %
<u>IKIMBA DHORUBA</u>	Suomi	1	9	0,72 %	70 %
<u>IKIMBA NEMBO</u>	Suomi	1	9	0,72 %	73 %
<u>IKIMBA SHADYRIDGE OKOA</u>	Suomi	4	35	2,81 %	3 %
<u>IKIMBA TUMOMAK SHEIKH</u>	Suomi	4	27	2,17 %	10 %
<u>INANDA MELLBERG EDELROOD</u>	Ruotsi	1	8	0,64 %	83 %
<u>JELANY RED DGASTIN DAIMOND FRANSOIS</u>	Venäjä	1	12	0,96 %	52 %
<u>JOCKULAR BORUS KABISA</u>	Hollanti	1	10	0,80 %	67 %
<u>KANGELANI'S GENTLE LEO SON OF CLAY</u>	Norja	1	11	0,88 %	56 %
<u>KANGELANI'S GENTLE THANZI BY CLAY</u>	Norja	1	5	0,40 %	97 %
<u>KANGELANI'S KUWA GENE</u>	Norja	2	17	1,37 %	29 %
<u>KAROSKLOOF B TO HARJASELAN</u>	Etelä-Afrikka	3	27	2,17 %	12 %
<u>KENNEBEC'S FINAL ANSWER</u>	Yhdysvallat	1	11	0,88 %	53 %
<u>KINGIZA AZALI HERI</u>	Suomi	1	9	0,72 %	73 %
<u>KINYEMI FORA C'HULUKU</u>	Tanska	2	17	1,37 %	31 %
<u>KODUST RV TOUCH O CHILLI</u>	Australia	1	8	0,64 %	82 %
<u>LIONSBANE HES THE BOSS</u>	Australia	2	15	1,20 %	37 %
<u>MAHABA'S LAMARDE PERRO CHARLESTON</u>	Yhdysvallat	1	9	0,72 %	71 %
<u>MAKAO LINE ATUIN ART</u>	Venäjä	1	2	0,16 %	100 %
<u>MALABARI CHIMBA</u>	Englanti	1	6	0,48 %	94 %
<u>MALOZI CAPANGA</u>	Suomi	1	7	0,56 %	89 %
<u>MALOZI JUBURU</u>	Suomi	1	11	0,88 %	61 %
<u>MANKOYA'S GREAT GAMBO</u>	Ruotsi	1	6	0,48 %	91 %
<u>MASHABA'S HARUBAH</u>	Sveitsi	2	9	0,72 %	75 %
<u>MASITHELA'S IRRESISTIBLE CHANGO</u>	Norja	1	6	0,48 %	92 %
<u>MASITHELA'S QUALITY SAMBO</u>	Norja	1	8	0,64 %	85 %
<u>MBWASIMBA MAULANA SABURI</u>	Suomi	1	9	0,72 %	74 %
<u>MBWASIMBA MBAYANA UMBO</u>	Suomi	1	4	0,32 %	98 %
<u>MBWASIMBA MBINGU CHIPO</u>	Suomi	1	5	0,40 %	97 %
<u>MBWASIMBA MTAWALA UKINGO</u>	Suomi	1	3	0,24 %	99 %
<u>MBWASIMBA MWUJIZA FABAYO</u>	Suomi	1	8	0,64 %	79 %
<u>MKAJ</u>	Italia	1	11	0,88 %	63 %
<u>MOHAGET'S MASKOT</u>	Ruotsi	2	17	1,37 %	33 %
<u>MOVOURNEEN GAOTHARAN O'SHAN</u>	Yhdysvallat	1	6	0,48 %	96 %
<u>MUFUDZI MOCHA MAGIC</u>	Australia	1	4	0,32 %	98 %
<u>MVLIONWOLF MY CRAZY ENEMY</u>	Suomi	1	8	0,64 %	81 %
<u>NGAI ZAMU OF GINBA'S HERO</u>	Hollanti	1	12	0,96 %	51 %
<u>NOLDOR MAJESTIC SINBEST</u>	Viro	2	18	1,45 %	24 %

<u>Uros</u>	<u>Alkuperämaa</u>	<u>Pentueita</u>	<u>Pentuja</u>	<u>%-osuus</u>	<u>kumulat. %</u>
NYAKA YESEKANI OF CARTOUCHE	Etelä-Afrikka	2	13	1,04 %	48 %
OZRHODE ARI MYSTIC FATE	Australia	1	13	1,04 %	46 %
OZRHODE TARUJEN MAGIC	Australia	2	14	1,12 %	39 %
OZUBI'S ROYAL GALA	Englanti	3	29	2,33 %	8 %
PARIH'S GHALI-M'ZUNGU	Ruotsi	1	6	0,48 %	93 %
RACHRAL ABAYOMI HINTZA	Saksa	1	11	0,88 %	62 %
RAPIDAN'S MALABARI RIF	Yhdysvallat	1	8	0,64 %	80 %
REX VENTORS CORREGIDOR	Ruotsi	1	11	0,88 %	59 %
REX VENTORS HERO TO EVERGRACE	Ruotsi	1	11	0,88 %	62 %
RIJSTONE DIESEL N DUST	Australia	1	8	0,64 %	81 %
RIJSTONE WAR LORD	Australia	1	12	0,96 %	50 %
SAGWAZI LIGHTNING RIDGE	Englanti	1	3	0,24 %	99 %
SHADYRIDGE MABRUKI MBILI	Yhdysvallat	3	14	1,12 %	41 %
SHADYRIDGE WAZIRI	Yhdysvallat	1	6	0,48 %	94 %
SHANGANI DENG WINDO OF LIONS RIVER	Saksa	1	1	0,08 %	100 %
SHAVANO'S BOSS QUENTIN	Norja	1	8	0,64 %	78 %
SHAVANO'S NOBLE ARCHIE BY LLOYD	Norja	1	2	0,16 %	100 %
SHELDRIDGE AUSSIE REBEL	Australia	2	16	1,29 %	36 %
SPRING VALLEY'S GREAT GATSBY	Yhdysvallat	2	17	1,37 %	32 %
TAPPINSKIS RAZZLE DAZZLE	Ruotsi	1	11	0,88 %	57 %
TARUJEN MABARU	Suomi	2	20	1,61 %	19 %
TARUJEN OKEYO	Suomi	1	9	0,72 %	76 %
TARUJEN PENZI	Suomi	2	21	1,69 %	17 %
TARUJEN RIFARI	Suomi	2	20	1,61 %	21 %
TARUJEN SAMIR	Suomi	1	9	0,72 %	76 %
TARUJEN SHOMBAY	Suomi	2	17	1,37 %	27 %
TARUJEN SIMBA	Suomi	2	14	1,12 %	42 %
TARUJEN UWAYO	Suomi	2	16	1,29 %	35 %
TOLASANA'S SITANKA	Ruotsi	2	6	0,48 %	91 %
TROPACO TROYAN ARGOS OF COSO	Kanada	1	11	0,88 %	55 %
TUSANI ANI JOHNIE W	Tsekki	1	9	0,72 %	72 %
TUSANI BIG BEN	Tsekki	2	17	1,37 %	28 %
ULTRA ASLANS YOU ROCK MY WORLD	Ruotsi	1	6	0,48 %	96 %
UWANJA'S RUFUS	Suomi	1	6	0,48 %	95 %
VILLAGEDOGS HOTTOPIC	Belgia	1	7	0,56 %	86 %
WITCHES LECREME'S TRICK	Yhdysvallat	1	7	0,56 %	88 %

4.1.2 Jalostuspohja

Jalostukseen käytettävien rhodesiankoirien määrä on edelleen Suomessa rajallinen, tehollisen populaation ollessa todella alhainen. Liian tiukka jalostusmateriaalin rajaaminen jo pikkupentuvaiheessa esimerkiksi lievien ridge-virheiden osalta pienentää entisestään niiden mahdollisesti jalostukseen käytettävien yksilöiden määrää, jotka saattavat olla terveyden ja ulkomuodon osalta hyviä jalostuskoiria sekä tärkeitä jopa geneettisen monimuotoisuuden kannalta tarkasteltuna.

Taulukko 4: suomalaisten rhodesiankoirien jalostuspohja per sukupolvi vuosilta 2006 - 2015¹⁰:

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Per vuosi										
- pentueet	9	8	13	9	8	10	6	10	6	11
- jalostukseen käytetyt eri urokset	9	8	12	9	8	8	5	9	5	10
- jalostukseen käytetyt eri nartut	9	7	13	9	8	10	6	10	6	11
- isät/emät	1	1,14	0,92	1	1	0,8	0,83	0,9	0,83	0,91
- tehollinen populaatio	12 (67%)	10 (62%)	17 (65%)	12 (67%)	11 (69%)	12 (60%)	8 (67%)	13 (65%)	8 (67%)	14 (64%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	5 %	0 %	3 %	5 %	0 %	6 %	3 %	10 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	6 %	17 %	11 %	17 %	12 %	11 %	18 %	12 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	39	38	40	33	34	32	33	37	36	41
- jalostukseen käytetyt eri urokset	36	34	34	28	29	24	27	30	28	30
- jalostukseen käytetyt eri nartut	29	29	32	28	28	27	29	33	32	33
- isät/emät	1,24	1,17	1,06	1	1,04	0,89	0,93	0,91	0,88	0,91
- tehollinen populaatio	41 (53%)	41 (54%)	44 (55%)	37 (56%)	38 (56%)	35 (55%)	38 (58%)	43 (58%)	41 (57%)	43 (52%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2 %	2 %	4 %	2 %	4 %	4 %	5 %	8 %	7 %	8 %
- nartuista käytetty jalostukseen	7 %	8 %	12 %	15 %	13 %	15 %	13 %	14 %	15 %	17 %

Suomessa syntyneistä ja Suomeen rekisteröidyistä uroksista on käytetty jalostukseen huomioitavan pieni osa. Näillä käytetyillä uroksilla on Suomeen rekisteröity 1-2 pentuetta, Jalostustoimikunnan suositusten mukaan yhdellä uroksella voi olla kolme pentuetta Suomessa. Yhdelläkään uroksella ei ole ollut seurantakauden aikana kolmea pentuetta.

4.1.2.2 Tehollinen populaatiokoko

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta, ja se määrittää jalostuspohjan laajuutta. Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu. Tällöin monia geneejiä menetetään populaatiosta, mikä kaventaa jalostuspohjaa peruuttamattomasti. Lisäksi se alentaa populaation vastustuskykyä erilaisia uhkatekijöitä, kuten perinnöllisiä sairauksia, vastaan.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräiseen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä.

Rhodesiankoirien tehollinen populaatiokoko on laskettu Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä seuraavalla peruskaavalla:

¹⁰ SKL:n KoiraNet-jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 09/2016.

Tehollinen populaatiokoko (N_e) = $4 * N_u * N_n / (2 * N_u + N_n)$

N_u = lisääntyvien urosten määrä, N_n = lisääntyvien narttujen määrä

Yllä mainittu kaava huomioi ainoastaan sen, montako kertaa koiraa on käytetty jalostukseen, mutta ei sitä, että koirilla on hyvin erilaisia jälkeläismääriä. On syytä korostaa, että tällä kaavalla laskettu tehollinen populaatiokoko on ylioptimistinen arvio, sillä tämä menetelmä antaa oikean kuvan vain ideaalin populaation tehollisesta koosta. Ideaalissa populaatiossa kaikilla yksilöillä on mahdollisuus pariutua keskenään (ei valintaa, satunnaisparitus), populaation koko säilyy vakiona, jokainen yksilö lisääntyy vain kerran ja sen jälkeläisistä vain yksi uros- ja yksi naaraspuolinen yksilö. Käytetyssä kaavassa ei myöskään oteta huomioon jalostukseen käytettyjen yksilöiden keskinäisiä sukulaisuussuhteita. Koska rhodesiankoirat polveutuvat pienestä kantakoirien määrästä ja jalostukseen käytetään pientä, toisilleen sukua olevaa materiaalia, on todellinen tehollinen populaatiokoko huomattavasti pienempi kuin kaavalla laskettu luku. Jalostuspohjaa voi ylläpitää vain käyttämällä jalostukseen tasaisesti ja laajasti sekä uroksia että narttuja.¹¹

Peruskaavalla laskettua tehollista kannan kokoa kannattaa tarkastella lähinnä sukupolvittain. Taulukon 4 perusteella näyttää, että rhodesiankoirien tehollinen populaatiokoko on hieman kasvanut, mutta kannattaa huomioida, että se on edelleen liian pieni ja jalostukseen käytetään aivan liian suppeaa osaa kannasta. Vuonna 2015 laskettu viimeisen 4 vuoden tehollinen populaatiokoko on vain 41 koiraa. Koska monet koirista ovat toisilleen sukua, on todellinen jalostuspohjan laajuus huomattavasti tätä suppeampi. Tehollisen populaation koossa on kuitenkin lievää positiivista kehitystä vuoden 2011 teholliseen populaatioon, joka oli 38.

Jalostuspohjan laajuuden ylläpitäminen on rhodesiankoiran keskeinen jalostuksen haaste. Se on välttämätöntä, jotta rotu säilyttäisi elinkykyisyytensä ja jalostettavuutensa.¹² Toteutuneiden yhdistelmien myötä on hyödynnetty noin puolet mahdollisesta maksimaalisesta monimuotoisuudesta.

---

¹¹ SKL:n nettisivut, www.kennelliitto.fi, MMT Katariina Mäki, 12/2011.

¹² SKL:n nettisivut, www.kennelliitto.fi, 12/2011.

Taulukko 7: Eniten Suomessa jalostukseen käytetyt rhodesiankoiraurokset vuosina 2006-2015¹³:

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CHIVAS AYABA	3	34	4,56 %	5 %	3	22	3	34
2	TARUJEN PENZI	2	21	2,82 %	7 %	4	29	2	21
3	TARUJEN RIFARI	2	20	2,68 %	10 %	2	16	2	20
4	BARTESS WILD TRIUMPH	2	20	2,68 %	13 %	3	30	2	20
5	TARUJEN MABARU	2	20	2,68 %	15 %	3	26	2	20
6	ARVIS IRIS GARDEN	2	18	2,41 %	18 %	3	14	2	18
7	NOLDOR MAJESTIC SINBEST	2	18	2,41 %	20 %			2	18
8	TARUJEN SHOMBAY	2	17	2,28 %	23 %	1	6	2	17
9	KINYEMI FORA C'HULUKU	2	17	2,28 %	25 %	5	29	2	17
10	TUSANI BIG BEN	2	17	2,28 %	27 %	2	19	2	17
11	KANGELANI'S KUWA GENE	2	17	2,28 %	29 %	1	8	2	17
12	SHELDRIDGE AUSSIE REBEL	2	16	2,14 %	32 %	2	22	2	16
13	TARUJEN UWAYO	2	16	2,14 %	34 %	1	7	2	16
14	LIONSANE HES THE BOSS	2	15	2,01 %	36 %	6	43	2	15
15	TARUJEN SIMBA	2	14	1,88 %	38 %			2	14
16	OZRHODE TARUJEN MAGIC	2	14	1,88 %	39 %	1	6	2	14

Tässä tavoiteohjelmassa tarkastellulla ajanjaksolla 2006 - 2015 Suomessa on käytetty 23 eri urosta tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 8: Eniten Suomessa jalostukseen käytetyt rhodesiankoiranartut vuosina 2006-2015¹⁴:

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueit	Pentuja	%-osuus	Pentueit	Pentuja	Pentueit	Pentuja
1	ZIMBALOOPA IKIMBA MTILDA	3	39	5,23 %	7	72	3	39
2	TARUJEN OSEI	2	24	3,22 %	8	66	2	24
3	BABE CANDY HELYA RIDGE	2	22	2,95 %	1	14	2	22
4	IKIMBA DAMYANTI	2	21	2,82 %	3	23	3	32
5	IKIMBA GADINA	2	19	2,55 %	1	14	2	19
6	MBWASIMBA MALABARI NUMA	2	19	2,55 %	2	16	3	28
7	OKAWE EEBEN AGABE	2	19	2,55 %	1	7	2	19
8	UWANJA'S RUBY	2	19	2,55 %			2	19
9	MAHIRI RETTA'S KIAZIKIKUU	2	18	2,41 %	3	25	2	18
10	MVLIONWOLF MY LITTLE ALLY	2	18	2,41 %	1	8	2	18
11	FIKISHA ANIA	2	17	2,28 %	1	7	2	17
12	HARJASELÄN JALOKIVI	2	17	2,28 %	2	19	2	17
13	IKIMBA YABA MOYO	2	17	2,28 %	1	10	2	17
14	RIZIKI AZALI WELMU	2	17	2,28 %			2	17
15	MALOZI JASIRIKA	2	16	2,14 %	1	7	2	16
16	MBWASIMBA MALABARI DJIMBA	2	16	2,14 %			2	16
17	MBWASIMBA MPINGO FAYOLA	2	16	2,14 %	0	0	2	16
18	TARUJEN RIZIKI	2	16	2,14 %	2	17	2	16

4.1.3 Rodun populaatio muissa maissa

Rhodesiankoirapopulaatio on huomattavasti Suomen populaatiota suurempi mm. Ruotsissa, Saksassa, Yhdysvalloissa sekä Australiassa. Ruotsissa on vuosina 2006-2015 rekisteröity yhteensä 3 790

¹³ SKL:n KoiraNet-jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 10/ 2016.

¹⁴ SKL:n KoiraNet-jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 10/ 2016.

rhodesiankoiraa, vuonna 2015 rekisteröitiin 324 koiraa¹⁵. Vuonna 2010 Saksassa rekisteröitiin 939 rhodesiankoiraa¹⁶. Yhdysvalloissa on rekisteröity vuosina 2002–2010 (tietoja ei ollut saatavilla vielä vuodesta 2011) jopa 2010 rhodesiankoiraa, vuonna 2010 rekisteröityjä koiria oli 2149¹⁷. Rekisteröintimäärät näyttävät pysyneen niin Ruotsissa kuin Yhdysvalloissakin tasaisina viimeisen kymmenen vuoden aikana. Australiasta saatujen tietojen mukaan rekisteröintimäärät ovat siellä myös pysyneet 2000-luvulla suhteellisen tasaisina, vuosittain on rekisteröity noin 1000 rhodesiankoiraa¹⁸.

Rhodesiankoirien sukusiitosprosentti on sekä Yhdysvalloissa ja Australiassa korkeampi kuin suomalaisten rhodesiankoirien. Yhdysvalloissa sukusiitosprosentti on 15,2 % kymmenen sukupolven mukaan laskettuna. Australiassa on laskettu 23253 rhodesiankoiran sukusiitosprosentti kymmenen sukupolven mukaan vuosilta 1967-2007 ja populaation sukusiitosprosentiksi on saatu 12,5 %.¹⁹ Vertailussa tulee huomioda se, että suomalaisten rhodesiankoirien sukusiitosprosenttia tarkasteltaessa ei ole käytettävissä tietoa yhtä monelta sukupolvelta kuin Australiassa ja Yhdysvalloissa.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Vuosina 2006–2015 on Suomessa rekisteröity yhteensä 808 rhodesiankoiraa, joista 62 on tuontikoiria. Rhodesiankoiria rekisteröitiin 64 kappaletta vuonna 2015. Vaikka koiramäärä on viimeisen kymmenen vuoden aikana hieman kasvanut, vuosittainen rekisteröintimäärä on kuitenkin pysynyt tasaisena.

SKL:n Koiranetin tilastojen mukaan rhodesiankoirien sukusiitosprosentti näyttäisi olevan erittäin pieni vuonna 2014, ainoastaan 0,12 % ja vuonna 2015 0,44 %. Sukusiitosprosentti on Koiranetin tietojen mukaan pääsääntöisesti laskenut vuodesta 2001, ja viimeisen kymmenen vuoden keskimääräinen sukusiitosprosentti on 0,32%. Ulkomaisista Suomessa jalostukseen käytetyistä koirista tallennetaan SKL:n rekisteriin vain 3 sukupolvea ja tämä vääristää rhodesiankoirien sukusiitosprosentteja huomattavasti pienemmiksi kuin ne todellisuudessa ovat. Myös tarkasteltaessa näiden koirien sukutauluja kauemmas, sukutauluista löytyy täysin samoja sukulinjoja sekä myös samoja yksittäisiä koiria. Erillisiä sukulinjoja on hyvin vaikea löytää.

Rodussa jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen jalostukseen käyttöiässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tarkastelujakson aikana.

Rodun tehollinen populaatio on tarkastelujakson aikana hieman kasvanut, mutta on huomioitava, että se on edelleen liian pieni ja jalostukseen käytetään aivan liian suppeaa osaa kannasta. Vuonna 2015 laskettu viimeisen 4 vuoden tehollinen populaatiokoko on vain 41 koiraa.

Isien ja emien lukumäärän suhde, eli isien lukumäärä jaettuna emien lukumäärällä on luku, joka kuvaa kuinka lähellä jalostukseen käytettävien urosten lukumäärä on narttujen lukumäärää. Kun suhde on yksi, uroksia käytetään yhtä paljon kuin narttuja, ja perinnöllistä vaihtelua säilyy tehokkaimmin. Vuosina 2006-2010 isät/emät –suhde on ollut huonompi, kun taas vuodesta 2011 alkaen jalostusuroksia suhteessa jalostusnarttuihin on ollut aavistuksen verran enemmän tai saman verran. Suhdeluku tulee pyrkiä pitämään lähellä lukua 1.

Suomessa syntyneistä ja Suomeen rekisteröidyistä uroksista jalostukseen on käytetty edelleen vain huomattavan pieni osa. Nartuista on käytetty jalostukseen keskimäärin 13 % (edellinen tarkastelujakso 18%). Tarkastelujakson aikana rodussa ei ole toistettu samoja yhdistelmiä.

Yhteenvetona jalostuspohjan laajuudesta voidaan todeta, että rhodesiankoirien tehollinen populaatiokoko on liian pieni. Tähän vaikuttaa erityisesti erilaisten sukulinjojen ja jalostukseen

---

¹⁵ SKK, avelsdata, <http://kennet.skk.se/avelldata/>, 09/2016.

¹⁶ VDH (Vereinigung für das Deutsche Hundewesen), 01/2012.

¹⁷ AKC (American Kennel Club), 01/2012.

¹⁸ ANKC (Australian National Kennel Club), 01/2012.

¹⁹ Moritz, V., http://www.ridgeback.net/Documents/COI_Register_0001.pdf.

käytettävien koirien vähäinen määrä. Jo pelkästään ridge-virheelliset tai ridgettömät koirat poistavat jalostuspotentiaalista käytännössä 21,2 %.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Alla olevissa luvuissa kuvataan rhodesiankoirien rotumääritelmän mukaista luonnetta, siinä tapahtuneita muutoksia, sekä luonnetestien ja -kuvausten tuloksia. Lisäksi kuvataan rodun käyttöominaisuuksia sekä käyttäytymistä niin päivittäistilanteissa kuin lisääntymisen osalta.

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan koiran alkuperäinen tehtävä oli riistan, erityisesti leijonan jäljittäminen ja suuren ketteryytensä avulla sen aloillaan pitäminen kunnes metsästäjä saapui paikalle. Rhodesiankoirat eli leijonakoirat metsästivät pääasiallisesti kahden tai kolmen koiran ryhmissä. Rotumääritelmän mukaan rhodesiankoiraa käytetään edelleen metsästyskoirana eri puolilla maailmaa, mutta se on erityisen arvostettu vahti- ja seurakoirana. Käyttäytymisestä ja luonteesta rhodesiankoiran rotumääritelmä sanoo seuraavasti: "Kunnioitusta herättävä ja älykäs, varautunut vieraita kohtaan mutta ei aggressiivinen eikä arka."

4.2.2 Jakautuminen näyttely- /käyttö- /tms – linjoihin

Rhodesiankoira ei ole rotuna jakautunut eri linjoihin (näyttely/käyttö).

4.2.3 PEVISA – ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rodun PEVISA – ohjelmaan ei ole sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien osalta testi- tai kuvausvaatimuksia. Jalostustoimikunta suosittelee jalostukseen käytettävien yksilöiden osallistumista johonkin luonnetta tai käyttäytymistä testaavaan viralliseen kokeeseen.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteessa

Luotettavaa, systemaattisesti kerättyä, dokumentoitua tietoa luonteista rodun alkuperämaassa (Zimbabwe/Etelä-Afrikka) ei ole saatavissa. Myöskään kahdesta muusta rodun "suurmaasta", Yhdysvalloista ja Australiasta ei ole olemassa tilastoitua tietoa rodun luonteesta tai sen muuttumisesta suhteessa rotumääritelmään. Sen sijaan Ruotsissa on vuosina 2006 – 2014 MH- luonnekuvattu yhteensä 866 mikä on 26 % samana aikana syntyneistä 3348 rhodesiankoirista. Vuonna 2007 suorittivat ensimmäiset 3 koiraa uuden käyttäytymistä testaavan BPH testin ja yhteensä vuosina 2007 - 2015 testin on suorittanut 552 koiraa eli 17 % syntyneiden määrästä. Koska Ruotsissa syntyvyys pysyy vuosittain suhteellisen vakiona, kertovat edellä mainitut prosenttiluvut testattujen osuuden koko populaatiosta. Ruotsissa MH kuvattavien rhodesiankoirien määrä on jyrkässä laskussa ja tilalle on tullut BPH testi. Vuosina 2011 – 2015 MH kuvattiin enää 125 koiraa kun taas BPH:n suoritti samana ajanjaksona 446 koiraa. BPH on vain osittain vertailukelpoinen MH:n kanssa. Ihanneprofiilia ei rhodesiankoiralle ole tehty Suomessa eikä myöskään Ruotsissa.

Vuoden 2001 loppuun mennessä vain 14 rhodesiankoiraa oli osallistunut luonnetestiin Suomessa ja yhdistys halusi saada kerättyä huomattavasti enemmän dokumentoitua tietoa rodun luonteesta. Suomen Ridgeback- yhdistyksen jalostustoimikunta järjesti vuosina 2002 – 2011 epävirallisia luonnetestejä ja MH- kuvauksia joissa testaajana toimi kokenut ruotsalainen luonnekuvaaja Barbro Börjesson. Rhodesiankoirat osallistuivat edelleen hyvin vähän suomalaiseen luonnetestiin (2002-2011 vain 35 koiraa) mutta yhdistyksen järjestämän ruotsin luonnetestiä vastaavan testin on samana aikana tehnyt 161 rhodesiankoiraa ja epävirallisen MH- luonnekuvauksen 39 rhodesiankoiraa. Jtmk alkaa vuonna 2018 työstää ehdotusta MH- ja LT ihanneprofiileista. Ehdotus esitellään kasvattajille ja tavoite on että valmiit profiilit ovat mukana seuraavassa JTO:ssa joka astuu voimaan 2023.

MH-luonnekuvaukset

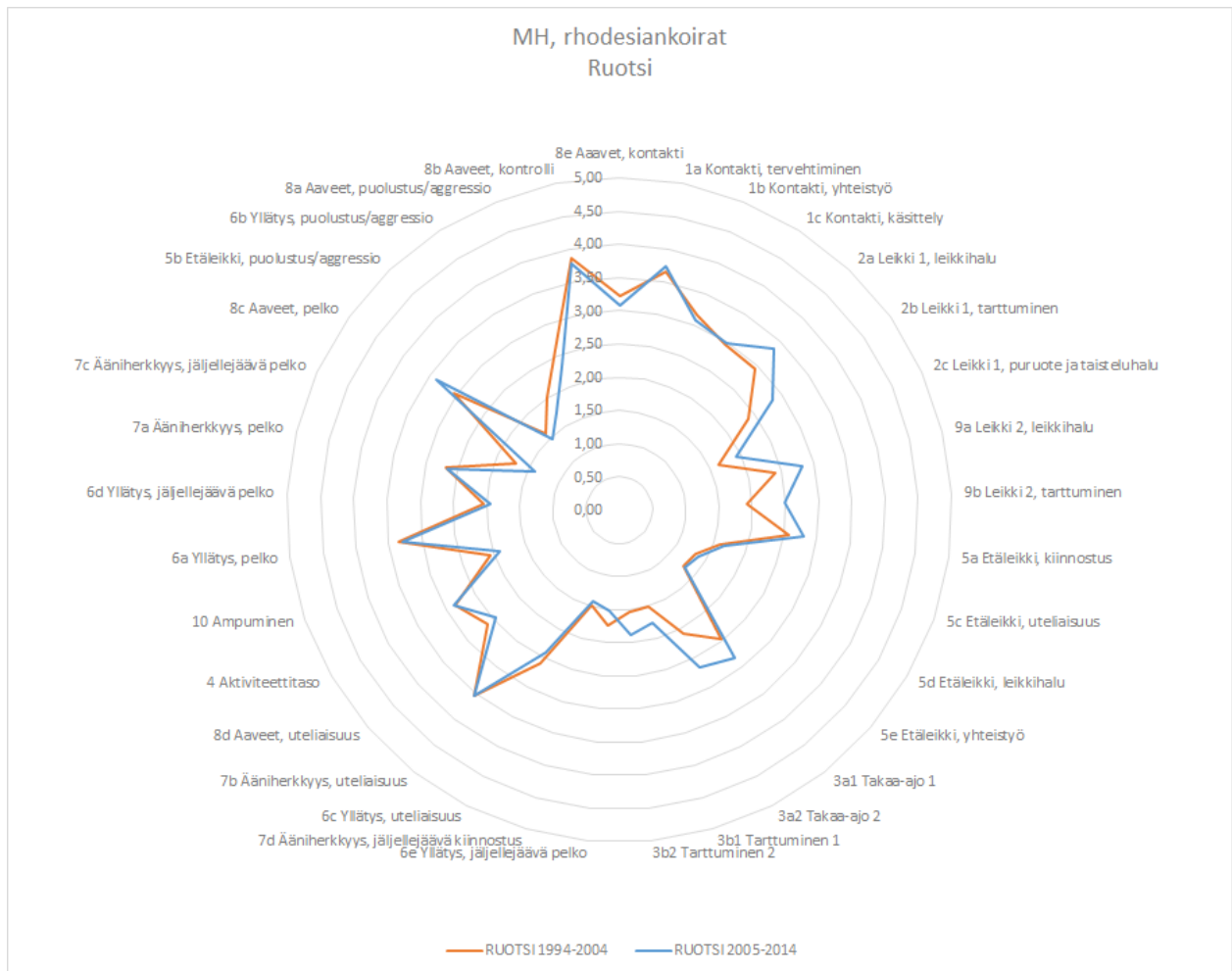
Suomen Ridgeback-yhdistys järjesti ensimmäisen virallisen MH-kuvauksen vuonna 2013. Vuosina 2013 - 2016 on MH-kuvattu 73 koiraa (4 keskeytetty joista 3 kpl 2016 ja 1 2015) mikä on 30 % syntyneistä. Samaan aikaan on myös suomalaisessa luonnetestissä käyneiden koirien osuus lievässä kasvussa. Koska Suomen Ridgeback-yhdistys tukee yhdistyksen järjestämiä luonnetestejä ja -kuvauksia tarjoamalla ne edullisemmalla hinnalla, ilmoittavat omistajat koiriaan enemmän ja helpommin yhdistyksen järjestämiin tapahtumiin. Tästä syystä yhdistys pyrkiikin järjestämään vuosittain sekkä MH- kuvauksen että luonnetestin. Vuosina 2006 - 2015 luonnetestin on suorittanut 56 koiraa joista 32 vuosina 2011 - 2015.

Taulukko 9: Ruotsissa vuosina 2006 – 2014 MH – luonnekuvatut rhodesiankoirat²⁰

Yhteenveto/vuosi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Syntyneitä	354	466	384	416	375	320	333	340	340
MH kuvattuja	157	207	158	140	80	56	22	29	17
1a Kontakti tervehtiminen	3,8	3,7	3,6	3,6	3,9	3,8	3,6	3,7	3,9
1b.Kontakti yhteistyö	3,2	3,2	3,1	3,0	3,4	3,0	3,3	2,9	2,7
1c.Kontakti käsittely	3,0	2,9	2,8	3,0	3,0	3,1	2,9	2,9	2,9
2a.Leikki leikkihalu	3,4	3,2	3,4	3,3	3,4	3,4	3,5	3,4	3,4
2b.Leikki tarttuminen	2,7	2,7	2,9	2,8	3,0	2,9	3,0	2,8	2,9
2c.Leikki puru/taistelua	1,9	1,9	2,0	1,9	2,3	1,8	2,0	1,8	1,8
3a 1.Takaa-ajo	2,6	2,8	3,0	2,6	2,7	2,8	3,1	2,9	2,8
3a 2.Takaa-ajo	2,3	2,7	2,8	2,5	2,5	2,6	3,0	3,0	3,1
3b 1.Tarttuminen	1,6	1,7	1,7	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9
3b 2.Tarttuminen	1,7	1,8	1,9	1,7	1,9	1,8	2,0	2,3	2,0
4.Aktiviteetti	2,7	3,0	2,8	2,9	2,9	2,7	3,0	3,0	2,9
5a.Etäleikki kiinnostus	2,7	2,7	2,8	2,7	2,9	2,8	2,7	2,9	2,7
5b.Etäleikki, uhka/agre	1,6	1,6	1,7	1,5	1,7	1,5	1,4	1,1	1,2
5c.Etäleikki uteliaisuus	1,6	1,5	1,6	1,8	1,6	1,8	1,7	1,9	1,9
5d.Etäleikki leikkihalu	1,4	1,3	1,4	1,5	1,4	1,5	1,3	1,5	1,5
5e.Etäleikki yhteyistyö	1,3	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	1,5	1,3
6a.Yllätys pelko	3,3	3,5	3,6	3,2	3,4	3,3	2,8	3,2	3,3
6b.Yllätys puolustus	1,7	1,8	1,9	1,7	2,0	1,7	2,0	1,6	1,4
6c.Yllätys uteliaisuus	2,6	2,5	2,4	2,5	2,5	2,5	2,1	2,6	2,4
6d.Yllätys jäljellejäävä pelko	1,8	2,1	1,9	1,8	1,8	2,2	1,8	1,7	2,0
6e.Yllätys jäljellejäävä kiinn	1,5	1,6	1,4	1,6	1,5	1,5	1,5	1,6	1,5
7a.Ääniherkkyys pelko	2,6	3,0	3,0	2,7	2,7	2,7	2,3	2,7	2,6
7b.Ääniherkkyys uteliaisuus	3,5	3,5	3,5	3,7	3,5	3,7	3,9	3,3	3,5
7c.Äänih jäljellejäävä pelko	1,4	1,5	1,5	1,3	1,3	1,5	1,4	1,4	1,3
7d.Äänih jäljellejäävä kiinno	1,4	1,5	1,5	1,5	1,3	1,3	1,5	1,6	1,2
8a.Aaveet puolustus/aggre	2,6	2,4	2,4	2,3	2,4	2,2	2,3	2,2	2,4
8b.Aaveet tarkkaavaisuus	3,8	3,7	3,8	3,7	3,8	3,7	3,9	3,7	4,1
8c.Aaveet pelko	3,4	3,6	3,4	3,1	3,6	3,1	3,3	3,4	3,5
8d.Aaveet uteliaisuus	2,7	2,4	2,5	2,7	2,4	2,5	2,4	2,9	2,2
8e.Aaveet kontakti	3,4	3,1	3,0	3,1	3,0	3,2	3,0	3,0	3,1
9a.Leikki leikkihalu	2,7	2,6	2,9	2,8	2,9	2,9	2,9	3,1	3,1
9b.Leikki tarttuminen	2,2	2,3	2,4	2,4	2,7	2,4	2,5	2,6	3,1
10.Ampuminen	1,8	2,2	2,1	1,9	1,9	2,2	1,7	1,4	1,8

²⁰ SKK Avelsdata, <http://kennet.sk.se/avelldata/>, 10/2016.

Kaavio 1, MH rhodesiankoirat Ruotsi

Kun tarkastellaan edellä olevaa tilastoa 2006-2014 sekä kaaviota 1994 - 2014, havaitaan ettei tuloksissa ole suuria muutoksia, vaikka tarkasteluväli on pitkä. Ainoat muutokset löytyvät kaavion oikealta puolelta josta käy ilmi, että rhodesiankoirilla on hieman aiempaa enemmän leikkihalua myös vieraan ihmisen kanssa ja ne tarttuvat leikkiesineeseen herkemmin eivätkä vain tyydy haistelemaan sitä. RH:n luontainen leikkihalu on pieni ja varsinkaan vieraan kanssa sen ei luonteensa mukaisesti (aikuisena välinpitämätön vieraita kohtaan) tarvitsekaan leikkiä. RH:ta on kuitenkin jalostettu avoimemmaksi ja pehmeämmäksi mistä saattaa johtua että niillä nykyään on hieman enemmän leikkihalua. Omistajat myös kouluttavat harrastuskoiriaan enemmän myös leikin kautta joten jonkin verran voi mukana olla myös opittua käytöstä joten voi olla myös sattumaa tai valikoitunut otos.

Myös vieheen takaa-ajo ja sitä nuuhkiminen/siihen tarttuminen kiinnostaa enemmän. Tässä kohdassa oli aiemmin suurin ero ruotsalaisten ja suomalaisten koirien välillä.

Seuraava tilasto kertoo tilanteen suomalaisten koirien osalta ajalta (2013 – 2016) jona yhdistyksemme on järjestänyt virallisia MH kuvauksia. Verrattaessa ruotsalaisten ja suomalaisten rhodesiankoirien MH tuloksia voidaan todeta, että ne ovat hyvinkin yhteneviä. Suomalaiset koirat ovat innokkaampia lähtemään vieheen perään ja aktiivisempia ”aktiiviteetissa”. Kun verrataan tuloksia edellisen JTO:n tilastoihin, ei muutoksia suuntaan tai toiseen näytä tapahtuneen kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Keskeytyksiä ei vuotta 2015 aiemmin ollut, 2015-2016 4:n koiran testi on jouduttu keskeyttämään liiallisen paineistumisen vuoksi. 2015-2016 keskeyttäneistä koirista kaksi oli pentuesisaruksia, kaksi muuta eivät ole sukua edellisille eivätkä myöskään keskenään. Vuonna 2017 ohjaajan keskeyttämän MH:n tehnyt koira ei ole sukua edellisille.

2016 laukauksissa sai peräti 5 koiraa merkinnän 5a mikä poikkeaa huomattavasti aiemmista vuosista mutta kyseessä on toivottavasti tilastopoikkeama. Mikäli kehitys jatkuu samansuuntaisena, tulee asiaan kiinnittää huomiota jalostusvalinnoissa.

Taulukko 10 Suomessa vuosina 2013 – 2016 luonnekuvatut rhodesiankoirat. ²¹

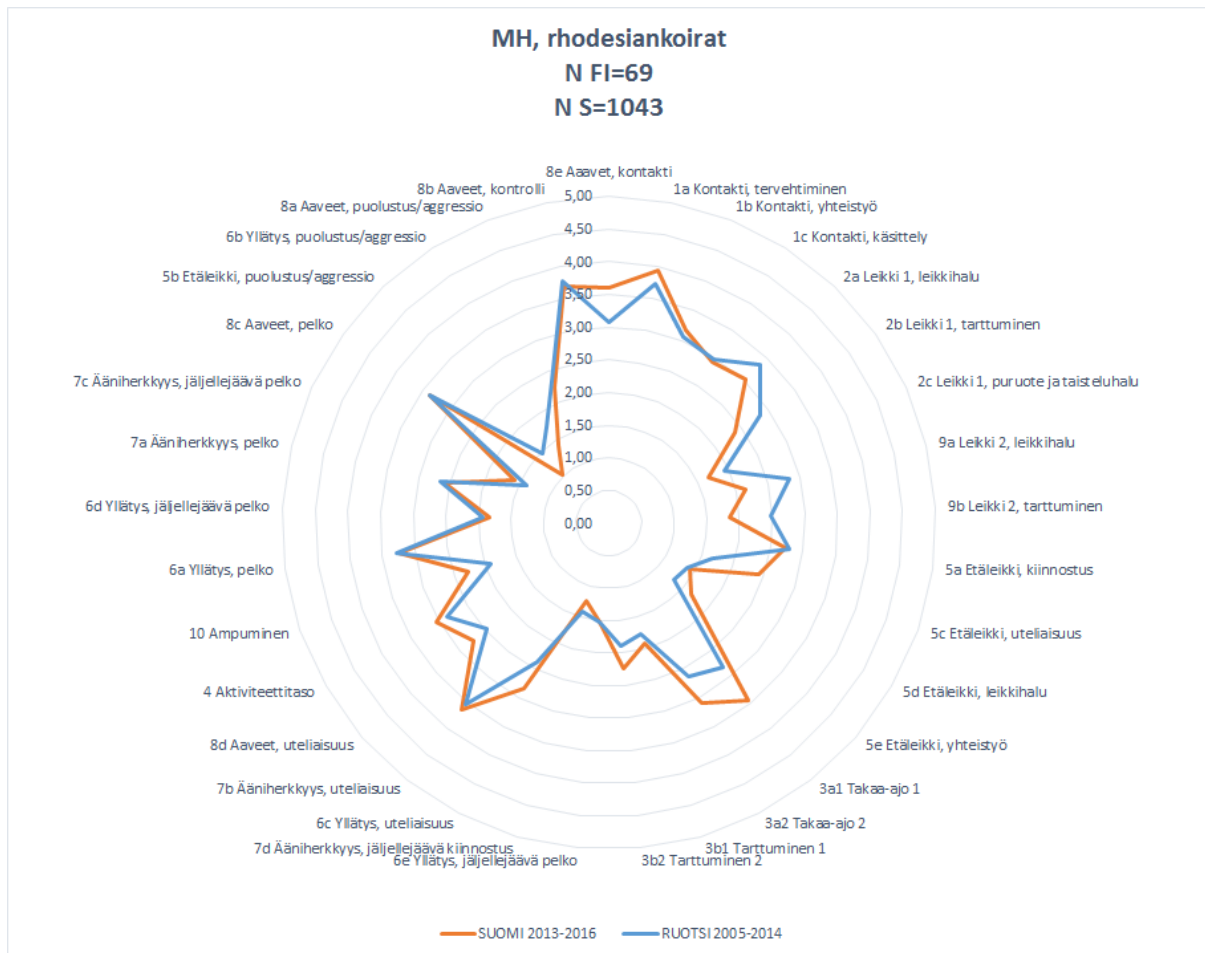
MH yhteenveto Suomi 2013 - 2015	2013	2014	2015	2016
Koiria	21	23	16	10
Ohjaaja keskeytti			1	3
1a KONTAKI tervehtiminen	4	3,8	4	3,9
1b KONTAKTI yhteistyö	3,2	2,7	3,2	3
1c KONTAKTI käsittely	2,9	3,1	2,6	2,6
2a LEIKKI leikkihalu	2,8	3	2,7	3
2b LEIKKI tarttuminen	2,1	2,4	2,2	2,7
2c LEIKKI puruote ja taisteluhalu	1,4	1,8	1,3	2
3a TAKAA-AJO 1.kerta	3	3,8	3,1	3,1
3b TARTTUMINEN 1.kerta	1,5	2,2	1,9	2,3
3a TAKAA-AJO 2.kerta	2,8	3,6	2,8	2,9
3b TARTTUMINEN 2.kerta	1,8	2,6	2,3	1,9
4 AKTIVITEETTITASO	3,5	3	3,1	2,3
5a ETÄLEIKKI kiinnostus	2,6	2,7	2,5	2,8
5b ETÄLEIKKI uhka/agressio	1	1	1	1
5c ETÄLEIKKI uteliaisuus	1,9	2,4	2,4	2,1
5d ETÄLEIKKI leikkihalu	1,2	1,8	1,4	1,2
5e ETÄLEIKKI yhteistyö	1,2	1,8	2	1,8
6a YLLÄTYS pako	3,1	3,7	3	2,8
6b YLLÄTYS puolustus/agressio	1,6	1,1	1,6	1,7
6c YLLÄTYS uteliaisuus	3,15	2,5	3,3	2,5
6d YLLÄTYS jäljellejäävä pelko	2,2	2,1	1,5	2,1
6e YLLÄTYS jäljellejäävä kiinnostus	1,4	1,8	1,5	1,4
7a ÄÄNIHERKKYYS pako	2,3	2,6	2,5	2,8
7b ÄÄNIHERKKYYS uteliaisuus	3,8	3,8	4,2	2,5
7c ÄÄNIHERKKYYS jj pelko	1,7	1,2	1,5	3
7d ÄÄNIHERKKYYS jj kiinnostus	1,1	1,6	1,2	1,1
8a AAVEET puolustus/agressio	2,4	2,2	2,2	2,1
8b AAVEET tarkkaavaisuus	3,4	3,8	3,8	3,6
8c AAVEET pelko	3,3	4,2	3,2	1,7
8d AAVEET uteliaisuus	3,2	2,4	2,7	3,8
8e AAVEET kontaktinotto	3,8	3,6	3,4	4
9a LEIKKI leikkihalu	1,9	2,8	1,8	2,3

²¹ Suomen Kennelliiton tilasto 10/2016.

9b LEIKKI tarttuminen	1,7	1,9	1,6	2,1
10 AMPUMINEN	2,4	1,6	2,5	3,4

Taulukko 10, keskiarvot kertovat rodun todellisen keskiarvon eli ylivoimaisesti suurin osa koirista on keskiarvoissa. Kumpaakin ääripäätä on mutta vain vähän eivätkä ne vaikuta keskiarvoihin.

Kaavio 2 vertailu rhodesiankoirat Ruotsi/Suomi

Nykypäivän rhodesiankoirat ovat kohtuullisen luoksepäästäviä ja avoimia ja ne hyväksyvät vieraan käsittelyn vastaamatta siihen, mikä vastaa rotumääritelmää suhtautumisesta vieraisiin. Niiden leikki ei ole kovin innostunut ja ne joko vain nuuskivat leikkiesinettä tai tarttuvat siihen viiveellä/varovasti, eivätkä ne innostu vetoleikistä vieraan kanssa, mikä sekkin on hyvin rodunomaista käytöstä.

Vieheen ajaminen ei kiinnosta ruotsalaisia rhodesiankoiria yhtä paljon kuin suomalaisia ja tässä onkin suurin eroavaisuus Suomen kantaan verrattuna, kuten kaavio 2 osoittaa. Mielenkiintoista olisi tutkia onko Suomessa suosiossa oleva maastojuoksuharrastus ainakin osittain synnä eriäviin tuloksiin. Lajin harrastus on viime vuosina lisääntynyt Ruotsissa ja se näyttäisi vaikuttaneen innostuksen lisääntymiseen myös MH kuvauksissa.

Aktiviteettiosiossa rhodesiankoira on pääasiassa tarkkaavainen ja rauhallinen, joitain yksittäisiä toimintoja voi olla. Suomalaiset koirat ovat jonkin verran aktiivisempia 3 minuutin aikana. 40 metrin etäisyydellä liikkuvaa etäleikkijää koirat seuraavat tarkkaavaisena ja saattavat osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä. Ne joko eivät ole lainkaan kiinnostuneita tekemään tuttavuutta etäleikkijän kanssa tai

käyvät katsomassa leikkijää avustajaa, mutta eivät innostu leikistä tai tee yhteistyötä hänen kanssaan. Koirien keskimääräinen käytös myös näissä osioissa on hyvin rodunomaista.

Pelästyessään rhodesiankoirat väistävät kääntämättä pois katsettaan tai pakenevat pienen matkan päähän ja osoittavat yksittäisiä uhkaelkeitä. Suomessa useammalla koiralla reaktiot on voimakkaampia ja ne pakenevat yli 5 metriä. Tutustumiseen ne tarvitsevat hieman aikaa sekä ohjaajan tukea, mutta selvitettyään tilanteen ei jäljelle jäävää pelkoa paljon ole ja kiinnostusta tuskin ollenkaan. Yllättävään ääneen rhodesiankoira reagoi vähemmän voimakkaasti ja selvittää tilanteen nopeammin sekä itsenäisemmin. Jäljelle jäävää pelkoa tai kiinnostusta on hyvin vähän. Äänettä hitaasti lähestyvää uhkaa rhodesiankoira yrittää torjua useammilla uhkaeleillä ja kontrollilla, mutta uhan lähestyessä alkaa vaihtelu kontrollin ja paon välillä ja voi johtaa myös pakoon. Kun uhka poistuu, koira tarvitsee jonkin verran aikaa tai ohjaajan tukea ottaakseen selvää uhkasta. Selvitettyään uhan aiheuttajan, vastaa rhodesiankoira tarjottuun kontaktiin tai ottaa itse kontaktin.

Jonkin verran koirat ovat paineistuneet kuvauksen aikana koska leikkihalu on vähentynyt alkuleikkiin verrattuna. Sen sijaan laukauksen sietokyky rhodesiankoirilla on hyvä, eikä mahdollinen pieni paineistuminen näy laukauksen sietokykyä testattaessa. Ne joko eivät reagoi lainkaan tai häiriintyvät hieman mutta ovat sen jälkeen välinpitämättömiä tai kiinnostuneita laukauksista. Tämän osalta testattujen koirien tilanne on samanlainen niin Ruotsissa kuin Suomessakin (kts. taulukot 9, 10 ja 12).²² Poikkeus vuosi 2016, kts. Taulukko 10.

Luonnetestit

Taulukko 12: suomalaisten rhodesiankoirien epäviralliset luonnetestit vuosina 2002–2011²³:

Barbro Börjessonin luonnetestiprotokolla, yhteensä 154 koiraa						
Luoksepäästävyys	Kavala, arka -3	Agressiivinen -2	Varautunut +1	Vähemmän luoksepäästävä +2	Avoin ja luoksepäästävä +3	Liioitellun luoksepäästävä -1
Kiinnostus vieraista ihmisistä	On ensin luoksepäästävä, muuttuu aggressiiviseksi	Torjuu kontaktin aggressiivisesti	Väistää, on epävarma	Ei vastaa kontaktiin, hyväksyy, välinpitämätön	Helppo saada kontakti	Ottaa kontaktin liian inteesivisesti, mielistelee
Yhteensä 154		1	2	51	100	
Takaa-ajovietti	Ei osoita -3	Merkityksetön -2	Pieni -1	Kohtuullinen +2	Suuri +3	Hyvin suuri +1
Halu seurata ja kiinnostua vieheestä		Vain vähän kiinnostunut alussa, keskeyttää	Seuraa viehettä innotta, ei piiltaa vieheestä	Seuraa nopeasti, ei kovin kiinnostunut vieheestä	Seuraa nopeasti, selvästi kiinnostunut vieheestä	Korkea intensiteetti ajossa, ei kiinnostunut vieheestä
Yhteensä 154	6	12	16	48	72	
Sosiaalinen taistelutahto	Ei osoita -3	Merkityksetön -2	Pieni +1	Kohtuullinen +3	Suuri +2	Hyvin suuri +1
Halu taistella tai kilpailla jonkun kanssa / jotakin vastaan		Vaikea saada innostumaan	Vastaa voimattomasti leikki/taistelu pyyntöön, kiinnostus voi lisääntyä	Vastaa heti ja voimakkaasti	Vastaa voimakkaasti,	Haluaa taistella ilman syytä,
		missään taistelutilanteissa		helppo kontrolloida	yrittää taistella jopa ilman syytä	vaikea lopettaa/hallitsematon
Yhteensä 154	18	25	62	48		1
Temperamentti	Välinpitämätön, laiska -3	Hieman välinpitämätön -2	Vähemmän vilkas +2	Vilkas +3	Hyvin vilkas +1	Impulsiivinen -1
Sopeutumiskyky,	Ei ole kiinnostunut	Vaikea aloittaa, hidas ja	Aloittaa vaisusti, voi muuttua	Uteliias ja sopeutuva	Häiriintyy usein ympäristöstä	Häiriintyy ympäristöstä

²² SKK Avelsdata, <http://kennet.sk.se/avelldata/>, 10/2016

²³ Suomen Ridgeback -yhdistyksen jalostustoimikunta - arkisto, 01/2012.

utelaisuus	testitilanteissa	välinpitämätön	tarkkaavaiseksi ja pirteäksi	Aloittaa nopeasti	utelaisuutensa vuoksi	Toiminta vaihtelee jatkuvasti ja suunnittelematta
Yhteensä 154		3	46	100	5	
Terävyys	Ei osoita -2	Merkityksetön -1	Pieni +1	Kohtuullinen +3	Suuri +2	Pysyvä, jäljelle jäävä -3
Kyky suuttua		Joitakin yksittäisiä aggressiivisia signaaleja	Aggressiivisia signaaleja ilman painokkuutta	Oikein suunnattu tasapainoinen aggressiivisuus	Liioiteltu aggressiivisuus Näkyy vaikkei uhkaa ole	Aggressiivinen vaikkei uhkaa enää ole
Yhteensä 154	13	15	47	66	10	
Puolustushalu	Ei osoita -3	Merkityksetön -2	Pieni +1	Kohtuullinen +3	Suuri +2	Hyvin suuri -1
Kyky vastata uhkaaviin signaaleihin		Vastaa epäröiden, peräytyy tai luovuttaa	Vastaa muuttaman kerran, voi puolustaa luovuttamatta	Vastaa voimakkaasti, ei peräänny	Vastaa voimakkaasti, torjuu hyökkäyksillä	Voimakas uhkaava käytös myös ilman syytä
Yhteensä 154	14	19	46	54	19	2
Hermorakenne	Erittäin hermostunut -3	Hermostunut -2	Hieman hermostunut -1	Taipumusta hermostua +1	Suhtellisen hyvähermoinen +2	Hyvähermoinen +3
Perusstressitaso, keskittymiskyky, palautumiskyky	Hyvin rauhaton heti alussa, ei palaudu, keskeyttää testin	Rauhaton ja levoton, vaikea palautua, sulkeutunut tai muuttuu apaattiseksi, mahdollisesti keskeyttää	Hieman rauhaton lisääntyy jälkikäteen, puutteellinen keskittymiskyky, läpi testin hidas palautuminen	Hieman keskittymätön ja/ tai hidas palautuminen voi esiintyä useita sijais-toimintoja	Rauhallinen ja keskittynyt nopea palautuminen, yksittäisiä sijaistoimintoja	Rauhallinen ja keskittynyt Ei sijaistoimintoja palautuu nopeasti
Yhteensä 154	5	3	24	38	76	8
Kovuus	Hyvin pehmeä -2	Pehmeä -1	Hieman pehmeä +2	Kohtuullisen kova +3	Kova +1	Erittäin kova -3
Itsenäisyys "yhteiskunnallinen" asema, muisti	Erittäin alistuva, epäitsenäisyys ja pentumaisuus rajoittavat, häiriintyy jatkuvasti muistikuvista	Alistuva ja "pentumainen" muistikuvat häiritsevät välillä	Hieman alistuva, nöyryys tai muistikuvat eivät häiritse	Itsenäinen ilman että se häiritsee, ei häiriinny muistikuvista	Itsenäinen ja riippumaton Voi ottaa avun vastan joskus Unohtaa nopeasti	Riippumaton jaitsenäinen ijohdonmukaisen välinpitämätön, kykenemätön muistikuviin
Yhteensä 154	20	50	54	25	5	
Rohkeus	Olematon -3	Merkityksetön -2	Pieni -1	Kohtuullinen +1	Suuri +2	Hyvin suuri +3
Kyky voittaa pelkonsa, toimintakyky	Ei voita pelkoansa ohj. tuesta huolimatta	Voittaa epäröiden, tarvitsee paljon tukea ohjaajalta	Tarvitsee ohj. tukea useimmissa tilanteissa	Tarvitsee aikaa, mutta ratkaisee ilman ohjaajan tukea	Ei tarvitse tukea ohjaajalta, voi tarvita hieman aikaa	Ratkaisee kaikki tilanteet nopeasti ja epäröimättä ilman ohjaajan tukea
Yhteensä 154	15	32	61	28	15	3
Keskittymiskyky	Hyvin rauhaton	Rauhaton	Hieman rauhaton	Hyväksyttävä	Hyvä	Erittäin hyvä
Testitilanteissa sekä niiden välissä	Ei keskity edes alussa eikä koko testin aikana	Ei pysty keskittymään vaikka olisi kiinnostunut, voi selvittää jonkun tilanteen	Keskittymiskyky puutteellinen useimmissa tilanteissa	Keskittymiskyvyn puutetta silloin tällöin yksittäisissä tilanteissa	Keskittynyt testitilanteissa mutta välillä keskittymätön niiden välissä	Hyvä keskittymiskyky koko testiradan ajan, myös tehtävien välissä
Yhteensä 154	1	5	23	31	76	18
Palautumiskyky	Ei pysty palautumaan	Hyvin hidas	Hidas	Hieman viivästynyt	Nopea	Hyvin nopea
Kyky laskea stressitasoaan testitilanteen jälkeen	Ei pysty ratkaisemaan yhtä ja/tai useampaa	Poistuu ensin paikalta mutta ratkaisee saatuaan paljon	Hidas Tarvitsee useimmiten paljon apua ja/tai aikaa ratkaistakseen	Ratkaisee kaikki tilanteet paikan päällä, voi välillä tarvita apua/aikaa	Ratkaisee kaikki tilanteet paikan päällä, voi välillä tarvita hieman	Ratkaisee kaikki tilanteet heti itsenäisesti

	tilannetta	apua ohjaajalta	tilanteet		aikaa	
Yhteensä 154	8	11	17	46	49	23
Laukausvarmuus Reaktio am- pumiseen	Laukasuvarma Ei reaktiota	Laukausvarma Reaktio joka häviää	Reaktio Reaktio jokaisel- la kerralla	Reaktio Aktiviteettitaso nousee	Reaktio Aktiviteettitaso laskee	Paukkuarka Haluaa paeta/ei ammuta
Yhteensä 154	65	46	1	29	6	7

Myöskään *luoksepäästävydessä* ei suomalaisilla rhodesiankoirilla ole ongelmia. Suurin osa (65 %) koirista on avoimia ja luokse päästäviä mikä tarkoittaa, että ne vastaavat tarjottuun kontaktiin tai ottavat itse kontaktin. 33 % ovat vähemmän luokse päästäviä eli suhtautuvat tarjottuun kontaktiin välinpitämättömästi mutta eivät väistä. Vain 3 koiraa ovat olleet varautuneita tai aggressiivisia. Rotumääritelmän kuvaus luonteesta (varautunut, ei koskaan aggressiivinen) ei siis enää täysin kuvaa tämän päivän rhodesiankoiraa.

Takaa-ajovietillä kuvataan koiran kiinnostusta ja halua seurata liikkuvaa esinettä (saalista) sekä tarttua siihen. Koska yksi rhodesiankoiran alkuperäisistä tarkoituksista oli metsästys (sekä suurriistan, mutta myös pienriistan), pitäisi tämän vietin olla kohtuullisen suuri. Jos peritty vietti on suuri, ei sitä myöskään pysty koulutuksella täysin poistamaan, mikä näkyy hyvin myös testituloksissa. Suurimmalla osalla testatuista koirista takaa-ajovietti on joko suuri (47 %) tai kohtuullinen (31 %). Koirat seuraavat viehettä nopeasti ja innokkaasti mutta kohtuullisen vietin omaava koira ei ole kovin kiinnostunut itse saaliista. 8 %:lla koirista vietti on pieni tai merkityksetön, vain 6 koiraa ei osoita mitään kiinnostusta takaa-ajoon. Jos siis haluaa itselleen koiran jota huolelta voi pitää irti tilanteessa kuin tilanteessa ja joka mieluummin pysyttelee omistajan välittömässä läheisyydessä, ei rhodesiankoira ehkä ole se sopivin vaihtoehto.

Pitäessään leijonaa paikalla metsästäjää varten sekä vahtiessaan tiluksia, on rhodesiankoira tarvinnut *taistelutahtoa*. Tahto ei ole sama asia kuin kyky, mihin tarvitaan jo muitakin luonneominaisuuksia. Suuri ja varsinkin hyvin suuri taistelutahto tuskin oli toivottava ominaisuus koska vaarana oli, että koira esimerkiksi meni vaarallisen lähelle suurriistaa. Testatuilla rhodesiankoirilla 32 % koirista on kohtuullinen ja 40 % pieni taistelutahto mikä tarkoittaa, että koira vastaa ”leikki- tai taistelukutsuun”, mutta pystyy kontrolloimaan käytöstään tai vastaa voimattomasti vaikkakin kiinnostus voi lisääntyä. 28 %:lla koirista taistelutahtoa on merkityksettömän vähän tai ei lainkaan. Testituloksiin perustuen taistelutahto ei rhodesiankoirilla synnynnäisesti ole kovinkaan suuri. Niiden puruote taistellessa ei myöskään usein ole kovin voimakas vaan ne tarttuvat esineeseen etuhampailla sekä korjailevat otettaan ja irrottavat helposti. Toki poikkeuksiakin löytyy.

Temperamentiltaan nykypäivän koirat ovat pääsääntöisesti vilkkaita (68 %) tai vähemmän vilkkaita (30 %) mikä tarkoittaa, että ne ovat tasapainoisia, sopivan uteliaita ja tarkkaavaisia eivätkä häiriinny ympäristöstä liiallisen uteliaisuutensa tai keskittymiskyvyn puutteen vuoksi.

Historiassaan rhodesiankoirat ovat varmasti tarvinnut terävyyttä mutta liian suuri terävyys olisi jälleen kerran saattanut ne vaaratilanteisiin. Suurella osalla testatuista rhodesiankoirista terävyys on kohtuullinen (43 %) tai pieni (30,5 %). Aggressiivinen käytös on oikein suunnattua ja tasapainoista ja ilman jäljelle jäävää puolustushalua uhkan poistuessa. 6,5 % koirista terävyys on suuri mikä tarkoittaa, että ne käyttäytyvät aggressiivisesti, vaikkei näkyvää uhkaa ole ja 3 koiralla oli jäljelle jäävää aggressiivisuutta, vaikka uhka oli poistettu.

Puolustushalu kuvaa koiran kykyä vastata uhkaaviin signaaleihin tai puolustaa esim. reviiriään. Tässä suhteessa jakauma on erittäin tasainen eli noin puolella koirista on joko kohtuullinen (35 %) tai suuri (12 %) puolustushalu, ja puolella pieni (30 %), merkityksetön (12 %) tai olematon (9 %). Käytännössä tämä tarkoittaa, että 50 %:lla testatuista koirista on paljon tai kohtuullisesti sekä kykyä että halua tarvittaessa puolustaa itseään ja omistajaansa, ja 30 %:lla olisi kyllä halua mutta ei niinkään kykyä.

Koiran *kovuus/pehmeys* kertoo sekä koiran ”itsenäisyydestä” että ”muistista”. Hyvin pehmeä koira on ”pentumainen” ja turvautuu kaikessa omistajaansa. Sillä on myös erittäin hyvä ”muisti” ja siksi muistikuvat häiritsevät pahasti sen palautumista. Erittäin kova koira taas on itsenäinen ja riippumaton eikä huoli/tarvitse omistajan apua missään tilanteessa. Sillä on myös huono ”muisti” eli se unohtaa saman tien sitä uhanneet asiat/tilanteet, mutta myös positiiviset vahvistet ja voi siksi olla vaikeasti

koulutettava. Rhodesiankoirat ovat pääasiassa hieman pehmeitä (35 %) tai pehmeitä (32,5 %), mutta valitettavasti erittäin pehmeiden koirien osuus on lisääntynyt ollen kokonaisuudessaan 13 %. Erittäin pehmeistä koirista suurin osa on ollut 2009, 2010 sekä 2011 testeissä (17 koiraa). Testatuista koirista vain 5 ovat olleet kovia, ja kohtuullisen kovia on 16 %. Tämä lienee tarkoituksenmukaista, jos pitää mielessä alkuperäisen käyttötarkoituksen, selviämisen hengissä suurriistan kanssa. Nyky-yhteiskuntaan hieman pehmeä koira sopii hyvin koska se on kiittollinen kouluttaa, eikä reagoi liikaa väistämättä vastaan tuleviin negatiivisiin ärsykeisiin.

Koiran *rohkeudella* kuvataan sen toimintakykyä ja kykyä voittaa pelkonsa. Rotumääritelmän mukaan rhodesiankoira on rohkea mutta ei tyhmänrohkea. Testitulosten valossa näyttää siltä, että tämän päivän rhodesiankoirat ovat menettäneet paljon rohkeudestaan ja eroavatkin ehkä juuri tältä osin eniten esisistä. Ne tarvitsevat apua tai paljon apua omistajaltaan sekä aikaa pelkonsa voittamiseen. Peräti 70 %:lla koirista rohkeus on olematon (10 %), merkityksetön (21 %) tai pieni (39,5 %). 18 % on kohtuullisen rohkeita ja vain 11,5 %:lla rohkeus on suuri tai hyvin suuri! Kuitenkin vain rohkea ja toimintakykyinen koira pystyy tekemään oikeita päätöksiä niissä tilanteissa missä pelokas koira voi käyttäytyä hyvinkin arvaamattomasti. Se, että koira rähjää vastaan tuleville koirille tai osoittaa dominoivalta näyttävää käytöstä, ei ole merkki rohkeudesta vaan pikemminkin päinvastoin.

Rhodesiankoiran vahvuus testien perusteella on sen hermoissa. *Hermorakenteesta* kertoo koiran perusstressitaso, keskittymiskyky sekä palautumiskyky ja sitä seurataan koko testin ajan. Hyvät hermot auttavat koiraa selviämään jokapäiväisessä elämässä ja korvaavat mahdollisia puutteita muissa luonneominaisuuksissa. Hyvähermoinen koira on rauhallinen ja keskittynyt, se palautuu nopeasti eikä sillä ole sijaistoimintoja. 49 % testatuista koirista on suhteellisen hyvähermoisia ja jopa 8 koiralla hermorakenne on ns. +3 eli hyvä. Lisäksi vielä 24,5 % hermorakenne on +1 eli omaa taipumusta hermostua joissain tilanteissa. 15 % oli hieman hermostuneita. 61 % koirista keskittyy testitilanteissa hyvin tai erittäin hyvin ja 47 % palautuu nopeasti tai erittäin nopeasti ja vain hieman apua tai aikaa palautumiseen tarvitsee 30 % koirista. Suomalaisessa luonnetestissä vain yhden testatun rhodesiankoiran hermot ovat olleet miinuksella.

Paukkuarkuus voi olla merkki huonosta hermorakenteesta mutta joissain tapauksissa se voi olla myös "opittua" eli johtua yhdestä tai useammasta kovaan ääneen liittyneestä negatiivisesta kokemuksesta. Paukkuarkuus ei ole rhodesiankoirien ongelma, vaan suurin osa koirista on täysin laukausvarmoja eli reagoivat nopeasti laukaukseen tai eivät reagoi lainkaan. Luonnetestissä oleva ääniherkkyyssosio ei myöskään aiheuttanut voimakkaita reaktioita suurimmassa osassa koiria. Paukkuarkuus on siinä mielessä erittäin ikävä ominaisuus, että sillä on taipumus lisääntyä iän myötä ja loppujen lopuksi tarvitaan vain hyvin pieni ärsyke voimakkaan reaktion aikaansaamiseksi. Onkin erittäin tärkeää, että pyrimme säilyttämään laukausvarmuuden koirissamme välttämällä paukkuarkojen yksilöiden käyttöä jalostukseen, koska tämän ominaisuuden periytymisaste on suhteellisen korkea. Suomalaisen luonnetestin tehneistä 35 koirasta vain 4 reagoi pelokkaasti laukaukseen.

Yhdistyksen 2002-2011 järjestämän luonnetestin ja suomalaisen luonnetestin tulokset ovat osittain toisistaan eriäviä eikä näitä testejä voikaan täysin verrata toisiinsa. Suomalaisessa testissä ei esimerkiksi erikseen mitata koiran keskittymis- eikä palautumiskykyä vaan ne sisältyvät muihin arvostelukohtiin. 2002-2011 tehtyjen luonnetestien ja suomalaisen luonnetestin tulokset ovat kuitenkin riittävän hyvin vertailukelpoisia. Vaikka arviointikohtia on ruotsalaisessa testissä enemmän, perustuu se samoihin arviointikriteereihin kuin suomalainen luonnetesti.

Toimintakyky (rohkeus) on suomalaisenkin testin perusteella pieni tai kohtuullinen. Myöskään terävyydessä ei ole suuria eroja. Puolustushalua on hieman vähemmän ja haluttomien osuus on suurempi. Taisteluhalu on joko pieni tai sitä on kohtuullisesti.

Suurin ero testien välillä on hermorakenteessa. Ruotsalaisessa testissä käytettiin enemmän koko skaalaa -3:sta +3:seen kun taas suomalaisessa taas suurin osa päätyi kohtaan +1a "hieman rauhaton". Molemmista kuitenkin suurin osa koirista päätyi plussalle, mikä koira elämänlaadun kannalta on erittäin tärkeää.

Myöskään temperamentiltaan eivät koirat ole muuttuneet vaan ovat edelleen joko kohtuullisen vilkkaita (67,8 %) tai vilkkaita (23,2 %). Suurin osa koirista on hieman pehmeitä (75 %) ja loput tasaisesti joko kohtuullisen kovia tai pehmeitä eikä luokse päästävytydessä ole ongelmia.

Suomalaisen luonnetestin vuosina 2006 - 2016 suorittaneista koirista 32 oli laukausvarmoja, 20 kokemattomia ja 5 alttiita. Testattuja koiria on vain 57 joten mitään varmoja johtopäätöksiä ei voida vetää mutta näyttäisi, että laukauskokemattomien koirien osuus on nousussa.

Taulukko 13 suomalaisen luonnetestin suorittaneet rhodesiankoirat 2006 - 2016

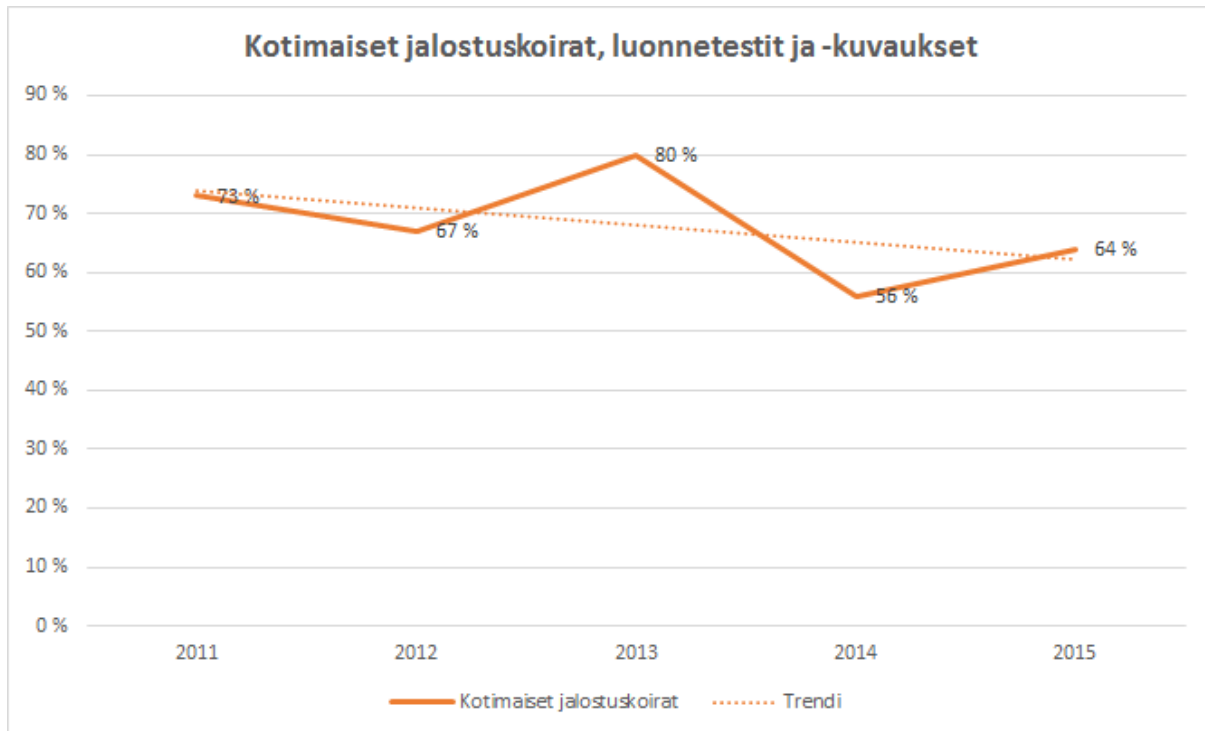
LUONNETESTIT	2006 - 2016		
Toimintakyky			
2	hyvä	4	7 %
1a	kohtuullinen	33	57 %
1b	kohtuullisen pieni	2	4 %
-1	pieni	15	27 %
-2	riittämätön	3	5 %
Terävyys			
3	koht. ilman jäljelle jäävää puolustushalua	14	25 %
2	Suuri ilman jäljelle jäävää puolustushalua	2	3,50 %
1a	Pieni ilman jäljelle jäävää puolustushalua	38	68 %
1b	Ei osoita lainkaan terävyyttä	3	3,50 %
Puolustushalu			
3	Kohtuullinen, hillitty	21	37,50 %
2	Suuri, hillitty	2	3,60 %
1	Pieni	23	39,4 %
-1	Haluton	11	19,60 %
Taisteluhalu			
3	Suuri	1	1,80 %
2a	Kohtuullinen	26	44,60 %
-1	Pieni	27	48,20 %
-2	Riittämätön	2	3,60 %
-3	Haluton	1	1,80 %
Hermorakenne			
2	Tasapainoinen	3	5,40 %
1a	Hieman rauhaton	51	91 %
-1	Vähän hermostunut	2	3,60 %
Temperamentti			
3	Vilkas	13	23,20 %
2	Kohtuullisen vilkas	39	67,80 %
1	Erittäin vilkas	4	7,20 %
-1b	Hieman välinpitämätön	1	1,80 %
Kovuus			
3	Kohtuullisen kova	6	10,70 %
1	Hieman pehmeä	43	75 %
-2	Pehmeä	8	14,30 %
Luoksepäästävyys			
3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	33	58,90 %
2a	Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	17	28,60 %
2b	Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	7	12,50 %
Laukauspelottomuus			
+++	Laukausvarma	32	55,40 %
++	Laukauskokematon	20	35,70 %
-	Laukausalttis	5	8,90 %

Jalostukseen käytettyjen koirien luonnekuvaukset

Seuraavasta kaaviosta ilmenee kuinka suuri osa vuosina 2011 – 2015 syntyneiden pentueiden vanhemmista oli luonnetestattuja ja/tai MH-kuvattuja ennen astutusta. Oranssi käyrä näyttää tilanteen kotimaisista koirista. Trendi selvästi laskeva ja tavoite vuosille 2018 – 2022 onkin, että kaikki Suomessa asuvat jalostukseen käytettävät koirat olisivat ennen astutusta osallistuneet johonkin luonnetta tai käyttäytymistä selvittävään viralliseen testiin.

Kaavio 3 Jalostuskoirien luonnekuvaukset ja -testit 2011 - 2015

Käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Dokumentoitua tietoa rhodesiankoirien käyttäytymisestä jokapäiväisessä arjessa kerättiin vuonna yhdistyksen vuonna 2013 toteuttamalla käytökyselyllä. Kysely lähetettiin kaikille yhdistyksen jäsenille (vajaa 300 kpl) ja vastauksia saimme 274 koirasta. Prosentteina määrää ei voida kertoa koska monilla jäsenillä on useita koiria. Vastausprosentti on jatkossakin vaikea selvittää koska yhdistyksellä ei ole tarkkaan tiedossa kuinka monta koiraa kunkin jäsenen taloudessa asuu.

Nuori rhodesiankoira on usein hyvin energinen ja aktiivinen, joten esim. koti-irtaimiston tuhoilta ei aina voida välttyä. Omistajat ovat kertoneet myös eriaisteisesta eroahdistuksesta, joka usein kuitenkin helpottuu koiran aikuistuessa. Aggressiivista käytöstä lajitovereita kohtaan esiintyy jonkin verran, mutta ihmiseen kohdistuva aggressiivinen käytös on erittäin harvinaista. Rhodesiankoira vahtii reviiriään voimakkaasti, mutta vahtiminen on pääasiassa haukkumalla ilmaisemista ja joskus tunkeilijan pysäyttämistä ilman kiinni käymistä. Sisätiloissa rhodesiankoira on rauhallinen ja huomaamaton eikä vaadi omistajaltaan huomioita. Kohtuullinen tai suuri saalisvietti, sekä riistavietti asettavat rajoituksia koiran ulkoiluttamiselle vapaana sekä vaativat johdonmukaista luoksetulon opettamista sekä sen säännöllistä vahvistamista ja ylläpitämistä.

Rhodesiankoirilla on vähän, jos lainkaan miellyttämisen- ja palveluhalua ja ne ovat suhteellisen itsenäisiä. Ne ovat kuitenkin pääosin erittäin ahneita mistä syystä niitä on helppo makupalloilla motivoida yhteiseen tekemiseen. Älykkäänä koirana ne oppivat nopeasti asioita ja kun oikea motivointikeino löytyy, ei rhodesiankoiran kouluttaminen yhteiskuntakelpoiseksi ole kohtuuttoman vaikeaa. Ikävä kyllä ne oppivat nopeasti myös väärät käyttäytymismallit ja nopeana ja voimakkaana koirana voivat aiheuttaa omistajalleen harmaita hiuksia. Toisaalta liian pehmeitä koiria ei pidä suosia jalostuksessa, sillä pehmeät koirat eivät helposti unohda koulutuksessa tehtyjä virheitä. Jonkin verran lisääntynyttä arkuutta ei pidä

sekoittaa rotumääritelmän varautuneisuuteen vaan on kiinnitettävä huomiota, ettei jalostukseen valita arkoja tai arkoja jälkeläisiä jättäneitä yksilöitä.

Suomen Ridgeback-yhdistys ry:n käytökysely 2013 analyysi²⁴

Saadut vastaukset täydentävät sitä kuvaa jonka olemme saaneet tähän mennessä Suomessa luonnetestatuista ja luonnekuvatuista noin 330:sta rhodesiankoirasta (jatkossa RH).

Asuinolosuhteet ja harrastukset

Vastuksissa saimme tietoa 274:stä eri koirayksilöstä jotka elävät yhden, kahden tai useamman koiran taloudessa. Suomen koko RH kannasta mukana tuloksissa on noin 30 %. 31 % (85) ovat talouden ainoita koiria, 40 % (109) jakaa kodin toisen koiran kanssa ja 29 %:ssa talouksista (80) koiria on useampia.

Vaikka RH suhteellisen hiljaisena ja kotioloissa rauhallisena koirana varmaan sopeutuisi hyvin myös kerrostaloelemaan, asuu suurin osa koirista (88 %) lähiössä tai maaseudulla ja 77 % joko rivi- tai omakotitalossa tai maatilalla. Puolet koirista asuu kahden hengen taloudessa, 18,3 % yhden ja 31,5 % koirista jakaa asunnon myös lasten kanssa. Suurimmalla osalla vastaajista on ollut koira tai koiria jo ennen ensimmäisen RH:n hankkimista (83,5 %) mutta 56,6 %:lla rotu on ollut joku toinen. Yli puolet on harkinnut myös muita rotuja ja onkin hienoa huomata, että lähes kaikki (96,7 %) ovat olleet tähän rotuvalintaansa tyytyväisiä.

Sukupuolijakauma on tasainen, 49 % uroksia ja 51 % narttuja. Koirista 33,46 % on steriloituja/kastroituja mutta vain 5,5 % on steriloitu/kastroitu käytöksen vuoksi. Seuraavassa kyselyssä voi miettiä, että tuleeko kysymys asettaa eri tavalla, jotta saadaan selville, kuinka suuri osa on steriloituja narttuja ja kuinka paljon on kastroituja uroksia. ”Mutu” – tuntumalla Suomessa steriloidaan huomattavasti enemmän narttuja kuin mitä uroksia kastroidaan.

RH hankitaan pääasiassa seuraksi, lenkkikaveriksi ja harrastuksiin ja vain vajaa 10 % on jo koira hankkiessaan ajatellut käyttävänsä sitä myös jalostukseen. Koira hankitaan pentuna tai muuten hyvin nuorena ja vain 5 % on tullut uuteen kotiinsa aikuisena ”kodinvaihtajana”.

Suurin osa koirista on yksin tai muiden samassa taloudessa asuvien koirien kanssa kotona yli 5 tuntia päivittäin ja vain 7 %:lla on seuraa koko päivän ajan. 55 %:a koirista ulkoilutetaan 1—2 tuntia ja 38 %:a yli 2 tuntia päivässä ja ne saavat juosta paljon vapaana sekä tavata muita tuttuja tai vieraita koiria viikoittain. Suuri osa omistajista myös aktivoi koiriaan kotona ja/tai ulkoillessa päivittäin (47 %) tai ainakin joskus (52 %).

Kysymys 26: Onko koirasi käytös aiheuttanut hankalia/kiusallisia tilanteita:

%	Ei	1-3 krt	useammin	toistuvasti	yhteensä	keskiarvo
Kotioloissa	67,15	20,77	10,14	jan.93	207	1,41
Päivittäin lenkillä	64,73	18,84	13,53	2,9	207	1,71
Kohdatessa ihmisiä	69,9	23,3	5,83	0,97	206	1,5
Kohdatessa vieraita koiria	43,63	31,37	19,12	5,88	204	1,43
Kohdatessa muita eläimiä	57,49	28,99	10,14	3,38	207	1,57
Elänlääkäriässä	90,29	7,28	2,43	0	206	1,33
Liikennevälineissä	95,12	4,88	0	0	205	1,07
Koulutuskentällä/näyttelyssä jne	75,73	18,45	5,83	0	206	1,3
YHTEENSÄ	70,51	19,24	8,37	1,88		1,49

²⁴ Heidi Kaatiala, SRB:n jalostustoimikunta

RH: n omistajat harrastavat koiriensa kanssa hyvinkin monipuolisesti. Suosituimmat harrastukset ovat näyttelyt (45,5 %), toko (38 %), maastajuoksu (34,5 %) ja mejä (32 %). 32 % on osallistunut kilpailuihin ja 45 %:lla ne kuuluvat tulevaisuuden suunnitelmiin. *Kyselyn jälkeen on mukaan tullut myös uusi suosiota kasvattava harrastus, rallytoko.*

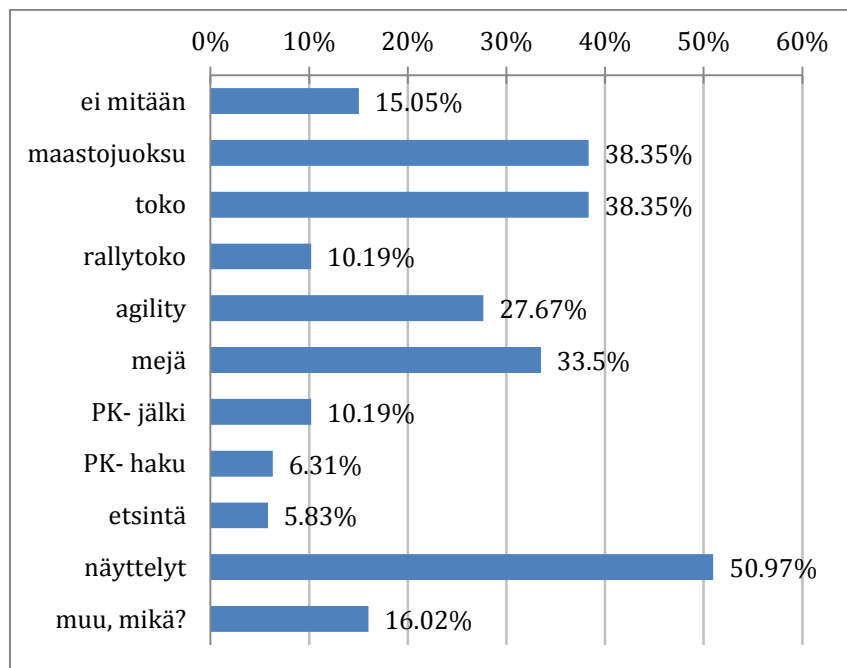
Vastaukset kysymykseen 23: kuinka usein harrastat koirasi kanssa?

Päivittäin	5,91
Viikottain	39,90 %
Satunnaisesti	45,81 %
En lainkaan	8,37 %

Vastaus kysymykseen 24: "kilpailetko koirasi kanssa"?

Kyllä	35,92 %
En	64,08 %

Kysymys 22: mitä harrastat koirasi kanssa?

Käyttäytyminen arkielämässä

Kaikki vastaajat pitävät joko itseään tai toista ihmistä "lauman johtajana" eikä koira ole pomo taloudessa kenenkään mielestä. Käytöskyselyn mukaan 94 % omistajista kokee olevansa "laumanjohtaja" ja 91,3 % luottaa koiraansa. Vastauksista myöhemmin esitettäviin kysymyksiin voisi kuitenkin päätellä ettei omistajilla aina ole täysin realistinen suhtautuminen koiraansa. Johtajuuden tai selkeiden "pelisääntöjen" puuttumisesta kertoo mm. se että koirat ovat usein tai toistuvasti tottelemattomia, varastavat, tuhoavat ja ovat aggressiivisia vieraita kohtaan. Se, että 92 % kertoo luottavansa koiraansa, antaa aiheita miettiä pitäisikö tätä kysymystä hieman muuttaa/ selventää koska sanan "luottaa" voi selvästikin käsittää monella tavalla mikä käy ilmi muista vastauksista.

Kun tarkastellaan vastauksia, joita saimme koiran mahdollista ongelmakäyttäytymistä koskeviin kysymyksiin, ei voi välttyä ajatukselta, että katselemmekohan me omistajat koiriemme käytöstä hieman "vaaleanpunaisten lasien läpi"? Vai onko meillä kuitenkin suhteellisen helposti koulutettava ja yleisesti hyvin käyttäytyvä koirarotu ja vain ns. ääritapaukset tulevat esiin keskustelupalstoilla tai koiran

omistajien vertaillessa keskenään koiriensa edesottamuksia varsinkin niiden ollessa vielä kesken kehityksen?

Koiriinsa luottaa 92 % vastaajista, mutta kuitenkin arvaamattomasti on käyttäytynyt 34 % koirista? Jos koiraansa voi aina luottaa, eikö silloin kaikki käytös ole arvattavissa? Vastauksissa siis on mahdollisesti pieni ristiriita johtuen siitä, että luottamuksen voi käsittää niin monella eri tavalla. Kysymykseen 31 annetuista vastauksista käy ilmi että ns. epätoivottavaa käytöstä on esiintynyt keskimäärin 1,5 kertaa koiran elämän aikana mikä kuulostaa ihailtavan pieneltä määrältä. Kuitenkin kun samaa asiaa tarkastelee prosentteina, ei kuva enää olekaan aivan yhtä ruusuinen.

Rotumääritelmässä sanotaan luonteesta (tai käytöksestä) seuraavaa: kunnioitusta herättävä ja älykäs, varautunut vieraita kohtaa mutta ei aggressiivinen tai arka. Määritelmän tulkinnessa mainitaan, että RH on rohkea ja sillä on voimakas metsästysvietti, mutta se ei ole niinkään ajava vaan enemmänkin pysäyttävä koira. RH:lla on usein myös voimakas vahtivietti, varsinkin kun kyseessä on sen oma reviiri. Kehitysvaiheessa koiralla voi olla ns. "mörkövaihe" jolloin se saattaa pelätä tai vahtia mitä ihmeellisimpiä asioita. Aikuisen koiran on kuitenkin oltava oman arvonsa tunteva ja itsevarma koira, jonka ryhti tulee "korvien välistä".

Jokainen tämän päivän RH ei kaikilta osin luonteeltaan tai käytökseltään vastaa rotumääritelmää, mutta se ei välttämättä aina ole huono asia. Jotkut ominaisuudet tulisi kuitenkin pyrkiä säilyttämään, koska ne tekevät sekä koiran että sen omistajan elämän miellyttävämmäksi. Se että koira hermostuu tai ei kykene rentoutumaan, ovat ominaisuuksia joita emme koirillemme toivo. Jos ne lisäksi pelkäävät tai jännittävät uusia tilanteita, asioita tai ihmisiä tai ovat arkoja vieraita kohtaan varsinkin aikuisina, ei kysymys enää ole rotumääritelmän mukaisesta koiran luonteesta tai käyttäytymisestä.

Yli puolet koirista on ollut hermostuneita kerran tai useammin mutta onneksi vain 1,47 % toistuvasti. Reilu kolmannes ei aina ole pystynyt rentoutumaan, samoin uusia tilanteita, asioita tai ihmisiä on pelännyt noin kolmasosa ja uusia tilanteita jännittänyt niinkin moni kuin 43 %. Arka käytös vieraita kohtaan ei myöskään ole täysin epätavallista (23 %). Sen sijaan aggressiivinen käytös ihmistä kohtaan on suhteellisen harvinaista (6,2 %), vieraita koiria kohtaan aggressiivisesti on joskus tai usein käyttäytynyt kolmasosa koirista. Huonot hermot ja liika pehmeys ja pelokkuus aiheuttavat helposti pelkoon perustuvaa aggressiivisuutta jonka syytä omistajat eivät aina osaa tulkita oikein. Jonkin verran aggressiivisuutta esiintyy myös omassa laumassa (13,2 %), mikä ei ole ominaista aiemmin laumana metsästäneelle koiralle. Sen sijaa oman reviirin vahtiminen kuuluu ns. rotuominaisuuksiin ja sitä tekeekin yli puolet koirista.

Tottelemattomuus tuntuu olevan yleinen ongelma koska vain 35 % koirista tottelee aina. 37,5 % on ollut tottelematta 1-3 kertaa ja 27,5 useammin tai toistuvasti. Karkailua harrastaa 25 %, tosin suurin osa vain 1-3 kertaa. RH:t ovat myös varsinaisia varkaita, sillä yli 50 % toteuttaa tätä intohimoaan usein ja 10 % toistuvasti. Syyistä tai toisesta monet RH:t protestoivat yksin jäämistä joko haukkumalla tai vinkumalla (32 %) tai tuhoamalla koti-irtaimistoa tai auton sisustusta (38 %). Yksin tai yhdessä toisen/toisten koirien kanssa viettää päivittäin yli 5 tuntia 84 % koirista. Suurimmat ongelmat yksinolo aiheuttaa yleensä nuorille koirille ja koiran aikuistumisen myötä suurin osa ongelmista häviää. Rhodesiankoirat oppivat nopeasti ja hyvin sisäsiistiksi eikä tässä esiinny ongelmia vaikka koira muuten kärsisi yksinolosta. Luonnostaan ahneina RH:t voivat olla hyvinkin kekseliäitä halutessaan ruokaa silloinkin, kun sitä ei ole tarjolla. Koirat jakautuvat aika selkeästi niihin jotka varastavat aina tilaisuuden tullen ja niihin joilla kyseistä käytöstä ei ole lainkaan.

Edellä mainittua epätoivottavaa käytöstä hillitäkseen tai sen poistaakseen eivät omistajat kuitenkaan pääsääntöisesti hae ulkopuolista apua tai turvaudu erilaisiin "pakkokeinoihin". Häkkiä tai kuonokoppaa on käytetty reiluun 10 % koirista ja 5 % on saanut rauhoittavaa lääkitystä tai ne on kastroidu/steriloitu. Ohjattuun koulutukseen on hakeutunut vain 12 % mutta kasvattajalta neuvoa on kysynyt 18 % omistajista. Onneksi vain 2 % on harkinnut koirasta luopumista, vaikka toki esim. koiran uudelleen sijoittaminen joissain tapauksissa voisi olla se paras ratkaisu ja tähän onkin päädytty 3,66 %:ssa tapauksista.

Kysymys 31: kuinka usein koirasi on tehnyt seuraavia asioita?

%	Ei	1-3 krt	useammin	toistuvasti	yhteensä	keskiarvo
Käyttäytynyt arvaamattomasti	66,82	26,34	5,85	0,98	205	1,41
Ollut hermostunut	40,03	31,55	18,45	0,97	206	1,71
Ei kykene rentoutumaan	63,11	23,79	13,11	0	206	1,5
Pelkää uusia tilanteita, ihmisiä, asioita	66,02	25,24	8,25	0,49	206	1,43
Jännittää uusia tilanteita	55,61	32,2	11,71	0,49	205	1,57
Arka vieraita ihmisiä kohtaan	76,33	15,46	6,76	1,45	207	1,33
Aggressiivinen vieraita ihmisiä kohtaan	93,24	6,28	0,48	0	207	1,07
Arka vieraita koiria kohtaan	81,07	9,22	8,74	0,97	206	1,3
Aggressiivinen vieraita koiria kohtaan	67,48	18,45	11,65	2,43	206	1,49
Aggressiivinen omassa laumassaan	84,95	12,62	1,94	0,49	206	1,18
Vahtii voimakkaasti reviiriään	43	20,29	20,29	16,43	207	2,1
On tottelematon	33,01	39,81	24,76	2,43	206	1,97
Varastaa pöydiltä/kaapeista jne	45,63	23,3	18,45	12,62	206	1,98
Ulostaa/pissaa sisälle pentuajan jälkeen	83,01	12,14	3,88	0,97	206	1,23
Vinkuu/haukkuu/ulvoo yksin ollessaan	69,08	19,81	8,7	2,42	207	1,44
Tuhoaa koti-irtaimistoa/auton sisustusta	59,9	25,6	12,08	2,42	207	1,57
Karkailee	79,61	17,48	2,43	0,49	206	1,24
YHTEENSÄ	65,71	21,14	10,44	2,71		1,5

76,3 % koirista on omistajansa arvion mukaan terveitä, 14,2 % oireilee tavalla tai toisella, 7,3 % on sairaita ja 2,19 % on ollut tapaturmassa. 11,5 % on sairaus vaikuttanut koiran käytökseen ja suurin osa reagoi olemalla tavallista vaisumpia (56,7 %) tai apaattisia (20 %). Jonkin verran on esiintynyt myös hermostunutta tai aggressiivista käytöstä jonka omistaja katsoo johtuvan sairaudesta.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Luonteeltaan rhodesiankoiran tulisi olla toimintakykyinen, ja tämän vuoksi rotu saavutti aikoinaan leijonan- ja leopardinmetsästäjien vankkumattoman suosion. Rhodesiankoira on metsästystavaltaan pysäyttävä koira, joka ärsytti ja väsytti saaliseläimen mahdollistaen metsästäjän pääsyn ampumaetäisyydelle. Rhodesiankoiran tulisi olla kunnioitusta herättävä ja älykäs ja uskollinen. Se on pidättyväinen vieraita kohtaan, mutta se ei saa olla aggressiivinen tai arka.

Koiria ei ole Suomessa käytetty alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Afrikassa nykyinen käyttötarkoitus on lähinnä vahtikoirana toimiminen. Rhodesiankoiria käytetään jonkin verran myös villivuohen ja villisian metsästykseseen. Tiedetään, että rhodesiankoiria on koulutettu ja käytetty joissain maissa mm. poliisi- ja miinakoirina, mutta tämän päivän tilanteesta ei ole kerättyä ja luotettavaa tietoa saatavilla. Suomessa rhodesiankoiria ei käytetä virka- tai hyötykoirina vaan ne ovat seura- ja harrastuskoiria. Satunnaisia yksilöitä käytetään Suomessakin metsästyksessä. Venäjällä rhodesiankoiria käytetään villisian, hirven, peuran ja erilaisten lintujen metsästyksessä. Muutamaa yksilöä käytetään myös karhunmetsästyksessä Venäjällä.

Rhodesiankoiran sanotaan olevan hyvä yhteistyökumppani, mutta ei käskyjä noudattava orja. Suomessa rotua on käytetty mm. agilityssa, MEJÄssä, rata- ja maastajuoksussa, TOKOssa, PK-haussa sekä -jäljellä, valjakkohiihdossa, karhunhaukkukokeissa sekä pelastuskoiratoiminnassa. Rodulle on myönnetty MEJÄ-

koeoikeudet vuonna 1997, PK-oikeudet vuonna 1999 ja näöllä ajavien koirien maastajuoksu oikeudet vuonna 2010. Rhodesiankoirien käyttö- ja harrastustuloksia on koottu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 11: suomalaisten rhodesiankoirien käyttö- ja harrastustuloksia vuosina 2006-2015²⁵:

HARRASTUS/TULOS	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
AGILITY										
Osallistujat			16	14	20	17	17	17	15	8
Kilpailut			82	62	108	80	222	214	191	120
KOIRATANSSI										
Osallistujat						1	1	1	1	1
Kilpailut						1	1	1	1	1
MAASTOJUOKSU*										
Osallistujat					56	49	138	97	81	107
Kilpailut					15	13	48	42	34	45
Valiot					1		3	1	1	1
MEJÄ										
Osallistujat		2	5	6	7	8	9	15	20	24
Kilpailut		2	8	12	16	14	11	18	32	21
Valiot					5	1		1	3	
PK-LAJIT										
PAKK										
Osallistujat	3	4	6	8	1	4	2	2	1	1
Hyväksytyt	0	3	6	4	0	1	1	1	1	1
PAJÄ										
Osallistujat	1	2	1	1	1	1	2			
Kilpailut	3	5	1	3	2	1	3			
PAHA										
Osallistujat	1	1								
Kilpailut	1	1								
VALJAKKOHIIHTO										
Osallistujat					1	1				
Kilpailut					2	3				
TOKO										
Osallistujat	15	23	23	19	13	11	9	8	10	11
Kilpailut	51	67	28	34	31	32	32	45	28	38
Valiot										
RALLYTOKO										
Osallistujat									4	14
Kilpailut									14	62
NÄYTTELYT										
Osallistujat 1)	577	876	698	600	641	684	768	729	835	730
FI MVA 2)	11	23	22	16	18	11	23	10	12	23

* = näöllään ajavien koirien maastokoe

1) Luvut sisältävät myös ulkomaalaiset osallistujat sekä virallisten näyttelyiden pentuluokkiin osallistuneet koirat.

2) Luvut sisältävät vain Suomessa rekisteröityjen koirien FI MVA – tulokset.

²⁵ SKL:n KoiraNet –jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 10/2016.

Taulukkoon on koottu ne lajit, joissa rhodesiankoira voi kilpailla virallisesti. Taulukon osallistujamäärät, kilpailumäärät ja valionarvot perustuvat Suomen Kennelliiton KoiraNet- jalostustietojärjestelmään kirjattuihin tietoihin. Taulukkoon kerättyjä eri lajien suorituksia ei ole tarkoitus verrata keskenään vaan ne havainnollistavat harrastavien koirien määriä. Taulukosta käy hyvin ilmi se, kuinka monipuolinen harrastuskoira rhodesiankoira on. Agility, maastajuoksu, metsästysjälki ja tottelevaisuuskokeet näyttävät olevan rodun harrastajien piirissä suosituimpia. Agilitya harrastavia oli lähtöjen määrällä mitattuna eniten vuosina 2012 – 2014 mutta määrä on 2015 pudonnut 8 koiran 120 lähtöön. Metsästysjäljelle osallistuvien koirien määrä taas on selvästi noussut viime vuosina. Lähes joka vuosi on myös yhdistyksen oma MEJÄ- koe. Rhodesiankoirat saivat viralliset maastajuoksuoikeudet vuonna 2010 (virallisesti näöllään ajavien koirien maastokoe). Yhdistys järjestää vuosittain omat RRMM maastajuoksu kilpailut. Tottelevaisuuskokeiden osallistujamäärissä vuodet 2007–2009 ovat olleet muita vuosia parempia. Noina vuosina yhdistyksen koulutukset pyörivät aktiivisimmin ja yhdistys järjesti myös vuosina 2008 ja 2009 omat tottelevaisuuskokeet. Uutena lajina on suosituksi noussut rallytoko, johon 2014 - 2105 osallistui 15 koiraa tehden 76 kilpailusuoritusta. Palveluskoirakokeiden osallistujamäärät ovat olleet käyttäytymiskoetta lukuun ottamatta edelleen muutaman koiran varassa ja tästä syystä oikeudet menetettiin vuosiksi 2013 – 2015. Taulukko osoittaa myös sen, että harrastusten pääpaino on edelleenkin koiranäyttelyissä ja ennätysvuonna 2014 käyntejä oli 835.

Rhodesiankoiran osalta mikään testi tai koemuoto ei varsinaisesti tuo esiin rodunomaista luonnetta. Käyttäytymistarpeiden tyydytys tapahtuu nykyisin ennemminkin tarjoamalla koirille monipuolista liikuntaa ja eri harrastusten kautta.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona ja lisääntymiskäyttäytyminen

Rodussa ei ole sellaisia rakenteellisia tai terveydellisiä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa käyttäytymiseen. Rhodesiankoiralla ei myöskään ole sellaisia anatomisia piirteitä, jotka aiheuttaisivat ongelmia lisääntymiskäyttäytymisessä.

Lisääntyminen on yleensä rhodesiankoirilla ongelmatonta. Kiimaväli on yleensä 6-8 kk. Astutusilanteet eivät tuota ongelmia. Keisarinleikkauksia on vähän. Yliseksuaalisuutta ei juuri esiinny. Osa omistajista kokee nartun valeraskauden ongelmaksi. Nartut hoitavat pentunsa hyvin. Tiedot perustuvat jokaisesta pentueesta täytettäviin pentuseurantailmoituksiin jossa kysytään mm. millainen astutus ja synnytys olivat.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista

Dokumentoidun tiedon sekä koirien omistajilta saadun dokumentoimattoman tiedon perusteella keskeisimmät ongelmakohdat rhodesiankoirien luonteessa ja käyttäytymisessä liittyvät sen ”murrosikään” ja koiran aikuistuessa suuri osa ongelmakäyttäytymisestä häviää. Osalla koirista on suuri riistavietti ja koska niitä ulkoilutetaan paljon vapaana, ne saattavat vapaana juostessaan kadota omistajaltaan pidemmäksi ajaksi. Varsinkaan urokset eivät aikuisena välttämättä tule toimeen vieraiden urosten kanssa mikä pitää ottaa huomioon koiraan ulkoilutettaessa.

Rotumääritelmässä mainittu varautuneisuus tai pidättyväisyys kehittyy koiralle vasta sen aikuistuessa, eikä pennun/nuoren koiran arkuutta pidä sekoittaa varautuneisuuteen. Arasti käyttäytyvien koirien osuus on jonkin verran lisääntynyt ja onkin kiinnitettävä huomiota siihen ettei jalostukseen valita arkoja yksilöitä tai arkoja jälkeläisiä jättäneitä yksilöitä. Eroahdistusta ilmenee omistajien kertoman mukaan jonkin verran ja se purkautuu usein koti-irtaimiston tuhoamisena. Myös tämän ominaisuuden jalostamista eteenpäin pitää välttää, koska eroahdistus on koiralle itselleenkin hyvin stressaavaa ja voi pahimmillaan johtaa koiran sairastumiseen fyysisesti.

Arkuuden ja pidättyväisyyden ero on ainakin useimmille kasvattajille selvä mutta sen sijaan omistajat usein sekoittavat selvän arkuuden ja rodunomaisen pidättyväisyyden. Sekoittamista on molempiin suuntiin. Rhodesiankoirista on jalostettu aiempaa pehmeämpiä ja avoimempia jotta ne vastaisivat paremmin nykyajan harrastajien toiveita ja olisivat ns. helpompia. Tämä on todennäköisesti saanut aikaan myös huonompia hermoja ja arempia koiria ja sen myötä rotu alkaa ikävä kyllä menettää jotain alkuperäisestä itsetietoisuudestaan ja arvokkuudestaan. Jtmtk tiedostaa ongelmat joita arkuus koiralle jokapäiväisessä elämässä tuottaa mutta viestin saaminen eteenpäin kasvattajille ja varsinkin

koiranomistajille on haasteellista. Jalostuksen tavoitteena pitäisi kaikilla kasvattajilla olla nimenomaan hyvähermoinen, tasapainoinen ja toimintakykyinen koira.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

Koirien perinnöllisen monimuotoisuuden seuraaminen ja sen merkitys

Koirilla esiintyy spontaanisti useita erilaisia perinnöllisiä sairauksia samalla tavalla kuin ihmisilläkin. Useiden sairauksien yleisyys rodussa saattaa olla kuitenkin jopa kymmenkertainen ihmiseen verrattuna. Tämä ilmiö juontuu puhdasrotuisten koirien rotuhistoriasta. Puhtaat rodut on luotu usein muutamasta yksilöstä ja niiden taustalla on aina voimakkaasti sisäsiitosta eli jalostukseen käytetään lähisukulaisia tai ylen määrin samoja yksilöitä. Lähisukulaisten käyttäminen lisää rodulle tyypillisten sairauksien kantajien ja sitä kautta myös sairastuvien yksilöiden määrää.

Sisäsiitos kaventaa myös koiran perimän monimuotoisuutta ja se on uhka rodun terveydelle. Eräs tärkeä perimän geenialue on MHC-kompleksi (Major Histocompatibility Complex). Tässä geenialueessa on suuri määrä yksilön immuunivasteeseen vaikuttavia geenejä ja aluetta kutsutaan myös luokan II leukosyytti antigeeni (DLA) alueeksi. Nämä geenit vastaavat mm. koiran omien kudosten tunnistamisesta ja vieraiden patogeeneiden tunnistamisesta ja tuhoamisesta. Näitä immunogeenejä pidetäänkin alueella monimuotoisina, jotta ne kykenevät reagoimaan erilaisiin viruksiin, bakteereihin ja muihin vieraisiin tunkeilijoihin. Useat tutkimukset tukevat MHC-alueen heterogeenisyyttä ja sen monimuotoisuuden ylläpitämistä vähintäänkin kohtuullisella tasolla.

Joidenkin koirarotujen DLA-monimuotoisuus on varsin niukka ja tämä saattaa altistaa ne erilaisille autoimmuunisairauksille. Tällaisia sairauksia tunnetaan kymmeniä erilaisia mm. diabetes, lupus, reuma, polyartriitti, kilpirauhasen vajaatoiminta, immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia, Addisonin tauti ja perianaalifistelia. Koirillakin on osoitettu jo useassa autoimmuunisairaudessa yhteys näihin DLA-geeneihin. Niiden testaaminen on tärkeää sairauksien vastustamiseksi ja DLA-monimuotoisuuden ylläpitämiseksi omassa kasvatuslinjassa ja koko rodussa.

Heterotsygotia on tärkeämpää kuin haplotyyppien lukumäärä. Jos narttu ja uros ovat molemmat samaa genotyyppiä, pennut perivät vanhemmiltaan vain samat geenimuodot ja tämä saattaa kaventaa linjan sekä rodun perimää DLA-geenien suhteen. Yksittäisten jalostusyhdistelmien suunnittelussa on edullista, jos rodun DLA-profiili on tiedossa. Silloin on mahdollista verrata omien koirien tulosta koko rodun profiiliin.

Rhodesiankoirien perinnöllistä monimuotoisuutta on tutkittu ensimmäisen kerran vuonna 2013²⁶. Tällöin yhdistys toteutti Genoscooperin kanssa tutkimuksen, jossa oli mukana 56 suomalaisomisteista rhodesiankoiraa. Valtaosa koirista oli Suomessa syntyneitä. Tämän jälkeen koiria on testattu lisää, ja syyskuussa 2016 Genoscooperin MyDogDNA-tietokannassa oli 217. Lisää koiria testataan jatkuvasti, ja myös tulokset elävät testattavien koirien myötä reaaliaikaisesti.

Rhodesiankoirien monimuotoisuuden analyysi ajoittuu syksyyn 2016, jolloin tietokanta sisälsi 217 testattua rhodesiankoiraa. Näistä koirista 58 on suomalaisia ja 159 ulkomaalaisia. Suomalaiset koirat tarkoittavat tässä yhteydessä suomalaisessa omistuksessa olleita koiria, ja mukana on myös jonkin verran tuontikoiria. Tulevaisuudessa portaaliin pyritään saamaan jokaisen koiran tietoihin syntymämaa, jolloin pystytään helposti analysoimaan Suomessa syntyneiden ja suomalaisomistuksessa olevien tuontikoirien väliset erot.

Monimuotoisuusjakauma

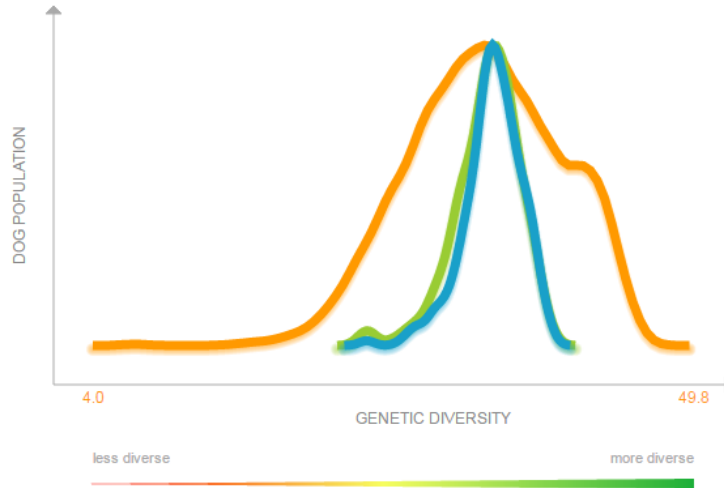
Rhodesiankoirien monimuotoisuuden mediaani on 35,3 %. Kuvassa verrataan mediaania dalmatiankoiraan. Sukulaisrotu ei juuri tässä tarkoita rotua, joka on rhodesiankoiralle sukua, vaan Genoscooper on valittu vertailuun saman FCI:n roturyhmän rodun. Kuvassa rhodesiankoira näkyy sinisenä, sukulaisrotu vihreänä ja kaikki tutkitut rodut oranssina. Testattujen rhodesiankoirien eriperintäisyys- eli heterotsygotiaste on siis keskimääräin 35,3 % ja vaihteluväli 32,5 – 39,8 %.

---

²⁶ Genoscooper Oy, 09/2016.

Testi mittaa koiran monimuotoisuuden useasta tuhannesta perimän kohdasta. Alla oleva kuvaaja havainnollistaa rodun tai roturyhmän sisäistä heterotsygotia-astetta. Jokainen testattu rodun edustaja on mukana rakentamassa päivittyvää kuvaa monimuotoisuudesta.

- Valitse näkymä**
- Rhodesiankoira**
(> 100 testattua koiraa)
Mediaani: 35.3%
  - Sukulaisrodut**
Mediaani: 35.1%
Dalmatiankoira
Rhodesiankoira
  - Ajavat ja jäljestävät koirat**
Mediaani: 34.1%
  - Rhodesiankoira ja oletetut
sukulaisrodut**
Mediaani: 30.9%
  - Valikoidut molossirotut**
Mediaani: 34.8%
- Kaikki koirat**
Mediaani: 34.6%

Syksyyn 2015 mennessä suomalaisomisteisia rhodesiankoiria eli koiria, jotka ovat mukana Suomen jalostuspotentiaalissa, oli testattu 58 kpl. Näiden koirien heterotsygotiaste oli keskimäärin 36,2% ja vaihteluväli 32,5%-39,8%.

Maa	Testattu populaatio	Monimuotoisuusaste	Vaihteluväli
Suomi	58	36,2%	32,5%-39,8%
Saksa	59	35,8%	32,8%-40,0%
Iso-Britannia	17	34,2%	24,7%-38,9%
USA	41	33,2%	28,6%-38,6%

Kartoituksella pystytään löytämään myös eri maiden populaatioiden monimuotoisuuden eroja. Verrattuna otannassa mukana oleviin suuriin rhodesiankoiramaihin Saksaan, Iso-Britanniaan ja USAan Suomen monimuotoisuuden tila näyttää varsin hyvältä.

“MyDogDNA-analyysillä testatun otoksen perusteella rhodesiankoirien perinnöllinen monimuotoisuusaste näyttäisi olevan hieman keskimääräistä paremmalla tasolla verrattuna muihin MyDogDNA-kartoituksella tutkittuihin rotuihin. Monimuotoisuusasteen tasoa saattaa osittain selittää rodun historia. Rhodesiankoiran tapaisia koiria käytettiin Etelä-Afrikkalaisen alkuperäisväestön keskuudessa metsästykseseen jo satoja vuosia ennen, kuin ensimmäiset eurooppalaiset saapuivat Etelä-Afrikkaan 1800-luvulla. Uudisasukkaat kiinnostuivat alkuperäisasukkaiden metsästyskoirista ja toivat maahan joitakin eurooppalaisia rotukoiria täydentämään alkuperäisten metsästyskoirien ulkomuoto- ja metsästysominaisuuksia. Metsästysaseiden kehittymisen myötä rhodesiankoiraa alettiin käyttää metsästyksen sijaan enemmän vartiointitehtävissä. Historiallisten tapahtumien, kuten maailmansotien, aiheuttamat pullonkaulat eivät ole samalla tavalla vaikuttaneet Etelä-Afrikasta kotoisin olevaan rhodesiankoiraan, kuin moniin eurooppalaisiin koirarotuihin, joiden populaatiokoot romahtivat sotien aikana.”²⁷

Alla oleva kuva kuvaa rodun geneettistä populaatorakennetta eri maissa. Kuvassa jokainen pallo edustaa yhtä koiraa. Toisiaan lähellä olevilla koirilla on samankaltaiset perimät, ja kauempana toisistaan sijaitsevilla erilaiset perimät. Eri värien erottaminen kuvasta on hieman haastavaa. Valtaosa keltaisista palloista edustaa saksalaisia koiria, ruotsalaisia on mukana vain yksi. Punaiset pallot edustavat yhdysvaltalaisia koiria, ja venäläisiä on mukana neljä. Iso-Britanniasta mukana on 17 koiraa.

Koirat ryhmittyvät kuvassa selkeästi maittain lähelle toisiaan. Tämä kertoo siitä, että eri maiden populaatioiden yksilöt eroavat toisistaan vähemmän kuin koko rodun populaatiossa keskimäärin. Yhdysvaltalainen ja erityisesti saksalainen populaatio poikkeaa kuitenkin jossain määrin Suomen populaatiosta. Tarkkaan harkittujen tuontikoirien avulla näistä maista voitaisiin kohentaa myös Suomen populaation monimuotoisuutta.

Värjää maittain Värjää tagien mukaan

Vie kursori tekstin päälle nähdäksesi koirat kuvaajalla:

● Saksa ● Suomi ● Yhdysvallat ● Britannia ● Itävalta ● Norja ● Venäjä ● Ranska ● Ruotsi

²⁷ Genoscooper Oy, 09/2016.

Kokonaisuutena rhodesiankoiran perinnöllinen monimuotoisuusaste on muihin testattuihin koirarotuihin verrattuna hyvällä keskitasolla. Monimuotoisuuden taso voidaan säilyttää tai sitä voidaan jopa parantaa käyttämällä koiria monipuolisesti jalostukseen.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Rhodesiankoira kuuluu Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustusohjelmaan, PEVISA:an. PEVISA –ohjelman tavoitteena on ennaltaehkäistä tai vähentää sellaisten perinnöllisten vikojen ja sairauksien leviämistä rodussa, jotka:

- alentavat koiran elinkykyä tai – toimintoja
- aiheuttavat koiran elämänlaadun huonontumisen
- vähentävät koiran jalostuskelpoisuutta.

Lisäksi PEVISA:n tavoitteena on turvata rodun geneettinen monimuotoisuus, jotta saataisiin rajoitettua haitallisten geenien leviäminen ja tuettua rodun kestävä kehitystä. PEVISA –ohjelmassa asetetaan jalostukseen liittyviä lisäehtoja pentueen rekisteröinnille. Ohjelman mukaiset tutkimustulokset ovat julkisia, jolloin ne ovat Kennelliiton, rotujärjestöjen, yksittäisten kasvattajien ja koiranomistajien käytössä.²⁸

Rhodesiankoirien osalta ensimmäinen PEVISA astui voimaan 1.1.1996 alkaen, jolloin koirille asetettiin lonkkakuvauspakko, ja koirien kuvausiän tuli olla vähintään 12 kk. Vuoden 2001 alusta alkaen rhodesiankoirien PEVISA:an sisällytettiin kyynärnivelten kuvauspakko, sekä muutettiin lonkkakuvausikä vähintään 18 kk:si.

Tällä hetkellä rhodesiankoirien PEVISA- ohjelma asettaa ehtoja lonkka- ja kyynärnivelten sekä selän osalta:

Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvauslausunto ja kyynärkuvauslausunto. Kuvaushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 18 kk. Rekisteröinnin raja-arvo on lonkkaniveldysplasian aste C ja kyynärniveldysplasian aste 1. Lisäksi C-lonkkaiselle koiralle pitää käyttää A-lonkkaista parituskumppania ja kyynärniveltuloksen 1 saaneelle koiralle 0-tuloksen saanutta parituskumppania. Ulkomaalaisilta (pysyvästi ulkomailla asuvilta) uroksilta ei vaadita kyynärkuvauslausuntoa. Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla LTV- ja spondyloosilausunto. LTV-kuvaus voidaan tehdä aikaisintaan 12 kk iässä ja spondyloosikuvaus 24 kk iässä. Ulkomaalaisilta (pysyvästi ulkomailla asuvilta) juroksilta ei vaadita LTV- ja spondyloosilausuntoa.

Suomen Kennelliitto on myöntänyt pysyvän poikkeusluvan ulkomaisten urosten kyynärnivelkuvaustulosten osalta: lupa koskee ulkomailla tapahtuvaa astutusta sekä ulkomaisen uroksen sperman käyttöä.

Seuraavissa kappaleissa kuvataan rhodesiankoirien PEVISA- ohjelmaan sisällytetyt sairaudet sekä niistä aiheutuvat terveydelliset ongelmat.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö, HD²⁹

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

²⁸ Suomen Kennelliitto, Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamissääntö, www.kennelliitto.fi, 01/2012.

²⁹ SKL:n nettisivut, www.kennelliitto.fi, ELL Anu Lappalainen, 12/2011.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikuttajia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppelely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiäsuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Rhodesiankoiria ei vielä ole kuvattu tarpeeksi, jotta rodulle saataisiin laskettua jalostusindeksi.

Taulukko 12: Rhodesiankoirien lonkkakuvaustilastot vuosilta 2005 – 2014 (koirien rekisteröintivuosien mukaan)³⁰:

Kappalemäärittäin esitettynä:

---

³⁰ SKL:n Koiranet-jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 10/2016.

Vuosi	Rekisteröityjä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2005	78	25	18	1	3	0	47
2006	92	38	16	5	2	0	61
2007	66	17	13	1	0	0	31
2008	96	35	6	6	1	0	48
2009	61	14	15	4	1	0	34
2010	86	28	21	3	0	0	52
2011	69	28	14	5	0	0	47
2012	88	17	10	1	0	0	28
2013	109	35	18	7	1	0	61
2014	77	17	12	2	2	0	33
Yhteensä	822	254	143	35	10	0	442

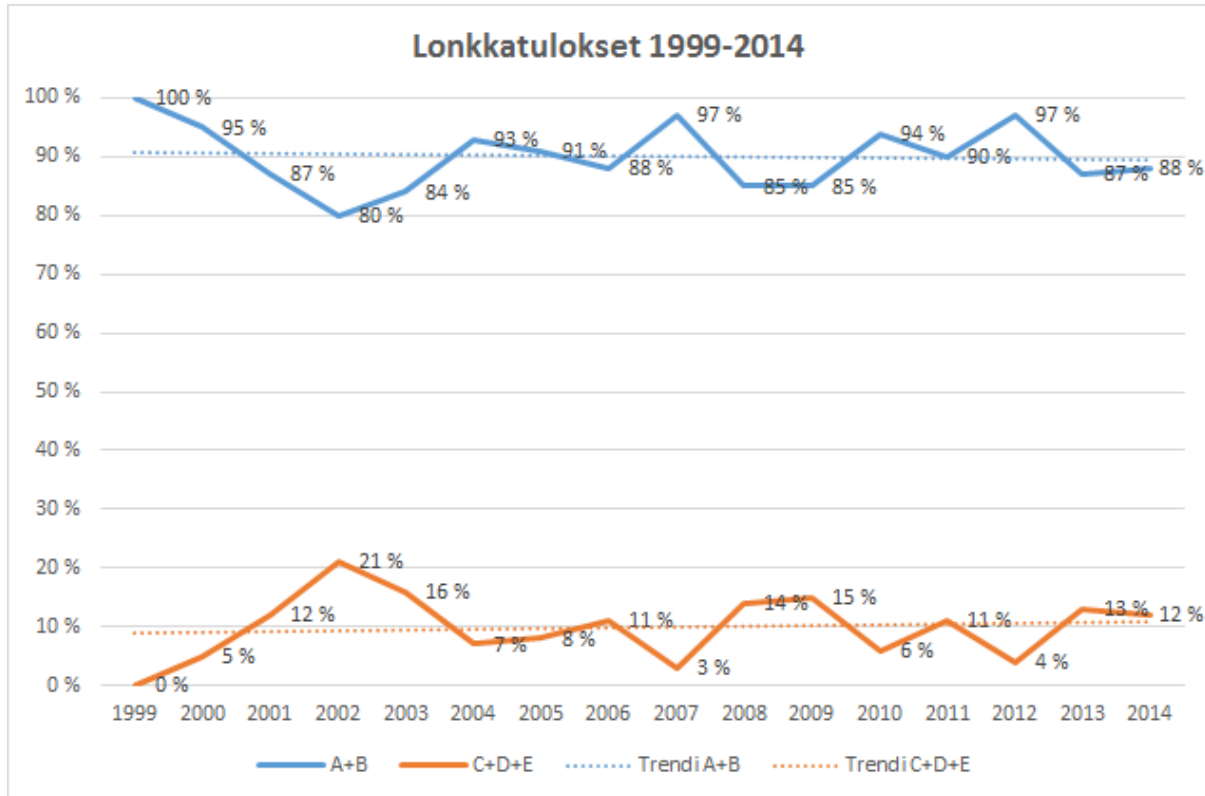
Prosenttiluvuin esitettyinä:

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2005	60 %	53 %	38 %	2 %	6 %	0 %
2006	66 %	62 %	26 %	8 %	3 %	0 %
2007	47 %	55 %	42 %	3 %	0 %	0 %
2008	50 %	73 %	12 %	12 %	2 %	0 %
2009	56 %	41 %	44 %	12 %	3 %	0 %
2010	60 %	54 %	40 %	6 %	0 %	0 %
2011	68 %	60 %	30 %	11 %	0 %	0 %
2012	32 %	61 %	36 %	4 %	0 %	0 %
2013	56 %	57 %	30 %	11 %	2 %	0 %
2014	43 %	52 %	36 %	6 %	6 %	0 %
Yhteensä	54 %	57 %	32 %	8 %	2 %	0 %

Lonkkaniveldysplasian osalta tilanne rhodesiankoirilla on suhteellisen hyvä. Kuitenkin vain vuonna 2005, 2006, 2010 ja 2011 rekisteröidyistä koirista on lonkkakuvattu yli 60 %. Keskimäärin viimeisen 10 vuoden aikana rekisteröidyistä koirista on kuvattu hieman yli puolet, 54%. Vuonna 2014 rekisteröidyistä on kuvattu vasta 43%, mutta vuoden 2014 alhaiseen kuvausprosenttiin vaikuttaa se, että yhä useampi tekee kaikki viralliset terveystutkimukset kerralla vasta kun koira on täyttänyt 2 vuotta, ja myös spondyloosilauseunnon saa samalla kuvauskerralla. Käytettävissä olevan tiedon perusteella terveiden tulosten (tulos A tai B) osuus on lievästi laskusuunnassa. Keskiarvo keskiarvo terveiden tulosten osalta on ollut vuosina 1988-2014 rekisteröityjen osalta 90%, mutta seurantakauden 2005-2014 aikana 89 %. Samaan aikaan A-tulosten määrä on pudonnut 61,3 %:sta 56,8 %:iin ja B-tulosten määrä noussut 30,4 %:sta 33,4 %:iin. C-tulosten määrä on noussut 5 %:sta 7,5 %:iin. D-tulosten määrä on laskenut 3,3 %:sta 2,2 %:iin.

Taulukko 13: Rhodesiankoirien lonkkakuvaustulokset 1999-2014³¹

Rhodesiankoiran suuri koko ja erityisesti varhain kehittyvä massa saattavat altistaa lonkkavioille sekä voivat tuoda dysplasian esiin sille geneettisesti alttiilla yksilöillä. Luotettavamman kuvan saamiseksi suurempi osa rhodesiankoirista tulee lonkkakuvata, jolloin yksittäisen kuvatun koiran tuloksen merkitys ei muodostuisi prosentuaalisesti selvästi suuremmaksi kuin mitä sen tulisi olla huomioiden koirakannan koko. Rhodesiankoirien osalta asetetaan tavoitteeksi, että yli 50 % koirista lonkkakuvataan.

Seurantakauden 2005-2014 aikana tämä tavoite saavutettiin. Vaikka lonkkaniveldysplasian osalta tilanne rodussa vaikuttaakin yleisesti hyvältä, tulee kasvattajien kiinnittää jalostusvalinnoissa huomioita siihen, että tilanne myös säilyy hyvänä.

Kun rodulle saadaan riittävästi lonkkaniveldysplasian osalta kuvaustuloksia, voidaan sille laskea BLUP -indeksi ja tämän avulla jalostusvalinta varmistuisi. Toistaiseksi rhodesiankoirien kuvaustulosten määrä ei vielä riitä BLUP -indeksin laskemiseen.

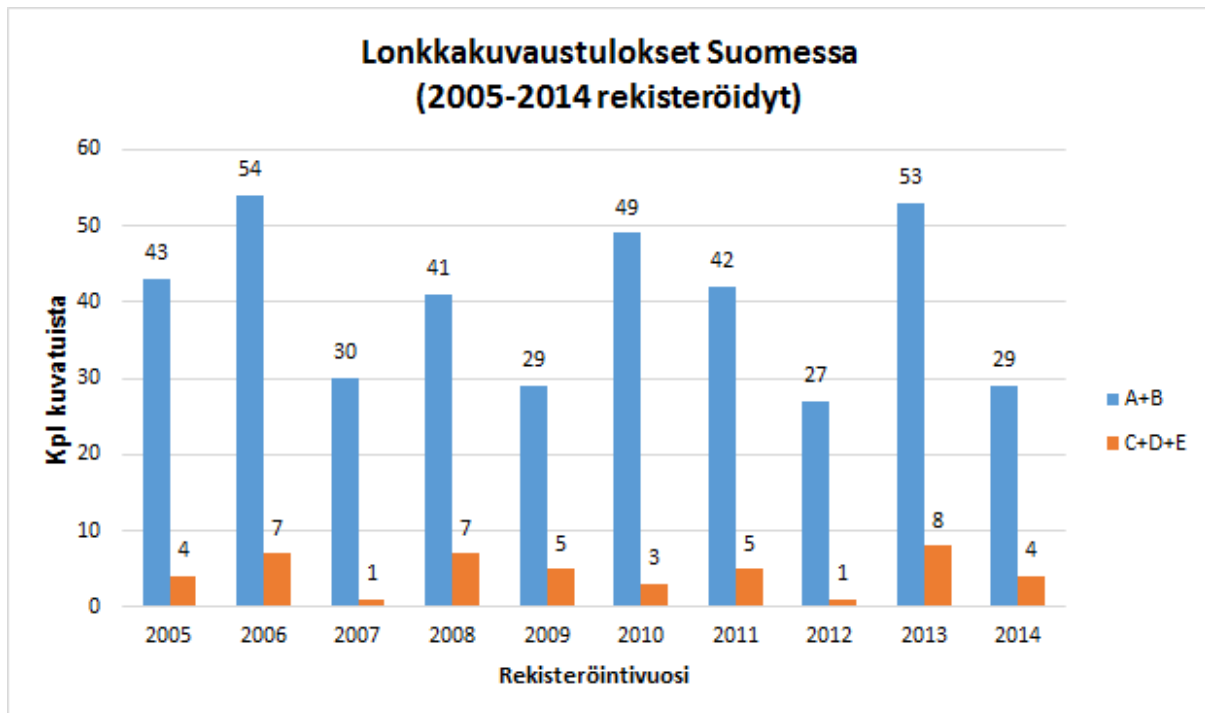
Myös Ruotsissa rhodesiankoirilta vaaditaan lonkkakuvaustulos, mikäli koiraa käytetään jalostukseen. Tosin tulee huomata, että Ruotsissa kuvausikärajaksi on asetettu 12 kk kun taas Suomessa edellytetään 18 kk ikää. Ruotsissa on viimeisen 10 vuoden aikana syntyneistä rhodesiankoirista lonkkakuvattu 3777 koiraa. Ruotsissa kuvattujen määrä 60% on hieman suurempi suhteessa populaation kokoon kuin Suomessa. Esimerkiksi vuonna 2006 syntyneistä koirista on lonkkakuvattu 231 koiraa (tuona vuonna syntyi 354 koiraa), eli noin 65 %. Vuonna 2007 syntyneistä on lonkkakuvattu n. 63 % (294/466) ja vuonna 2009 syntyneistä noin 57 % (239/416). Vuonna 2014 syntyneistä on toistaiseksi kuvattu noin 52 %. Osaa koirista ei todennäköisesti vielä kuvattu nuoren ikänsä vuoksi. Ruotsin tulokset ovat hyvin samankaltaisia kuin Suomessa lonkkakuvattujen rhodesiankoirien. Suurimmalla osalla koirista lonkat ovat terveet, asteikolla A tai B. A -lonkkaisia on viimeisen kymmenen vuoden aikana 68,2 – 77,1 % lonkkakuvatuista koirista, B- lonkkaisia 12,2-23,7 %. C -lonkkaisia on 4,6-7.6 % välillä. D- lonkkaisten koirien osuus on keskimäärin 2 % ja E -lonkkaisia on vain joitain yksittäisiä koiria. Ruotsissa on kuitenkin selkeästi enemmän A-tuloksia kuin Suomessa, 75 % kun Suomessa vastaava luku on 57 %. Ero saattaa osittain selittyä sillä, että Ruotsissa rotuyhdistys ei salli C-lonkkaisen jalostuskäyttöä kuten

³¹ SKL:n Koiranet-jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 10/2016.

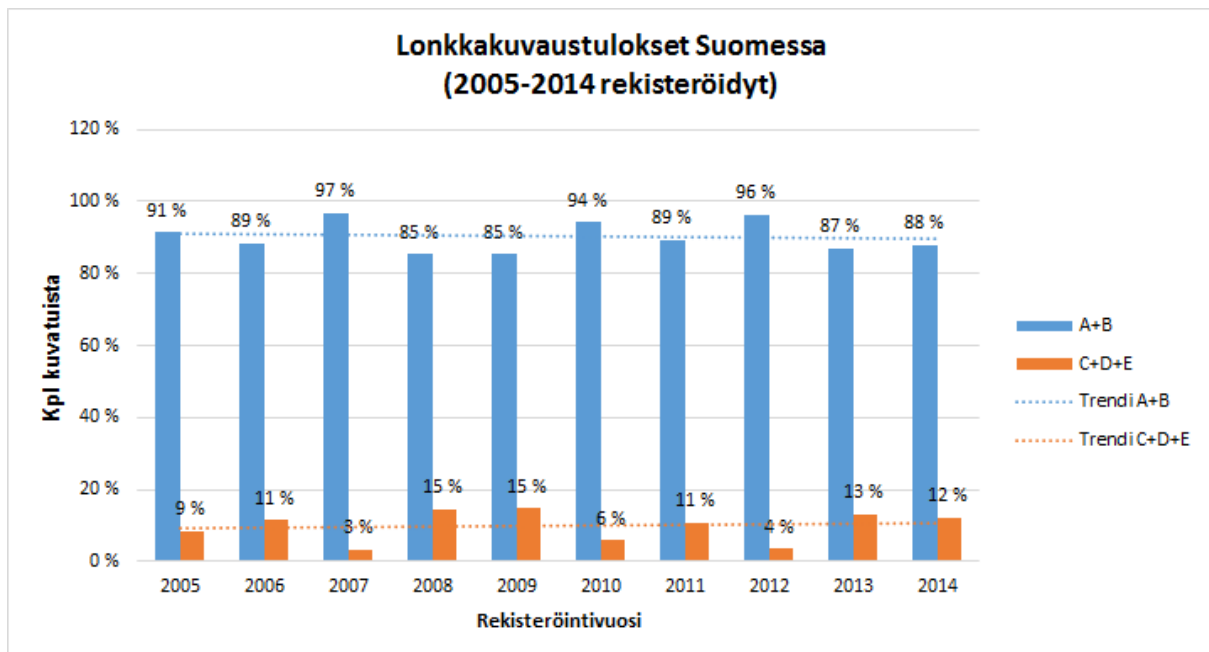
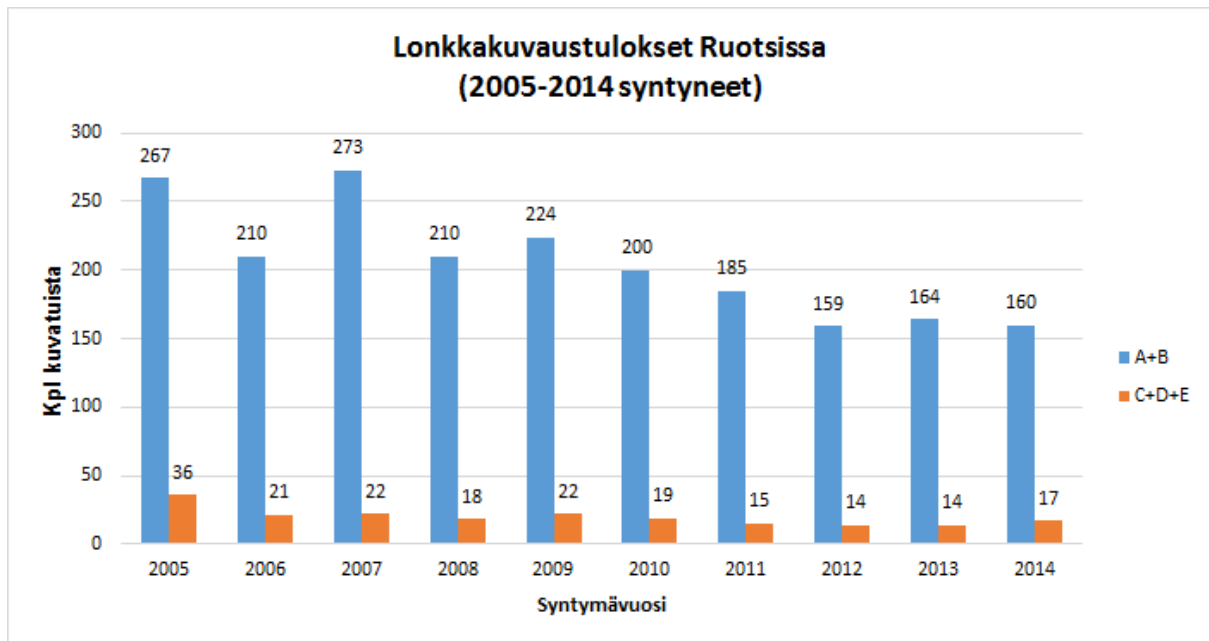
Suomessa sallitaan. Ruotsissa C-E-lonkkaisia on yhteensä 9 % kaikista kuvatuista koirista, kun vastaava luku Suomessa on 10 %. Verrattaessa lonkkakuvaustulosten kehitys Suomessa ja Ruotsissa vuosina 2005-2014 voidaan todeta, että Ruotsissa tulokset ovat hitaasti paranemassa ja Suomessa hitaasti heikentymässä. Suomen populaatio on kuitenkin niin pieni, että pienikin määrä dysplastisia tuloksia vaikuttaa prosenttiosuuksiin selkeästi.

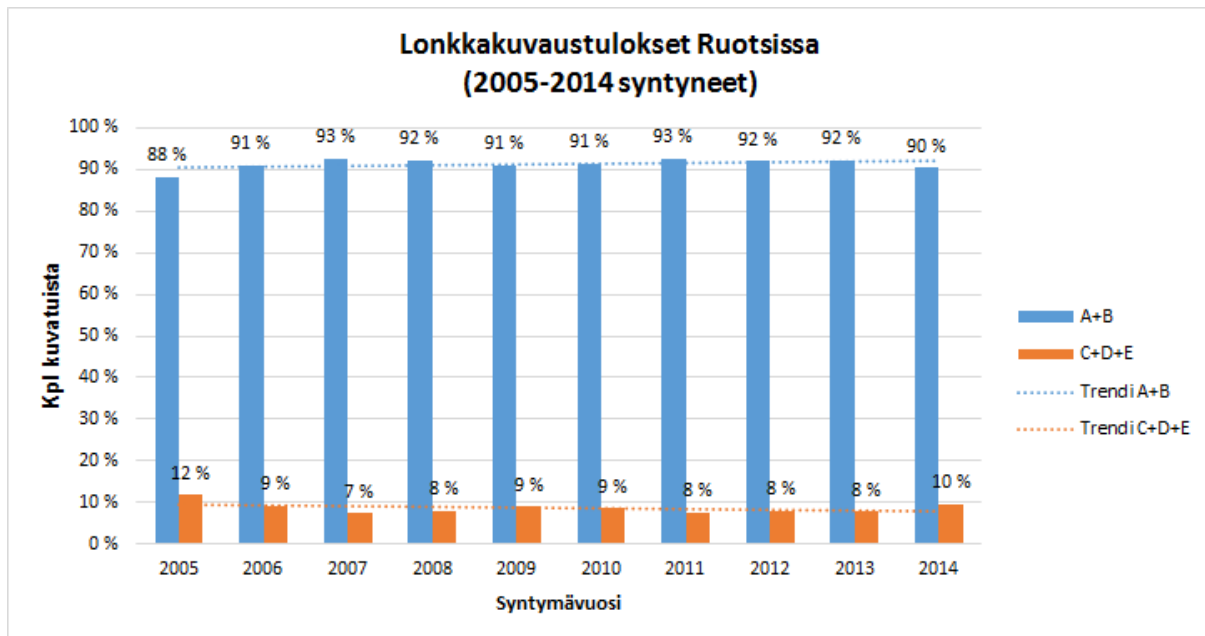
Yhdysvalloissa on tutkittu vuosina 1974 – 2016 12 209 rhodesiankoiraa lonkkaniveldysplasian osalta. Näistä koirista 22,8 % ovat saaneet lonkkatuloksen excellent (erinomainen) ja vain 4,8 % ovat olleet dysplastisia (Suomessa C tai huonompi). Tulokset ovat hyvin samansuuntaisia Suomen ja muunmuassa Ruotsin tilanteen kanssa.³² Valitettavasti rodun kotimaasta Etelä-Afrikasta ei ole saatavissa luotettavasti kerättyä tietoa terveyden osalta.

Taulukko 14: Suomessa 2005 rekisteröityjen ja Ruotsissa vuosina 2005-2014 syntyneiden rhodesiankoirien lonkkakuvaustulokset graafisesti esitettynä:

³² SKL:n Koiranet-jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 10/2016.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön takia rhodesiankoiria ei ole tietävästi Suomessa lopetettu eikä leikattu. Tiedossa on kuitenkin koiria, joille lonkkanivelen kasvuhäiriö aiheuttaa oireita ja kipuja.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö³³

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan fragmentoituminen, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen mekanismit ovat epäselvät. Periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Yksi näistä geeneistä saattaa olla ns. suurivaikutteinen geeni. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Toisin sanoen optimaalisella ruokinnalla voidaan mahdollisesti estää kasvuhäiriön kehittyminen yksilöllä, jolla on siihen perinnöllinen taipumus.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelissä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat sekundaarisesta nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy yleensä aina jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla

³³ SKL:n nettisivut, www.kennelliitto.fi, ELL Anu Lappalainen, 12/2011.

vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteeseen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä.

Pohjoismaissa kynärniveln kuvien arviointi perustuu sekundaarisiin nivelrikon merkkeihin. On huomattava, että jo 1. asteen muutos tarkoittaa sitä, että koiralla on kynärnivelen kasvuhäiriö ja siitä johtuvia nivelrikkomuutoksia. Ruotsissa kynärnivelen kasvuhäiriö on vähentynyt roduissa, joissa kynärniveliä kuvataan. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että siellä käytetään näissä roduissa jalostukseen vain vähän muita kuin kynärniveliä suhteen terveitä koiria. Jalostusarvoindeksit (BLUP-indeksit) tehostavat jalostusvalintaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran oman tuloksen lisäksi sen kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Taulukko 14: Rhodesiankoirien kynärnivelten kuvaustilasto vuosilta 2005 -2014 (koirien rekisteröintivuosien mukaan)³⁴:

Kappalemäärittäin esitettynä:

Vuosi	Rekisteröityjä	0	1	2	3	Yhteensä
2005	78	44	3	0	0	47
2006	92	52	5	1	0	58
2007	66	25	5	1	1	32
2008	96	42	4	2	0	48
2009	61	32	0	1	1	34
2010	86	44	7	0	1	52
2011	69	44	3	0	0	47
2012	88	26	2	0	0	28
2013	109	58	3	0	0	61
2014	77	29	3	0	1	33
Yhteensä	822	396	35	5	4	440

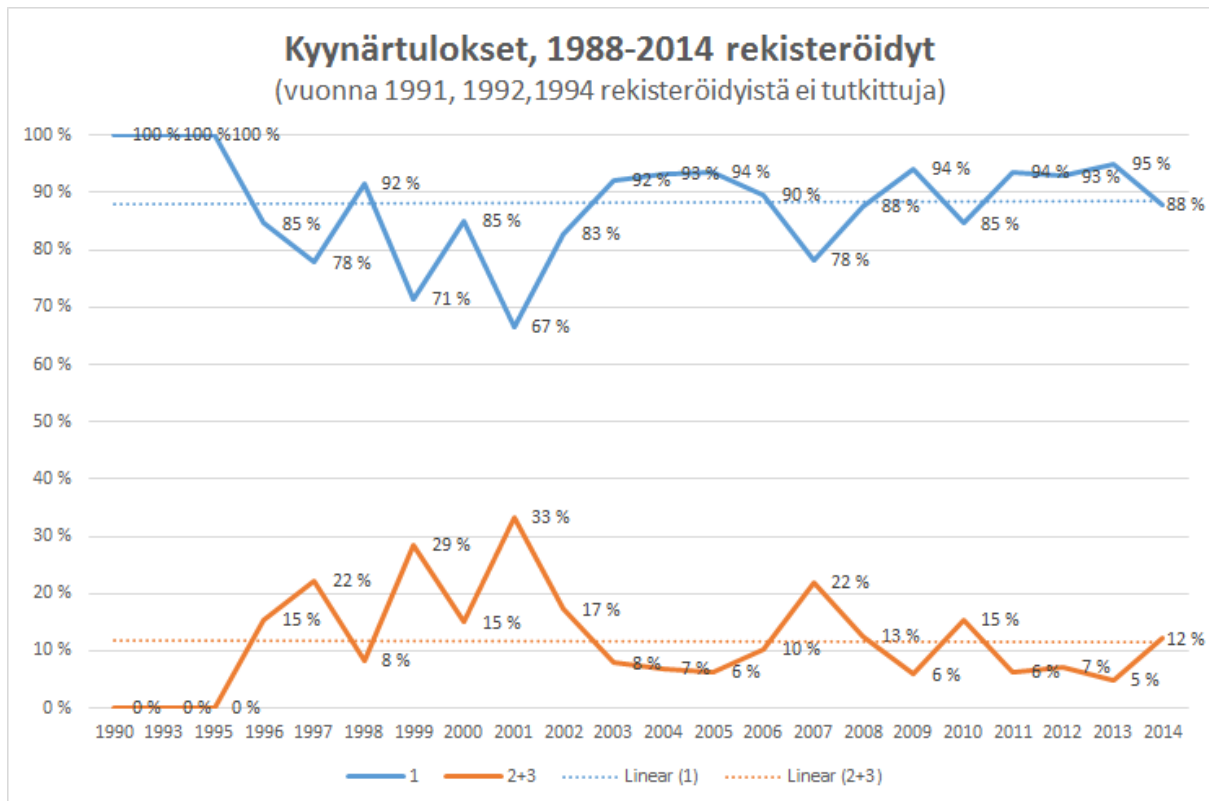
³⁴ SKL:n KoiraNet –jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 09/2016.

Prosenttiluvuin esitettynä:

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3
2005	60 %	94 %	6 %	0 %	0 %
2006	63 %	90 %	9 %	2 %	0 %
2007	48 %	78 %	16 %	3 %	3 %
2008	50 %	88 %	8 %	4 %	0 %
2009	56 %	94 %	0 %	3 %	3 %
2010	60 %	85 %	13 %	0 %	2 %
2011	68 %	94 %	6 %	0 %	0 %
2012	32 %	93 %	7 %	0 %	0 %
2013	56 %	95 %	5 %	0 %	0 %
2014	43 %	88 %	9 %	0 %	3 %
Yhteensä	54 %	90 %	8 %	1 %	1 %

Vain vuosina 2005, 2006, 2010 sekä 2011 Suomessa rekisteröidyistä koirista on kyynärnivelkuvattu yli 60 %. Tarkastelujakson aikana yhteensä vain 54 % rhodesiankoirista on kyynärnivelkuvattu. Terveiden tulosten (tulos 0) osuus on hieman laskenut vuonna 2005 rekisteröityjen 94 %:sta vuonna 2014 rekisteröityjen 88 %:iin. Vuonna 2010 terveiden kyynärnivelten osuus oli hieman pienempi, 85 %. Koko seurantakaudella 2005-2014 terveiden kyynärien osuus on 90 %. Kyynärnivelkuvaustulosten kehitystä voidaan siis saatavilla olevan tiedon perusteella pitää erittäin hyvänä. Joinain vuosina on ollut yksittäisiä koiria, joilla 2 tai 3 asteen dysplasiaa ja tämä näkyy tilastoissa kuvattujen koirien määrän ollessa niin pieni. Rhodesiankoira on melko kookas ja edestä raskas rotu, joten kyynärnivelten kasvuhäiriö voi aiheuttaa merkittävää haittaa koirille ja rajoittaa niiden harrastuskäyttöä. Kuvattujen koirien lukumäärät ovat kohtuullisen pieniä ja luotettavamman kuvan saamiseksi suurempi osa rhodesiankoirista tulee kuvata kyynärnivelten osalta. Edellisessä JTO:ssa tavoitteeksi asetettiin, että yli 50 % rhodesiankoirista kyynärnivelkuvataan. Koko tarkastelujakson 2005-2014 aikana tavoite saavutettiin, mutta tarkasteltaessa kolmea viimeistä vuotta 2012-2014 on kuvausprosentti ainoastaan 44,2 %. Vuoden 2014 alhaiseen kuvausprosenttiin vaikuttaa se, että yhä useampi tekee kaikki viralliset terveystutkimukset kerralla vasta kun koira on täyttänyt 2 vuotta, ja myös spondyloosilauseunnon saa samalla kertaa, mutta tämä ei selitä vuoden 2012 erittäin alhaista kuvausprosenttia 32 %.

Tarkasteltaessa kyynärtuloksia 1988-2014 rekisteröityjen osalta voidaan todeta terveiden kyynärien osuuden olevan 88,5 %. Vaihteluväli on ollut 67 % - 100 %.

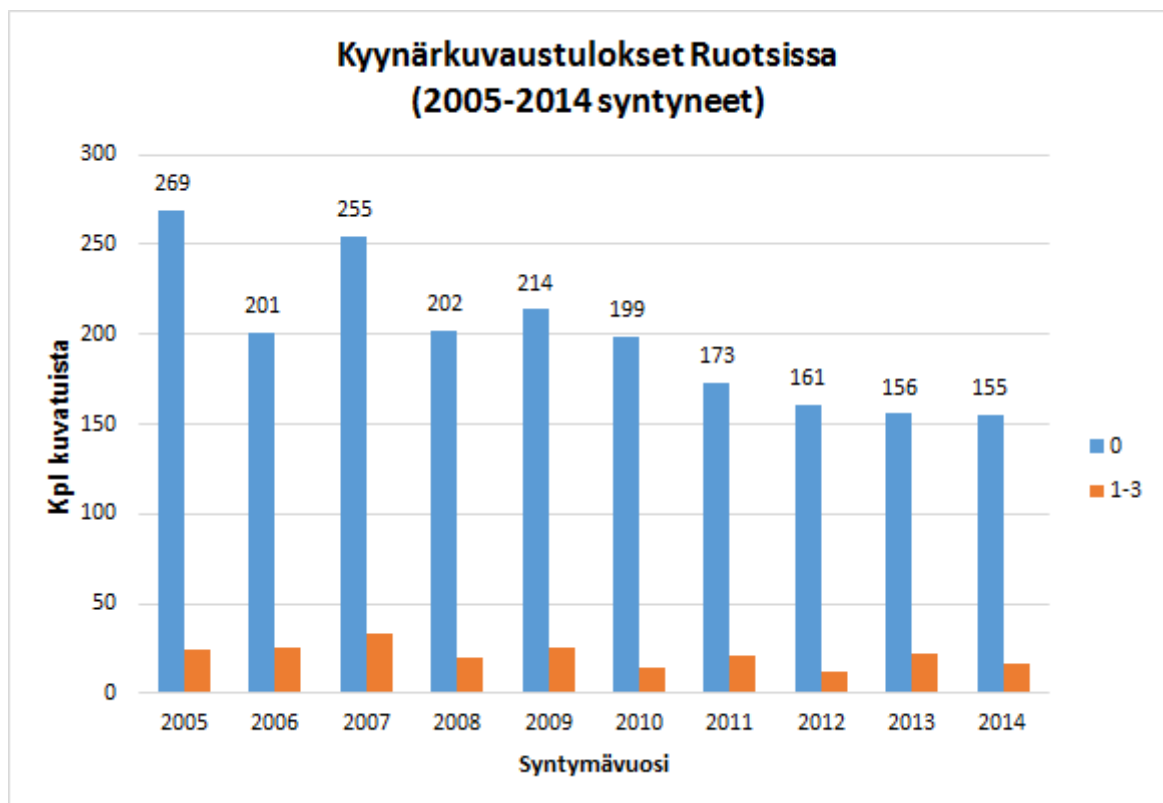
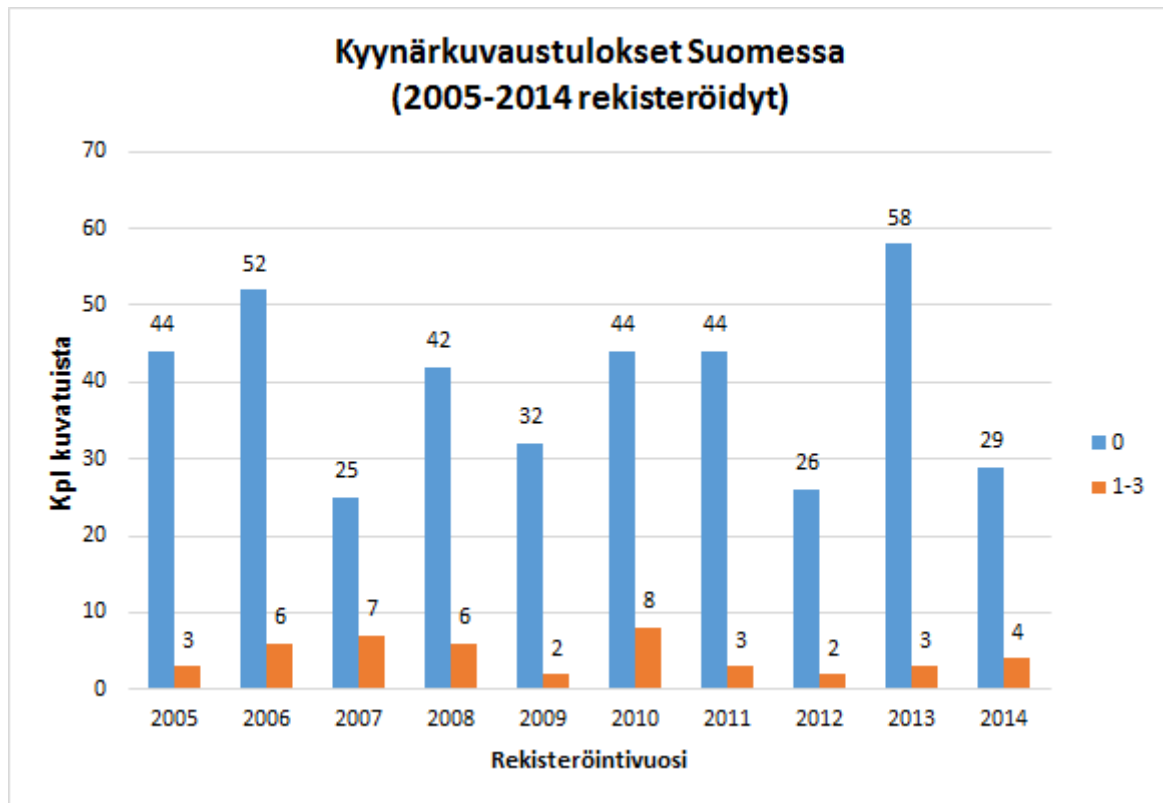
Toistaiseksi suomalaisten rhodesiankoirien kyynärnivelkuvaustulosten määrä ei vielä riitä BLUP -indeksin laskemiseen.

Ruotsissa rhodesiankoirien tilanne on kyynärnivelten osalta hyvin samankaltainen Suomeen verrattuna. Tosin kuten lonkkaniveltenkin kuvauksen osalta, myös kyynärnivelten osalta kuvattujen määrä on Ruotsissa suurempi kuin Suomessa (suhteessa koirapopulaatioon). Ruotsissa on kyynärnivelkuvattu vuonna 2011 syntyneistä koirista noin 61 %, 2012 syntyneistä noin 52 %, 2013 syntyneistä noin 52 % ja 2014 syntyneistä noin 51 %. Tässäkin vuoden 2014 määrään vaikuttanee jossain määrin koirien nuori ikä. Yleisesti ottaen näyttää kuitenkin siltä, että kyynärniveliä kuvattaisiin aiempaa vähemmän. Myös kyynärniveldysplasian suhteen tilanne on vuosina 2005 – 2014 samankaltainen kuin Suomessa: terveitä (0) koiria on 87,6 %-93,4 % kuvatuista. Asteen 1 -dysplasiaa on 5,2 %-9,8 % vuosittain. 2-asteen dysplasiaa on 0,9 % - 2,8 % kuvatuista ja 3-asteen dysplasiaa joitain yksittäisiä tapauksia. Tarkasteltaessa kyynärnivelten kuvaustuloksia vuosilta 2005-2014 voidaan todeta tulosten olevan Ruotsissa lievästi heikkenemässä ja Suomessa lievästi paranemassa.

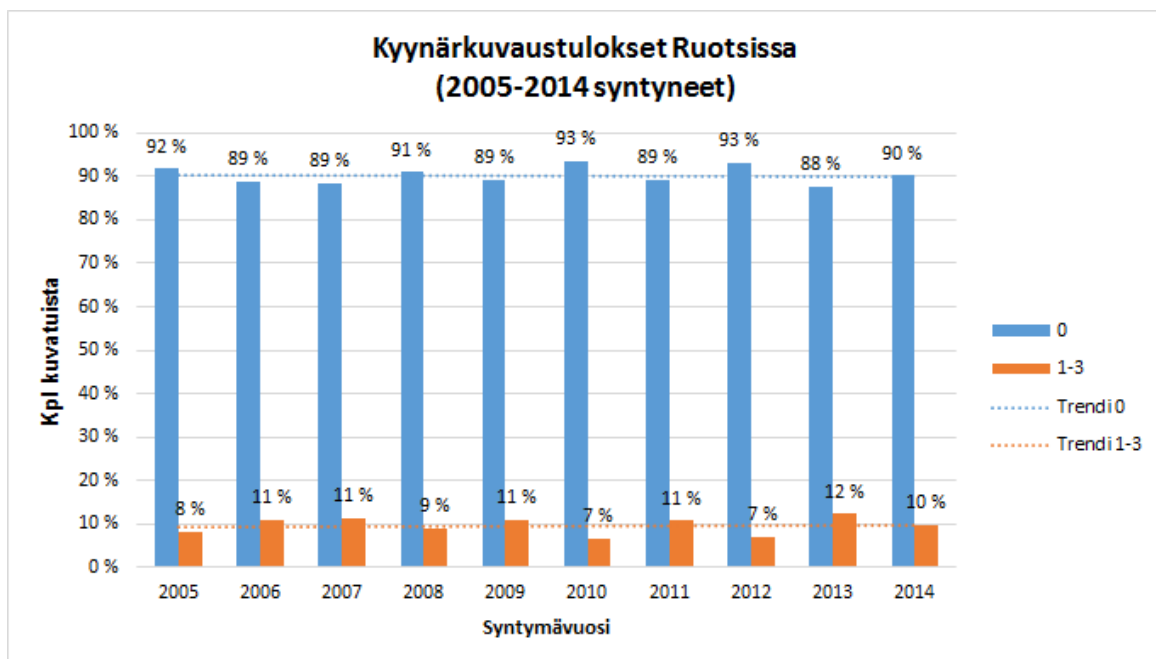
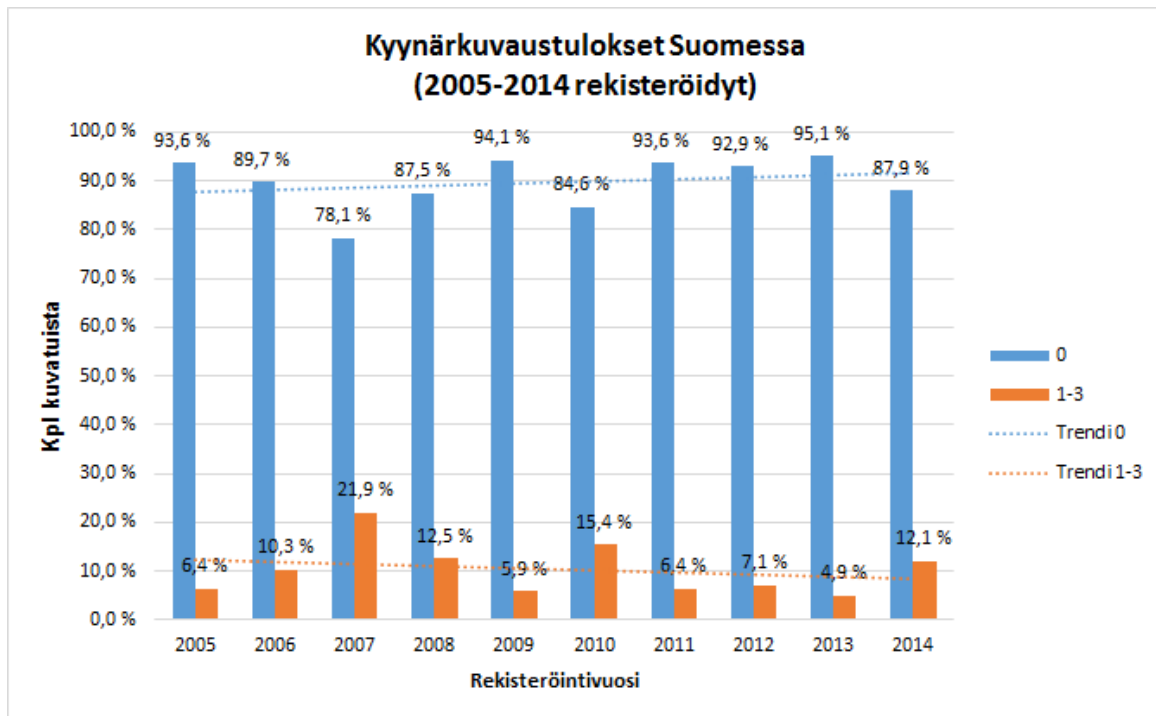
Yhdysvalloissa on kuvattu vuosina 1974 – 2016 yhteensä 6 469 rhodesiankoiraa. Näistä 93,6 % ovat olleet täysin terveitä kyynärnivelten osalta, ja vain 6,3 % dysplastisia. Dysplastisista suurin osa, 5,9 % on asteen I dysplastiaa (Grade I), 0,4 % asteen II (grade II) ja vain 0,1 % asteen III (grade III) dysplasiaa. 35 Kyynärniveldysplastian osalta tilanne Yhdysvalloissa on myös hyvin samansuuntainen kuin Suomessa, vaikkakin tulee muistaa, että Suomessa kuvattujen koirien määrä on huomattavasti vähäisempi kuin Yhdysvalloissa ja Ruotsissa.

³⁵ OFA, Orthopedic Foundation for Animals, www.offa.org 01/2012.

Taulukko 15: Suomessa ja Ruotsissa vuosina 2005-2014 syntyneiden rhodesiankoirien kynnärnivelkuvaustulokset graafisesti esitettynä:

Eriasteisten kynnärnivelen kasvuhäiriöiden aiheuttamista haitoista rodun yksilöiden jokapäiväiseen, normaaliin elämään ei ole myöskään saatavissa kerättyä (tutkimus)tietoa. Käytännön kokemus on kuitenkin osoittanut, että kynnärnivelen kasvuhäiriön aste 1 ei yleensä aiheuta haittaa rodun yksilöiden arkielämään. Sitä vastoin asteen 2 ja 3 kynnärnivelet voivat haitata jo nuoria koiria, mutta viimeistään ikääntymisen myötä haitat ilmenevät jäykkyytenä ja ontumisena. Koska koiran painosta suuri osa on eturaajojen varassa, ovat pienehkötkin nivelrikkomuutokset koiralle kivuliaita ja invalidisoivia. Kynnärnivelen sairauden vuoksi leikatut tai kasvuaikana selvänä ontumisena oireilleet nivelet haittaavat suurta osaa koirista, erityisesti iän karttuessa. Kynnärnivelen kasvuhäiriö voi haitata harrastustoimintaa

ja jopa arkielämää. Koiraa voidaan joutua lääkitsemään toistuvasti kipujen vuoksi ja se voi estää koiran normaalia liikkumista³⁶

Erialaisten kyynärnivelen kasvuhäiriön takia rhodesiankoiria on leikattu niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Tarkkaa tietoa leikattujen yksilöiden määrästä ei ole saatavilla. Ainakin Pohjoismaissa on esiintynyt joitakin yksittäisiä tapauksia, joissa koira on jouduttu lopettamaan kyynärnivelen kasvuhäiriön vuoksi.

4.3.2 Tukirangan muutokset

Tukirangan muutokset aiheuttavat koiralle liikuntarajoitteisuutta ja kipuja sekä voivat haitata koiran elämää myös normaalina perhekoirana.

Rodulla on jonkin verran tukirangan muutoksia mm. välimuotoisia selkänikamia (esim. lannenikamassa risti/rintanikaman piirteitä tai päinvastoin) ja spondyloosia sekä eri syistä johtuvia välilevyn pullistumia. Muutokset ovat löytyneet joko lonkkakuvauksen tai koiran selkäoireiden syyn selvittelyn yhteydessä tai sittemmin virallisten selkälausuntojen yhteydessä. Suomen Kennelliitto on antanut virallisia spondyloosilausuntoja kaikille roduille 1.7.2012 alkaen ja muita virallisia selkälausuntoja 1.6.2013 alkaen.

Spondyloosi³⁷

Spondyloosi (spondylosis deformans) eli silloittuma on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai luisia siltoja, jotka aiheuttavat selkärangan jäykistymistä. Luupiikit saattavat ahtauttaa hermojuurien kanavia, jolloin koiralle aiheutuu kipua ja halvausoireita. On havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, selkärankaperäistä kipua ja hyppäämishaluttomuutta. Hermoja painava spondyloosi voi aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä ja halvausoireita. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu kuitenkin vaihtelee yksilöittäin ja vakava-asteista spondyloosia sairastava koira voi olla jopa täysin oireetonkin, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

Hermojuuria painavien luupiikkien kirurginen poisto on halvausoireiden ilmentyessä ainoa, joskin harvinainen hoitovaihtoehto. Yhteen kasvaneet luupiikit saattavat myös murtua, jolloin aiheutuu kipua ja tulehdustila. Spondyloosin muodostumisen taustalla voi olla mm. nikamien yliliikkuvuus, nikamaepämuodostumat, välilevyn pullistuma tai tulehdus.

Boksereilla spondyloosin on todettu olevan perinnöllistä. Rhodesiankoirilla ei tiedetä spondyloosin aiheuttajaa eikä sitä, onko se perinnöllistä. Spondyloosin esiintyminen tulee ottaa huomioon jalostuksessa, eikä vaikeaa spondyloosia sairastavaa koiraa tulisi käyttää jalostukseen. Tärkeää on kuitenkin huomioida, että minkä ikäiselle koiralle spondyloosi-muutoksia on tullut. Nuorelle koiralle ilmaantunut spondyloosi lienee huolestuttavampaa kuin vanhemman koiran iän mukanaan tuomat muutokset. Rhodesiankoirilla spondyloosia on löytynyt myös nuorilta, alle 2-vuotiailta koirilta.

Primäärillä spondyloosilla tarkoitetaan perinnöllistä spondyloosia, joka tulee yleisimmin esiin jo nuorella koiralla. Spondyloosi voi olla myös sekundääristä seurausta muista sairauksista ja tällöin oireet tulee erottaa primääristä spondyloosista. Mm. selkäydinkanavan ahtautumisen, välimuotoisen lanneristinikaman, välilevyongelmien ja yliliikkuvuuden on todettu altistavan sekundäärille spondyloosille. Myös traumat, tulehdusreaktiot ja ikääntymisen aiheuttama rasitus voivat aiheuttaa sekundäärin spondyloosin.³⁸

---

³⁶ Suomen Sveitsinpaimenkoirat ry nettisivut, www.sennenkoirat.net, 12/2011.

³⁷ Saksanpaimenkoirien Jalostuksen tavoiteohjelma 2010, 01/2012 sekä Boksereiden Jalostuksen tavoiteohjelma 2005 - 2009, 01/2012.

³⁸ Saksanpaimenkoiraliiton kasvattajapäivät 2013, Anu Saikku-Bäckström, ELT.

Taulukko 16: Suomessa vuosina 2005-2014 rekisteröityjen rhodesiankoirien spondyloosikuvaustulokset graafisesti esitettynä³⁹:

Kappalemäärittäin esitettynä:

Yuosi	Rekisteröityjä	0	1	2	3	4	Yhteensä
2005	78	1	0	0	0	0	1
2006	92	0	0	0	0	0	0
2007	66	0	0	0	0	0	0
2008	96	3	1	1	0	0	5
2009	61	2	0	0	0	0	2
2010	86	7	0	1	1	0	9
2011	69	14	4	2	0	0	20
2012	88	19	0	0	0	0	19
2013	109	47	3	1	0	0	51
2014	77	23	2	0	1	0	26
Yhteensä	822	116	10	5	2	0	133

Prosenttiluvuin esitettynä:

Yuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4
2005	1 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2006	0 %					
2007	0 %					
2008	5 %	60 %	20 %	20 %	0 %	0 %
2009	3 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2010	10 %	78 %	0 %	11 %	11 %	0 %
2011	29 %	70 %	20 %	10 %	0 %	0 %
2012	22 %	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2013	47 %	92 %	6 %	2 %	0 %	0 %
2014	34 %	88 %	8 %	0 %	4 %	0 %
Yhteensä	16 %	87 %	8 %	4 %	2 %	0 %

Rhodesiankoirille on tehty virallisia spondyloositutkimuksia 1.7.2012 alkaen. Vuosina 2005-2014 rekisteröidyistä rhodesiankoirista 133:llä on virallinen spondyloosilausunto. Koska lausuntoja on saanut vasta vuodesta 2012 ei seurantajakson 2005-2014 alkuvuosina rekisteröidyistä koirista ole tutkittu kuin satunnaisia yksilöitä.

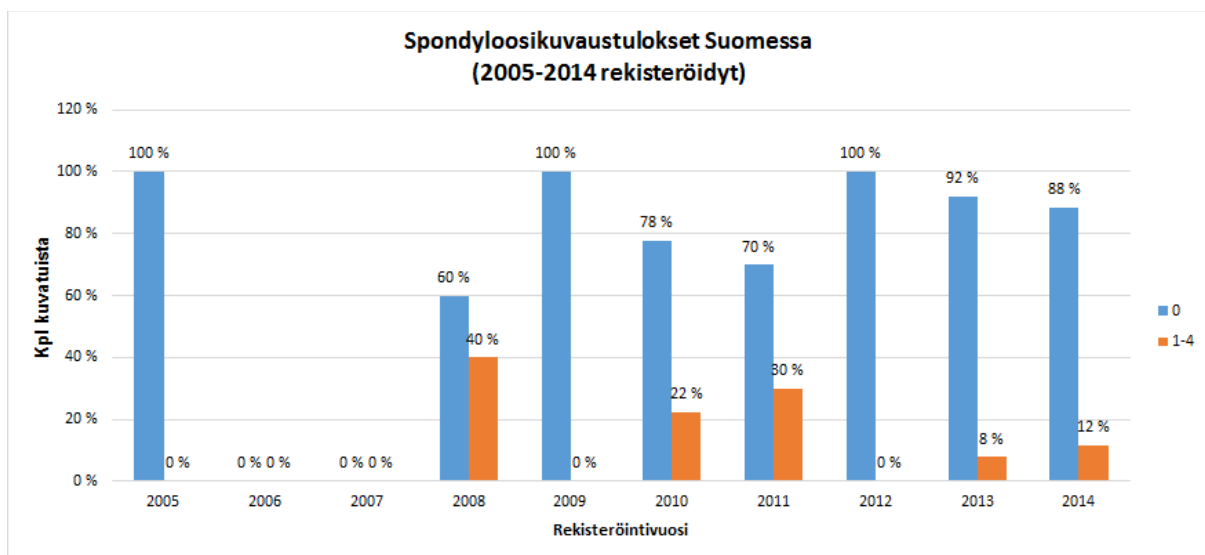
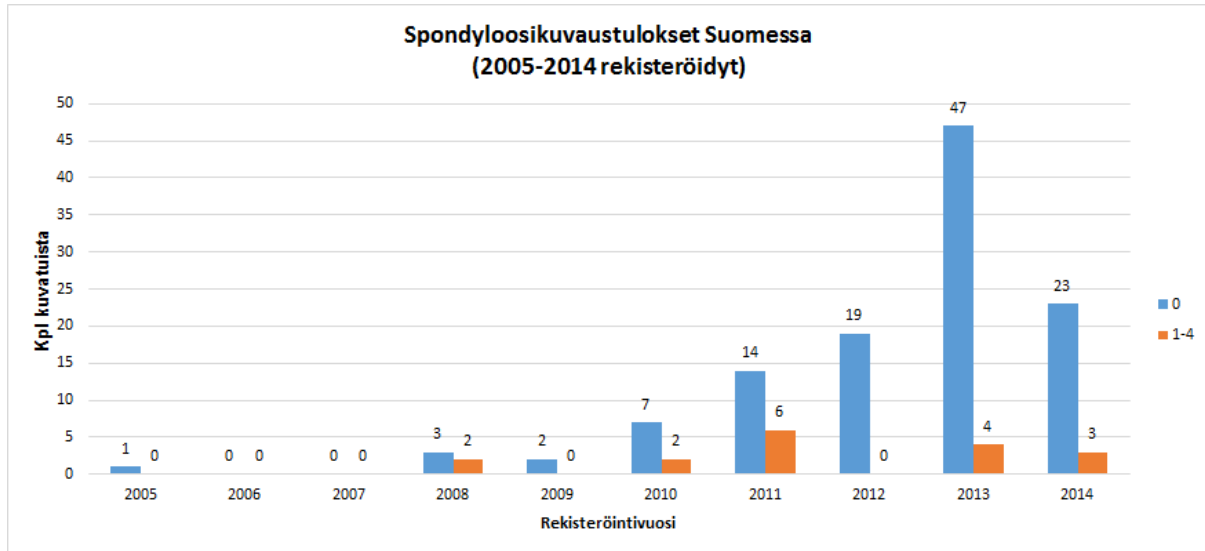
Lausuntoja on annettu enemmän vasta vuonna 2011 rekisteröidyistä ja tätä nuoremmista koirista. Vuosina 2011-2014 Suomessa rekisteröidyistä koirista on spondyloosikuvattu keskimäärin 34 %. Vuosina 2011-2014 terveiden tulosten (SP0) osuus on 88,8 % tutkituista koirista. Lieviä muutoksia (SP1) oli 7,8 %:lla tutkituista koirista. SP2-3 tuloksen sai 9,3% tutkituista koirista. Yksikään koira ei saanut tulosta SP4. Koko tarkastelujakson 2005-2014 aikana SP0 tuloksen sai 88% tutkituista koirista ja SP2-3 tuloksen 3,4 %. Yksikään koira ei saanut tulosta SP4. Vuoden 2014 toistaiseksi alhaiseen kuvausprosenttiin vaikuttaa se, että loppuvuodesta 2014 syntyneet koirat ovat vasta tulossa kuvausikänsä.

³⁹ SKL:n KoiraNet -jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 10/2016

Suomessa rekisteröityjen koirien tutkimustuloksia ei ole mahdollista verrata luotettavasti minkään muun maan tilastoihin. Tietyvästi Suomi on ainoa maa, jossa spondyloosilausunto on mahdollista saada virallisena rhodesiankoiralle. Epävirallisia lausuntoja on saatavilla ainakin muutamissa Euroopan maissa, Venäjällä ja Etelä-Afrikassa. Näihin vertaaminen ei ole tarkoituksenmukaista myöskään yhtenäisen lausuntomenettelyn puuttuessa.

Vaikka spondyloosin osalta tilanne rodussa vaikuttaakin yleisesti hyvältä, tulee kasvattajien kiinnittää jalostusvalinnoissa huomioita siihen, että tilanne myös säilyy hyvänä. Käytettäessä spondyloosia sairastavaa koira jalostukseen tulisi pyrkiä etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0).

Taulukko 16: Suomessa vuosina 2005-2014 rekisteröityjen rhodesiankoirien spondyloosikuvaustulokset graafisesti esitettynä:

Välimuotoinen nikama⁴⁰

Selkärangan eri osien liitoskohdissa selkänikama voi muistuttaa toisenlaista nikamaa. Tämä synnynnäinen anomalia voi esiintyä kaularangan, rintarangan, lannerangan, ristiluun ja häntänikamien liitoskohdissa. Yleisin muutos on lannenikamien määrän muuttuminen. Ensimmäisessä lannenikamassa voi esimerkiksi olla rintanikaman piirteitä ja se voi muodostaa myös kylkiluuaiheen, tai viimeinen lannenikama voi osin sulautua ristiluuun muodostaen epänormaalin epätäydellisen liitoksen. Muutosta voidaan kutsua välimuotoiseksi segmentiksi. Välimuotoisia nikamia voi esiintyä kaikilla eläinlajeilla, erityisesti koirilla ja kissoilla, hevosella, vuohella, naudalla, sekä myös ihmisellä.

Välimuotoinen lanne-ristinikama⁴¹

Välimuotoinen nikama on epänormaalisti muodostunut nikama. Esiintyessään viimeisen normaalin lannenikaman ja ensimmäisen normaalin ristinikaman välillä sitä kutsutaan välimuotoiseksi lanne-ristinikamaksi (lumbosacral transitional vertebra, lumbalisaatio, sakralisaatio). Se on synnynnäinen muutos ja sillä on ominaispiirteitä sekä lannenikamalta että ristinikamalta. Välimuotoinen lanne-ristinikama voi olla kliinisesti merkittävä, ja se voi altistaa cauda equina -syndrooman synnylle. Välimuotoinen lanne-ristinikama voi myös vaikuttaa ristiluun ja lantion liitokseen ja ollessaan epäsymmetrinen, aiheuttaa vinolantion ja vaikuttaa lonkkanivelten kehittymiseen. Epänormaali lanne-ristiluualueen liike voi johtaa luuston muutoksiin, kuten lanne-ristiluualueen päätelevyn skleroosiin, osteofyyttimuodostukseen (luupiikki) fasettinielissä, ligamenttien ja fasettinielkapseleiden hypertrofiaan (liikakasvu) ja välilevyn dorsaaliseen pullistumaan. Välimuotoisen lanne-ristinikaman esiintyvyys vaihtelee roduittain eri tutkimusten mukaan. Rodusta riippuen esiintyvyys on ollut 0-29 %. Sukupuolella tai koolla ei näyttäisi olevan merkitystä. Perinnöllistä taipumusta sen sijaan on löydetty.

Taulukko 17: Suomessa vuosina 2005-2014 syntyneiden rhodesiankoirien LTV-kuvaustulokset graafisesti esitettynä:

Kappalemäärittäin esitettynä:

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä
2005	70	0	0	0	0	0	0
2006	106	0	0	0	0	0	0
2007	71	0	0	0	0	0	0
2008	81	1	1	1	0	1	4
2009	81	1	0	0	0	1	2
2010	88	1	0	0	0	1	2
2011	69	6	0	1	1	3	11
2012	79	13	3	0	1	2	19
2013	106	38	10	1	2	4	55
2014	63	13	7	0	2	2	24
Yhteensä	814	73	21	3	6	14	117

⁴⁰ Salomaa Reea. Saksanpaimenkoirien välimuotoisen lanne-ristinikaman todentaminen röntgenkuvauksen avulla. Syventävät opinnot, Helsingin yliopiston Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen laitos, Diagnostinen kuvantaminen 2010.

⁴¹ Salomaa Reea. Saksanpaimenkoirien välimuotoisen lanne-ristinikaman todentaminen röntgenkuvauksen avulla. Syventävät opinnot, Helsingin yliopiston Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen laitos, Diagnostinen kuvantaminen 2010.

Prosenttiluvuin esitettyinä:

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4
2005	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2006	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2007	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2008	5 %	25 %	25 %	25 %	0 %	25 %
2009	2 %	50 %	0 %	0 %	0 %	50 %
2010	2 %	50 %	0 %	0 %	0 %	50 %
2011	16 %	55 %	0 %	9 %	9 %	27 %
2012	24 %	68 %	16 %	0 %	5 %	11 %
2013	52 %	69 %	18 %	2 %	4 %	7 %
2014	38 %	54 %	29 %	0 %	8 %	8 %
Yhteensä	14 %	62 %	18 %	3 %	5 %	12 %

Rhodesiankoirille on tehty virallisia LTV-tutkimuksia 1.6.2013 alkaen. Vuosina 2005-2014 rekisteröidyistä rhodesiankoirista 117:llä on virallinen LTV-lausunto. Koska virallisia lausuntoja on saanut vasta vuodesta 2013 ei seurantajakson 2005-2014 alkuvuosina rekisteröidyistä koirista ole tutkittu kuin satunnaisia yksilöitä.

Vuosina 2011-2014 Suomessa rekisteröidyistä koirista on LTV-kuvattu keskimäärin 34 %. Vuosina 2011-2014 terveiden tulosten (LTV0) osuus on 64%. Eri asteisia muutoksia LTV1-LTV4 oli 36 %:lla tutkituista koirista. LTV1 -tuloksen sai 18,3 % tutkituista koirista, LTV2-tuloksen sai 4 % tutkituista koirista, LTV3-tuloksen 6 % ja LTV4-tuloksen 10 % tutkituista koirista. Koko tarkastelujakson 2005-2014 aikana LTV0-tuloksen sai 62 % tutkituista koirista ja LTV1-4-tuloksen 38 %. Vuoden 2014 toistaiseksi alhaiseen kuvausprosenttiin vaikuttaa se, että loppuvuodesta 2014 syntyneet koirat ovat vasta saavuttamassa kahden vuoden ikää, mikä vaaditaan viralliseen spondyloosilausuntoon. Useimmat koiranomistajat tutkivat mielellään kerralla kaikki viralliset terveystutkimukset.

Suomessa rekisteröityjen koirien tutkimustuloksia ei ole mahdollista verrata luotettavasti minkään muun maan tilastoihin. Tietävästi Suomi on ainoa maa, jossa LTV-lausunto on mahdollista saada virallisena rhodesiankoiralle. Epävirallisia lausuntoja on saatavilla ainakin muutamissa Euroopan maissa, Venäjällä ja Etelä-Afrikassa. Näihin vertaaminen ei ole tarkoituksenmukaista yhtenäisen lausuntomenettelyn puuttuessa.

Välimuotoisten lanne-ristinikamien osalta tilanne rodussa vaikuttaa huolestuttavalta. Kasvattajien tuleekin kiinnittää tähän erityisesti huomiota jalostusvalinnoissaan. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1-LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-tuloksen saaneiden koirien kanssa. Jotta LTV-muutosten peritymisestä ja merkityksestä yksilön terveydelle saataisiin lisää tietoa, suositellaan kaikille terveystutkittaville koirille myös selkäkuvausta.

Välimuotoisen lanne-ristinikaman yhteys sairauksiin⁴²

Välimuotoinen lanne-ristinikama voi aiheuttaa Cauda equina -syndroomaa (CES). Cauda equina -syndrooma (CES) on seurausta cauda equinan kompressiosta, ja se aiheuttaa kipua sekä eriasteisia

⁴² Salomaa Reea. Saksanpaimenkoirien välimuotoisen lanne-ristinikaman todentaminen röntgenkuvauksen avulla. Syventävät opinnot, Helsingin yliopiston Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen laitos, Diagnostinen kuvantaminen 2010.

takaosan halvausoireita. Suomessa ei ole tiedossa CES –tapauksia rhodesiankoirien osalta. Välimuotoinen lanne-ristinikama on liitetty nuorella iällä esiintyviin lanne-ristiluvälin välilevyn ongelmiin.

Yhteys lonkkien nivelrikkoon⁴³

Välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV) altistaa lanne-ristiluuitalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. LTV:n epäsymmetrinen muoto voi aiheuttaa koiralle vinolantion ja lonkkanivelten epäsymmetrisen kehittymisen. Tämä aiheuttaa toisen reisiluun pään sijoittumisen lonkkamaljasta ulospäin, jolloin lonkkamalja ei riitä kattamaan reisiluun päätä. Seurauksena on usein nivelrikko.

Välimuotoisia nikamia on virallisesti tutkittu vasta vuodesta 2013. Tarkkaa ja yksityiskohtaisia tietoja ei ole käytettävissä siitä, kuinka yleisiä välimuotoiset nikamat ovat olleet ennen virallisten tutkimusten alkamista. Suomen Ridgeback -yhdistyksen jalostustoimikunnan terveystutkimuksessa vuonna 2010 selkäongelmat olivat omistajien mukaan yksi suurimmista tukirankaan ja luustoon liittyvistä ongelmista. Kysely ei kuitenkaan mahdollistanut tarkemman tiedon keräämistä ja analysoimista selkäongelmien osalta. Jalostustoimikunnan vuonna 2015 tekemän terveystutkimuksen mukaan selkäongelmat olivat edelleen suurin tukirankaan ja luustoon liittyvistä ongelmista.⁴⁴ Kyselyn mukaan spondyloosia esiintyi 35 %, LTV4 muutoksia 25 % ja muita LTV-muutoksia 15 % koirista.

Jalostustoimikunta suosittelee lonkka- ja kyynärkuvauksen yhteydessä, sekä myös myöhemmin mahdollisten oireiden ilmaannuttua selkärangan kuvaamista. Jos koiralta löytyy selkämuutoksia, niin on suositeltavaa, että omistaja konsultoi jalostustoimikuntaa ennen kuin harkitsee koiran jalostuskäyttöä. Selvittääkseen, kuinka yleisiä erilaiset selkäongelmat rhodesiankoirilla ovat, Suomen Ridgeback -yhdistys on tukenut selkäkuvien ottamista rhodesiankoirista (esim. virallisten lonkka- ja kyynärkuvien yhteydessä). Kuvauttamalla myös selän omistaja pystyy etukäteen ottamaan huomioon mahdolliset rajoitukset harrastuksissa ja jalostuskäytössä. Suomen Ridgeback -yhdistys ry:n hallituksen 02.12.2010 tehdyn päätöksen mukaan yhdistyksen jäsen voi hakea tukea 3.12.2010 jälkeen rhodesiankoiran selkäkuvauksentunnuksiin. Tuen määrä vuonna 2016 on 35 euroa/ koira. Tuen saamiseksi koiralle on tehtävä tutkimus sekä spondyloosin että välimuotoisen nikaman osalta. Myös nikamien epämuotoisuuden tutkimista suositellaan. Koiran selästä tulee ottaa SKL:n selkähajon mukaiset erilliset röntgenkuvat, josta näkyy sekä rint- että lannerangan selkänikamat (koko selkä). Tuen saamiseksi tulee yhdistykselle toimittaa SKL:n virallinen lausunto. Tuki myönnetään samalle koiralle ainoastaan kerran. Tuki on anottava kirjallisesti viimeistään puolen vuoden kuluttua selkäkuvauksentunnusantamispäivämäärästä.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Rhodesiankoiran terveysriskejä ovat lonkka- ja kyynärnivelten kasvuhäiriöiden sekä tukiranganmuutosten ohella olkanivelen ja kintereen osteokondroosi, immunologiset ongelmat kuten atopia, allergiat sekä kasvainsairaudet (erityyppiset syövät).

Olkanivelen, kintereen ja/tai polven osteokondroosit⁴⁵

Osteokondroosi (OCD) on nivelruston sairaus, jossa nivelrustosta voi irrota palanen (irtopala, nivelhiiri) tai nivelruston liukas, nivelen normaalille toiminnalle tarpeellinen pinta on vaurioitunut. Osteokondroosilla tarkoitetaan ruston sisäistä luutumishäiriötä, joka johtaa nivelruston paksuuntumiseen ja vaurioitumiseen. Sitä esiintyy yleisesti suurilla, nopeasti kasvavilla roduilla 5 – 7 kuukauden iässä. Osteokondroosia tavataan koirilla yleisimmin olka-, kyynär-, polvi- ja kinnernivelessä. Osteokondroosin syyt ovat epäselviä. Sairauden epäillään olevan perinnöllinen, tosin sen tarkkaa

---

⁴³ Salomaa Reea. Saksanpaimenkoirien välimuotoisen lanne-ristinikaman todentaminen röntgenkuvauksen avulla. Syventävät opinnot, Helsingin yliopiston Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen laitos, Diagnostinen kuvantaminen 2010

⁴⁴ Suomen Ridgeback -yhdistyksen jalostustoimikunta toteutti keväällä 2015 rhodesiankoirien suuren terveystutkimuksen. Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 190 koirasta, joista narttuja oli 104 kappaletta ja uroksia 86 kappaletta.

⁴⁵ Saksanpaimenkoirien Jalostuksen tavoiteohjelma 2010, 01/2012.

periytymismekanismeja ei tunneta. Perinnöllisen taipumuksen lisäksi sairauden esiintymiseen on yhdistetty mm. nopea kasvu ja energiayliruokinta sekä ympäristötekijät. Osteokondroosi on yleisempää uroksilla. Osteokondroosin aiheuttama rustovaurio saa aikaan niveltulehduksen, joka ilmenee ontumisena, nivelen aristuksena sekä kipuiluna ja voi johtaa nivelrikkoon. Nivelrikkoa esiintyy yleensä muissa paitsi olkanivelessä. Osteokondroosi diagnosoidaan röntgenkuvien perusteella.

Osteokondroosin lieviä oireita voidaan yrittää hillitä levolla ja kipulääkityksellä, mutta ennusteen kannalta paras hoitovaihtoehto on ajoissa tehty nivelen täyhystysleikkaus. Nivelrikkoa kehittyy kuitenkin yleensä myös leikkaushoidon jälkeen. Ajoissa hoidetulla olkanivelen osteokondroosilla on hyvä ennuste. Muiden nivelten osteokondroositapauksissa ennuste on huonompi. Nivelrikkomuutosten kehittyttyä (yli 1-vuotiaalla koiralla) leikkaushoidon ennuste on huono. Tässä tapauksessa keskitytään nivelrikon hoitoon. Tarkkaa tietoa osteokondroosin esiintymisasteesta suomalaisessa rhodesiankoirapopulaatiossa ei ole, mutta nykykäsityksen mukaan varsinkin olka-, kyynär- ja kinnernivelten osteokondroosia esiintyy jonkin verran. Jalostustoimikunnan vuonna 2015 tekemän terveystarkastuksen mukaan osteokondroosimuutoksia oli 12 %:lla koirista.

4.3.2.2 Immunologiset eli elimistön vastustuskykyyn liittyvät sairaudet

Rhodesiankoirilla esiintyy immunologisia sairauksia, joissa elimistön puolustusjärjestelmä on häiriintynyt. Elimistö voi toimia tällöin itseään vastaan tai toimia puutteellisesti. Myös kasvainsairauksien ilmenemisen syyt voivat olla immuunijärjestelmän häiriöiden aiheuttamia. Immunologiset sairaudet aiheuttavat merkittävää haittaa koirille ja rajoittavat koirien sekä niiden omistajien elämää ja harrastuksia. Nämä sairaudet vaativat usein jatkuvaa aktiivista ja monipuolista hoitoa. Vaikka osa diagnosoinnin lisääntymisestä todennäköisesti johtuu tietoisuuden lisääntymisestä ja koirakannan kasvusta, immunologiset sairaudet ovat rhodesiankoirilla huomattavasti lisääntyneet ja niiden esiintymistä tulee seurata terveystarkastusten avulla. Koska immunologiset sairaudet puhkeavat tyypillisesti pentuiän jälkeen ja siten pentuseurannan palauttamisen jälkeen, on toivottavaa, että kasvattajat erikseen ilmoittaisivat tietoonsa tulleista tapauksista jalostustoimikunnan sihteerille.

Immuunipuolustuksen tehtävänä on suojella yksilöä taudinaiheuttajilta, ja erottaa omat ja vieraat kudokset sekä solut. Tämä kyky erottaa omat ja vieraat solut kehittyvät jo varhaisella sikiöajalla. Autoimmuunisairauksissa tämä tunnistus pettää eli immuunipuolustus toimii virheellisesti ja se tuhoaa elimistön omia rakenteita ja soluja (esim. elimistön omia punasoluja). Immuunisairaudet ovat joukko hyvin erilaisia sairauksia, jotka voivat vahingoittaa yhtä elintä tai koko elimistöä (esim. kilpirauhasen vajaatoiminta, reuma, SLE). Näille taudeille on perinnöllinen alttius sekä ulkoisia ja sisäisiä laukaisevia tekijöitä, kuten esim. hormonaaliset tekijät, infektiot, rokotukset ja lääkkitykset. Immuunipuutokset voivat olla synnynnäisiä ja immuunivasteissa on myös rotu- ja lajikohtaisia häiriöitä. Osa immuunipuutoksista voi olla hankittuja, kuten esimerkiksi virusten (parvovirus) ja bakteerien aiheuttamia ja myös esimerkiksi demodikoosissa epäillään esiintyvän immuunipuutosta. Tyypillisimpiä immuunisairauksien kohdekudoksia ovat punasolut (sairautena IMHA), verihiutaleet (immunologinen trombosytopenia), nivelneste (moniniveltulehdus), munuaiskudos (glomeruloniitti), iho (dermatiitti) sekä lihakset ja lihas- tai hermoliitokset (esim. polymyosiitti, myastenia gravis). Valitettavasti ei ole olemassa yhtä ainoa testiä, jolla immuunitautien olemassaolo voidaan todeta. Sairaus todetaan esim. hormonipuutoksen kautta (kuten kilpirauhasen vajaatoiminta, Addisonin tauti, diabetes), ja/tai tyypillisten oireiden ja muutosten kautta (biopsia), hakemalla autoimmuunivastetta (reuma-faktori, tumavasta-aineet (SLE)) ja hakemalla antigeeni-vasta-ainekomplekseja.⁴⁶

Autoimmuunisairauksien periytyvyyttä ei täysin tunneta. Sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Myöskään yhdistelmää, josta on syntynyt autoimmuunisairauksia sairastavia koiria, ei tule uusia.

Rhodesiankoirilla on erilaisia autoimmuunisairauksia. Näistä allergiat, kilpirauhasen vajaatoiminta sekä erilaiset kasvainsairaudet ovat yleisimpiä. Rhodesiankoirilla Suomessa on ollut yksittäisiä tapauksia mm. IMHA:a (Immuunivälitteinen hemolyttinen anemia, Immune Mediated Hemolytic Anemia) ja Addisonin tautia. IMHA:ssa koiran elimistö alkaa hajottaa omia punasolujaan. Tyypillisinä oireina ovat anemia,

---

⁴⁶ ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän Eläinlääkäriasema, SKL:n jalostusneuvojen neuvottelupäivä, 16.10.2011.

väsymys, kalpeus ja keltaisuus. Ennuste taudissa on vaihteleva: osa koirista paranee kokonaan, osa menehtyy. Addisonin tauti johtuu siitä, että munuaisten etupuolella olevien lisämunuaisten kuorikerros surkastuu. Taustalla on useimmiten elimistön oman immuunijärjestelmän virhearviointi ja hyökkäys omaa kudosta vastaan. Tällöin lisämunuaiskuorikerroksen kortisonin tuotanto hiipuu. Sairaus todetaan yleisimmin nuorilla ja keski-ikäisillä koirilla ja se on yleisempää nartuilla kuin uroksilla. Jonkun verran geneettisilläkin tekijöillä on vaikutusta sairauden esiintymiseen. Addisonin taudilla on hyvä ennuste. Kortikosteroidien puute voidaan korvata suun kautta annettavalla mineralo- ja glukokortikoidilääkityksellä. Lääkitys on päivittäinen ja elinikäinen ja elinikä on normaali.⁴⁷

Rhodesiankoirilla on tavattu myös molempia Lupus -sairauden muotoja, sekä DLE:tä (Diskoidi Lupus Erythematosus, punahukka) sekä SLE:tä (Systemic Lupus Erythematosus). Lisäksi myös mm. myastenia gravista (lihasteikkoutta aiheuttava autoimmuunisairaus) ja SLO:ta (Systemic Lupoid Onychodystrophy, vakavia kynsiongelmia aiheuttava autoimmuunisairaus) on esiintynyt rhodesiankoirilla.

Allergiat, atopia, tulehduserkkyys⁴⁸

Rodulla esiintyy allergioita ja/tai atopiaa. Jalostustoimikunnan vuosina 2004, 2010 ja 2015 tekemien terveystarkastusten perusteella ainakin erilaiset iho-ongelmat sekä tulehdukset näyttäsivät olevan yleistymässä rodussa. Vuonna 2015 tehdyn terveystarkastuksen mukaan 20 %:lla kyselyyn vastanneiden rhodesiankoirista oli atopiaa tai allergiaa. Näistä 51 %:lla atopia/allergia oli todettu eläinlääkäriin diagnosoimana, veritestillä tai ihotestillä. 24 %:lla allergia / atopia oli selvinnyt eliminaatiodieetin avulla ja 26 % oli tehnyt diagnoosin itse. Merkille pantavaa on, että kyselyn mukaan 65 %:lla koirista oli ollut erilaisia tulehduksia. Tulehduksista yleisimpiä olivat korvatulehdukset (33 %), silmätulehdukset (16 %) ja ihotulehdukset (13 %). Edellä mainitut tulehdukset toistuvina liittyvät usein myös koiran allergiaan ja atopiaan. Lisäksi kyselyn mukaan rhodesiankoirilla oli suhteellisen paljon virtsatietulehduksia (11 %) ja anaalirauhastulehduksia (8 %). Huolestuttavan tulehdusten määrästä tekee sen, että 36 %:lla koirista tulehduksia oli ollut 3 tai enemmän ja 6 %:lla koirista oli krooninen jatkuvaa hoitoa vaativa tulehdus.

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Yleisimpiä allergian aiheuttajat ovat siitepölyt, pöly- ja varastopunkki. Atoopista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atoopinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on

⁴⁷ ELL Timo Ilvesniemi, Malmin Eläinklinikka Apex, 2008.

⁴⁸ ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän Eläinlääkäriasema, SKL:n jalostusneuvojen neuvottelupäivä, 16.10.2011.

atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Kilpirauhasen vajaatoiminta eli hypotyreoosi

Kilpirauhasen vajaatoiminta on yleisimmin diagnosoitu koiran sisäerityssairaus, jolla on immunologinen tausta. Sairaus johtuu joko siitä, että kilpirauhanen ei eritä riittävästi tyroksiini-hormonia tai että aivolisäke ei eritä tarvittavaa määrää kilpirauhasen toimintaa stimuloivaa TSH-hormonia. Hypotyreoosin esiintyvyys koirilla on noin 0,2-0,6 %. Hypotyreoosia on sekä lymfosytaarista tyreoidiittiä (autoimmuunityreoidiitti) sekä idiopaattista kilpirauhasen surkastumista. Autoimmuunilla muodolla on perinnöllinen tausta: taustalla ovat tietyt kudostigeenityypit (pystytty paikallistamaan tietyillä roduilla, esim. dobermanneilla) ja nämä voivat lisäksi kehittää diabeteksen tai Addisonin taudin. Kliiniset oireet kilpirauhasen vajaatoiminnasta ilmaantuvat vasta, kun noin 75 % kilpirauhasesta on jo tuhoutunut. Näin ollen vajaatoiminta on usein ollut olemassa jo kuukausia tai vuosia ennen kuin havaittavia oireita ilmaantuu. Hypotyreoosia esiintyy keskikokoisilla ja suurilla roduilla, ja keski-ikäisillä tai iäkkäillä koirilla; hypotyreoosi on harvinainen alle 2-vuotiailla koirilla. Sukupuolella ei ole merkitystä taudin esiintymiseen. Kilpirauhashormonin puutos vaikuttaa lähes kaikkiin koiran elimiin, mutta kliiniset oireet vaihtelevat paljon ja tyypillisiä oireita on vaikea osoittaa. Oireet myös kehittyvät hitaasti, ja voi kestää kuukausia ennen kuin omistaja huomaa muutoksia. Oireina on aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyvät oireet, kuten painonnousu, väsymys, rasituksensiedon heikkeneminen, heikkous ja kylmänsiedon heikkeneminen. Iho-oireina esiintyy karvapeitteen ohenemista, huonokuntoista turkkia, hyperpigmentaatiota, märkiviä ihotulehduksia, seborreaa, korvatulehduksia, ihon paksuuntumista, myksedeemaa sekä yleistynyt demodikoosia. Lisäksi koiralla voi olla muita oireita kuten neuropatiat (naamahermon halvaus, nieluhalvaus, kohtauksia, kehänkiertoa), heikentynyttä lisääntymiskykyä ja libidoa, ripulointia ja ummetusta, aggressiota, pelkoa ja ahdistusta, sydän- ja verenkiertoelimistön oireita (hidastunut sydämen lyöntirytmi, anemia) ja myös yhteyttä dilatoivaan kardiomyopatiaan tutkitaan. Myös silmäoireita esiintyy (esim. sarveiskalvonhaavaumat). Kaikki oireet eivät toki esiinny samassa yksilössä.

Hypotyreoosi diagnosoidaan tekemällä kilpirauhashormonimääritys, Sairauden toteamiseksi voidaan verestä mitata kilpirauhashormonien (totaali T4 ja T3) ja TSH:n pitoisuudet. sekä T4 –hormonin että kilpirauhasen toimintaa stimuloivan TSH –määritys (T4 – TSH –suhde). 75 %:lla hypotyreoottisista koirista on myös kolesterolitaso kohonnut ja 33 %:lla on anemia. Jos T4 hormonitaso on matalalla ja TSH sen sijaan korkealla, on hypotyreoosi helppo diagnosoida. Joka neljännellä koiralla on kuitenkin TSH –taso normaali. Hypotyreoosia hoidetaan syöttämällä koiralle korvaushoitona synteettistä kilpirauhashormonia, L -tyroksiinia. Kilpirauhashormonien tasoa tukee kontrolloida säännöllisesti ja lääkitystä säätää tarpeen vaatiessa. Jos lääkitys on oikealla tasolla, eikä samanaikaisia muita sairauksia esiinny, on hoitovaste hyvä.

Hypotyreoosi on verrattain yleinen rhodesiankoirilla. Yhdysvalloissa on tutkittu vuosina 1974 – 2015 4684 rhodesiankoiraa hypotyreoosin osalta; näistä 9,9 % on hypotyreoosia sairastavia (9,4 % autoimmuuni hypotyreoosi, 0,5 % idiopaattinen hypotyreoosi) ja 12,6 % epäselviä tapauksia. Tutkituista on ollut 77,5 % terveitä. Rhodesiankoira on sijalla 12 tällä yhdysvaltalaisella hypotyreoosia sairastavien koirien listalla tämän tilaston perusteella.⁴⁹ Eri maiden rhodesiankoirakasvattajien käymissä keskusteluissa on ilmennyt, että niissä maissa joissa koiria yleisesti kastroidaan paljon (kuten Yhdysvallat) on hypotyreoosi rhodesiankoirilla suhteellisen yleistä – kun taas maissa joissa koiria ei kastroida (kuten Tanska) ei hypotyreoositapauksia juurikaan esiinny rhodesiankoirilla. Jalostustoimikunnan vuonna 2015 tekemän terveystutkimuksen mukaan 10 %:lla vastaajien koirista oli jokin kyselyssä erikseen mainittu autoimmuunisairaus. Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairasti kyselyn mukaan 5 % koirista. Ruotsissa vuonna 2013 tehdyssä terveystutkimuksessa vuonna 2006 syntyneistä koirista 4 % sairasti kilpirauhasen vajaatoimintaa.⁵⁰

⁴⁹ OFA, Orthopedic Foundation for Animals, www.offa.org, thyroid statistic.

⁵⁰ RR Nytt, Ruotsin rhodesiankoirayhdistyksen jäsenlehti, 3/2013.

Kasvaimet, syöpäsairaudet

Rhodesiankoirilla esiintyy myös erilaisia kasvaimia sekä syöpiä. Erilaiset kasvain- ja syöpäsairaudet ovat käytettävissä olevan tiedon mukaan suurin rhodesiankoirien kuolinsyy Suomessa. Yksi yleisimmistä syöivistä on lymfooma eli imukudossyöpä. Mastsolukasvaimet ovat rhodesiankoirien yleisimpiä kasvaimia.

Lymfooma on lähtöisin elimistön lymfosyyteistä. Se on koirien kolmanneksi yleisin kasvainsairaus. Mitään yksittäistä lymfoomaa aiheuttavaa tekijää ei tunneta, mutta useiden geneettisten ja ympäristöperäisten tekijöiden sekä puutteellisesti toimivan immuunipuolustuksen on todettu suurentavan koirien riskiä sairastua lymfoomaan. Sukupuolen ei ole todettu lisäävän merkittävästi sairastumisriskiä. Kirurgia on hyvin harvoin ensisijainen lymfooman hoitomuoto, mutta sairaus on yksi parhaiten solunsalpaajiin vastaavista kasvainsairauksista koirilla.⁵¹ Lymfooma on yleisempää vanhemmilla koirilla, mutta Suomessa sitä on esiintynyt myös nuoremmilla rhodesiankoirilla (mm. alle 4 vuotiailla).

Mastsolukasvain on koiran yleisin ihokasvain ja toiseksi yleisin koirilla tavattavista pahanlaatuisista kasvaimista. Mastsolukasvain saa alkunsa elimistön mast- eli syöttösoluista. Valtaosa mastsolukasvaimista sijaitsee ihossa, mutta niitä voi esiintyä myös muualla elimistössä. Ihon mastsolukasvainten ulkonäkö vaihtelee huomattavasti ja saattaa muistuttaa mitä tahansa ihomuutosta. Mastsolukasvainta ei siksi koskaan voida diagnosoida pelkän ulkonäön perusteella. Sen sijaan kasvaimesta otetun ohutneulanäytteen avulla mastsolukasvain on helppo tunnistaa soluliman rakkuloidensa ansiosta. Mastsolukasvainten biologinen käyttäytyminen vaihtelee suuresti ja tärkein ennusteeseen vaikuttava tekijä on mastsolukasvaimen histologinen luokka. Mastsolukasvaimet jaetaan histologisessa luokituksessa hyvin, kohtalaisesti ja huonosti erilaistuneisiin. Hyvin erilaistuneiden kasvainten riski lähettää etäpesäkkeitä on noin 10 % ja kohtalaisesti erilaistuneiden riski lähettää etäpesäkkeitä vaihtelee matalasta kohtalaiseen. Huonosti erilaistuneet mastsolukasvaimet ovat biologisesti aggressiivisia ja lähettävät usein etäpesäkkeitä. Suurin osa mastsolukasvaimista lähettää etäpesäkkeitä ensin paikallisiin imusolmukkeisiin ja sieltä edelleen maksaan ja pernaan. Mastsolukasvainten ensisijainen hoito on kirurginen poisto laajoin marginaalein. Hyvin erilaistuneiden mastsolukasvainten osalta ennuste onnistuneen kirurgisen poiston jälkeen on erinomainen. Kohtalaisesti erilaistuneista kasvaimista 5 – 20 % uusiutuu tai leviää onnistuneen kirurgisen poiston jälkeen. Huonosti erilaistuneiden mastsolukasvainten hoidossa pelkällä kirurgialla saavutetaan keskimäärin vain noin kymmenen kuukauden elinaika leikkauksen jälkeen. Sädehoidon ja kirurgian yhdistelmä on hyvä vaihtoehto potilaille, joiden hyvin tai kohtalaisesti erilaistunutta kasvainta ei voida poistaa laajoin marginaalein tai jos leikkaushaavan marginaalit ovat jääneet epäpuhtaiksi. Sädehoidon ja kirurgian yhdistelmällä saavutetaan yleensä usean vuoden tautivapaa ajanjakso. Mastsolukasvaimet esiintyvät iholla ja sen alaisessa kudoksessa vartalolla ja peräaukon seudulla.⁵²

Jalostustoimikunnan vuonna 2015 tekemän terveystutkimuksen mukaan 18 %:lla kyselyyn vastanneiden koirista oli tai oli ollut eläinlääkärin diagnosoima kasvain- tai syöpäsairaus. Kyselyn perusteella yleisimpiä kasvain- ja syöpäsairauksia rodussamme ovat nisäkasvaimet (35 %), mastsolusyöpä (22 %) ja lymfooma (17%). Lisäksi 17 %:lla oli jokin määrittämätön syöpä. 62 % kasvain- tai syöpäsairautta sairastaneista koirista oli leikattu ja 29 % oli lopetettu syövän vuoksi. Vain yhtä koiraa oli hoidettu sytostaateilla.

Kuten aiemmin tavoiteohjelmassa on jo todettu, tulisi immunologisten sairauksien lisääntymisen estämiseksi varmistaa rodun monimuotoisuuden ylläpitäminen.

Korvanlehtien reunojen kuivuminen, halkeilu ja haavat

---

⁵¹ ELK Pihlman Hanna. Omistajien näkemys solunsalpaajahoidoista ja niiden vaikutuksista lymfoomaa sairastavien koirien elämänlaatuun –retrospektiivinen tutkimus. Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto 2009.

⁵² Yli-Rantala 2010.

Rhodesiankoirilla esiintyy varsinkin talvella korvanlehtien reunojen kuivumista, halkeilua ja verta vuotavia haavoja, jotka eivät tahdo parantua. Vuonna 2015 tehdyn terveystarkastuksen mukaan kyselyyn vastanneiden koirista 15 %:lla oli esiintynyt korvanlehtien rikkoutumista/halkeilua. Ongelma on ollut rodun harrastajien tiedossa jo pitkään ja sen on uskottu johtuvan osittain ohuista korvanlehdistä. Taustalla voi olla myös immunologisia syitä. Joillain rhodesiankoirilla ongelman aiheuttajaksi on diagnosoitu vaskuliitti (verisuonitulehdus), joka on immunologinen sairaus. Tietoa siitä, onko vaskuliitti näillä koirilla syy vai seuraus, ei ole. Patologit ovat tunnistaneeet rhodesiankoirilta trombovaskulaarista korvalehtien kärkien nekroosia (ELL Seppo Saaren suomennos). Rhodesiankoiria, joilla on toistuvasti vuotavia haavoja korvien kärjissä ei tule parittaa keskenään.

4.3.2.3 Muita rodussa esiintyviä vikoja ja sairauksia

*Dermoid sinus*⁵³

Rhodesiankoirapentueissa esiintyy dermoid sinusta. Se on yhteydessä rodunomaiseen sikiöaikaiseen kehityshäiriöön, jonka vuoksi rodulla on sille tyypillinen ridge. Dermoid sinus on alkionkehityksen aikana muodostuva neuraalikanavan umpeutumishäiriö. Se on ihon epiteelikudosten muodostama putkimainen yhteys syvempiin kudoksetyönsiin ja esiintyy yleensä selkärangan alueella. Putkeen kerääntyy eritteitä mikä altistaa koiran vakaville ja invalidisoiville infektiolle. Pentueiseurannoissa kasvattajien antamien tietojen mukaan 2006-2015 syntyneistä pentueista 4 %:lla todettiin dermoid sinus. Vertailuna todettakoon, että Ruotsissa kasvattajat raportoivat, että vuosina 2003-2012 syntyneistä pennuista (yhteensä 3660 pentua) myös n. 4 %:lla oli dermoid sinus.⁵⁴ Pentueet tulee tutkia dermoid sinusten varalta heti syntymän jälkeen ja yhä uudelleen pentujen luovutukseen asti. Dermoid sinus tuntuu sormin tunnusteltaessa kireänä putkimaisena säikeenä nahan ja lihaskerrosten välillä. Se sijaitsee yleisimmin niskan alueella ridgen yläpuolella, mutta se voi olla myös pään alueella tai lantion alueella lähellä hännän tyveä. Satunnaisesti dermoid sinus voi sijaita myös hännässä tai varsinaisen ridgen alueella. Sinus voi olla myös ”reiätön”; tuolloin siinä ei ole ihon pinnalle ulottuvaa putkimaista aukkoa ja se voi olla vaikeammin havaittavissa. Saksalainen eläinlääkäri Thomas Laube on operoinut 680 dermoid sinusta. Hänen näkemyksensä mukaan suurin osa aukottomista sinuksista on syntynyt liian kovaotteisen sinus - tarkistuksen johdosta sinuksen katkettua käsittelyssä.⁵⁵

Suomessa dermoid sinus -pennut yleensä leikataan. Ne koirat, joilta DS on Suomessa leikattu voivat hyvin eikä DS tai sen leikkaus ole vaikuttanut näiden koirien elämään. Koira jolta dermoid sinus poistetaan kirurgisesti, tulee EJ-rekisteröidä. Dermoid sinuksen osalta tulee huomioida, että kaikkia sinuksia ei välttämättä voida operoida onnistuneesti. Tällöin pentu tulee lopettaa. Dermoid sinuksen tarkka periytyminen ei ole tiedossa. Ilmeisesti vika ei kuitenkaan siirry yhden peittyvästi ilmenevän geenin kautta vaan taustalla on useampia geenejä. On esitetty näkemyksiä, joiden mukaan mahdollinen ridgettömien koirien jalostuskäyttö vähentäisi DS:n esiintymistä. Ulkomaisilta rhodesiankoirakasvattajilta on kuitenkin saatu tietoa, että myös ridgettömillä koirilla esiintyy sinuksia. Tiedetään myös, että on olemassa sellaisia ridgellisiä yksilöitä, joilla on erittäin paljon jälkeläisiä ja näillä kaikilla jälkeläisillä on ridge. Näillä jälkeläisillä ei kuitenkaan ole esiintynyt lainkaan dermoid sinuksia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö dermoid sinuksia voi esiintyä toisen polven jälkeläisissä.

Sekä australialaisen että ruotsalaisen⁵⁶ tutkimuksen mukaan riittävällä foolihapon saannilla on merkitystä dermoid sinuksien esiintymiseen. Ihmisillä tehdyn tutkimuksen mukaan on todettu, että foolihapolla ja sen riittävällä saannilla on merkitystä neuraalikanavan normaalissa sulkeutumisessa. Tutkijat halusivat selvittää foolihapon merkityksen myös rhodesiankoirien dermoid sinusten muodostumisessa. Australialaiseen tutkimukseen osallistui vuoteen 1996 mennessä 51 pentuetta, joissa oli yhteensä 429 pentua. Tutkimuksessa tarkkailtiin narttujen ruokintaa tiineysaikana. Normaalisti ruokituilla nartuilla oli dermoid sinuksia 16 % pennuista. Niillä nartuilla, joille lisättiin foolihapon osuutta

⁵³ Salmon Hillbertz, NHC, 2005.

⁵⁴ SRRS, www.srrs.org

⁵⁵ Thomas Laube, RRWC 2016

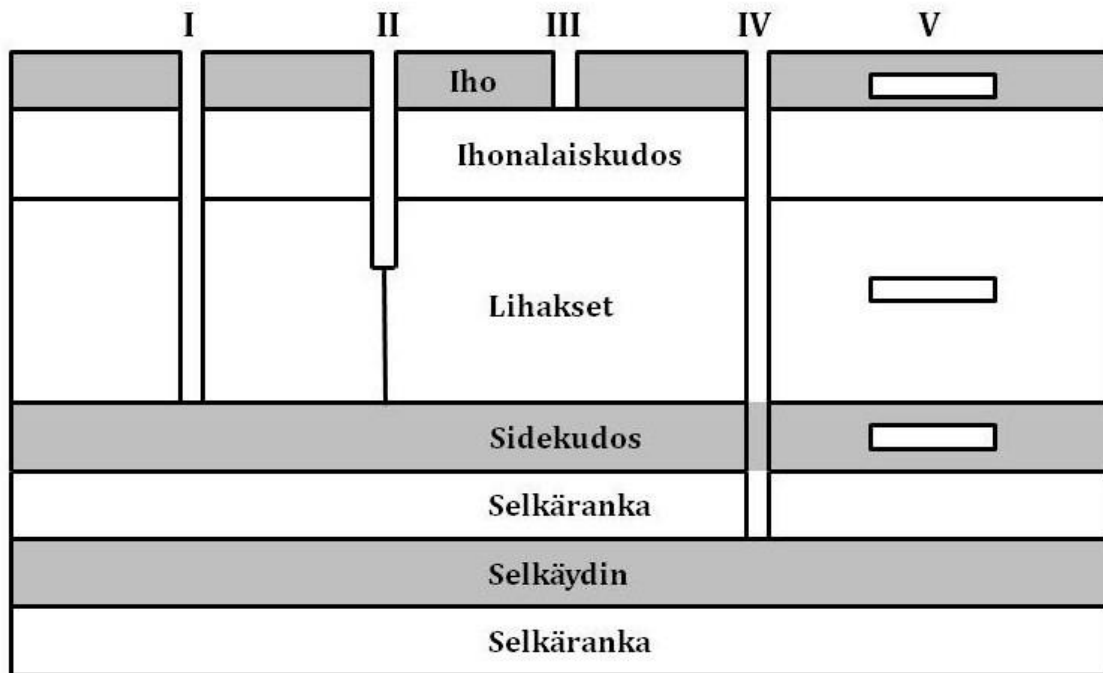
⁵⁶ Bergman, Ingrid 2008.

ruokinnassa, oli sinuksia 4,2 %:lla pennuista. Näistä niillä nartuilla, jotka saivat foolihapon suoraan kasvispitoisesta ravinnosta (ei esim. tabletteina), ei pennuilla esiintynyt sinuksia ollenkaan.⁵⁷

---

⁵⁷ Roberts, John G, Dr & Nicholls-Grzemski, Felicity A.

Alla olevassa kuvassa havainnollistetaan erilaisia dermoid sinuksen muotoja⁵⁸. Yleisimmät rhodesiankoirilta leikatut dermoid sinukset ovat tyyppiä I ja II:

Lauben 680 koiran otoksessa, joka sisältää myös muita kuin puhtaita rhodesiankoiria, 50% sinuksista oli niskan alueella ja 40% hännässä. Korvien tyvessä sijaitsi 9,5% ja ridgen alueella 0,5% kaikista sinuksista. Laube on löytänyt myös ridgettömiltä koirilta sinuksia, niin rhodesiankoirilta kuin sekarotuisiltakin, joissa on ollut rhodesiankoiraa sekä minibullterriereitä. 40 %:lla Lauben operoimista koirista on ollut useampi kuin yksi sinus, ja enimmillään niitä on yhdellä koiralla ollut yhdeksän. Lauben otoksessa tyyppiä I edusti 60 % sinuksista ja tyyppiä 2 20 % sinuksista. Laube ei ole havainnut eroja sinusten esiintyvyydestä urosten ja narttujen välillä.

Jalostustoimikunnan vuonna 2015 tekemän terveystarkastuksen mukaan 78 % dermoid sinuksista oli niskan alueella ja 22 % hännässä tai hännän tyvessä.

Hannoverin yliopistossa Saksassa on yhteistyössä DZRR:n (Deutschen Züchtergemeinschaft Rhodesian Ridgeback) kanssa käynnissä tutkimus, jossa yritetään kehittää geenitesti, jolla sinus -kantajat voitaisiin tunnistaa. Tutkimuksen arvoidaan valmistuvan vuoteen 2020 mennessä.

Eturauhasongelmat

Eturauhasen tulehdus uroksella oireilee virtsan tiputtelulla, virtsa on tällöin usein veristä. Tulehduksen tai kasvaimen vuoksi suurentunut eturauhanen voi vakavammassa tapauksissa aiheuttaa jopa ulostamis- ja virtsaamisvaikeuksia. Tavallisimmin eturauhastulehdistusta hoidetaan antibioottikuurilla, tarvittaessa hormonihoidoin ja pitkittyneissä tapauksissa, joihin lääkehoidot eivät ole auttaneet, voidaan uros kastroida. Jalostusuroksen hedelmällisyys todennäköisesti alenee, mikäli se sairastaa eturauhastulehdistusta, varsinkin hormonihoidon jälkeen siittiötuotanto häiriintyy jopa usean kuukauden ajaksi. Vuonna 2015 tehdyn terveystarkastuksen mukaan 5 %:lla kyselyyn vastanneiden uroksista oli ollut eturauhastulehdus.

⁵⁸ Bergman, Ingrid 2008.

Degeneratiivinen myelopatia

Degeneratiivinen myelopatia (DM) on selkäytimen etenevä rappeumasairaus. Se on tyypillisesti suurten koirarotujen sairaus, jota esiintyy myös rhodesiankoirilla. Sairastuneet koirat ovat tyypillisesti keski-ikäisiä tai vanhoja. Sairauden oireita ovat takajalkojen heikkous ja koordinoimattomat takaliikkeet, jotka pahenevat taudin edetessä. Sairauteen ei ole olemassa hoitoa, mutta fysioterapialla taudin oireiden etenemistä voidaan hidastaa. Taudin varmistamiseksi on olemassa geenitesti.⁵⁹

Yhdysvaltalaisen Orthopedic Foundation for Animals, OFA:n sivuilta löytyvän tilastotieteen mukaan rhodesiankoiria on vuoden 2015 loppuun mennessä testattu 3214 kpl, joista terveitä on ollut 56,3% (koira on saanut molemmilta vanhemmaltaan normaalin geenin, homotsygootti N/N), DM –geenin kantajia 37,8 % (koira saanut toiselta vanhemmaltaan mutatoituneen geenin, heterotsygootti A/N) ja riskissä sairastua ("at risk") 6 % (koira saanut molemmilta vanhemmiltaan mutatoituneen geenin, homotsygootti A/A). Koirat, jotka luokitellaan "riskissä sairastua" –kategoriaan, ovat geneettisesti DM –sairaita, mutta eivät vielä välttämättä osoita oireita sairaudesta. Orthopedic Foundation for Animals suosittelee, että koska rodussa on kantajien määrä niin suuri, ei näitä poisteta jalostuksesta. Muuten menetettäisiin erittäin suuri osa koiria, jotka muilla tavoin voivat antaa toivottavia ominaisuuksia rodulle. Jos kantajaa (A/N) käytetään jalostukseen, tulee parituskumppanin olla terve (N/N).⁶⁰ Geenitestituloksen tulee tosin olla vain yksi vaikuttavista tekijöistä jalostusvalintoja tehtäessä.

Muualla maailmassa ei rhodesiankoiria ole testattu siinä määrin, että voitaisiin vetää johtopäätöksiä siitä, onko kantajien määrä yhtä suuri kuin Yhdysvalloissa. Tarkkaa tilastotietoa ja kerättyä tietoa testatuista koirista ei ole. Suomessa ei tiedetä olleen yhtään sairastunutta koira. Geenitestien perusteella Suomessa on kuitenkin joitakin DM - kantajia.

Kivesviat

Kivesvika tarkoittaa sitä, että uroksen toinen tai molemmat kivekset eivät ole laskeutuneet kivespussisiin. Laskeutumaton kives sijaitsee vatsaontelossa (ns. piilokives) tai nivuskanavassa. Kivesvikoja esiintyy rhodesiankoirilla, mutta ei ongelmallisessa määrin. Kivesvikoja pidetään väistävasti perinnöllisinä ja kivesvikaista urosta ei saa käyttää jalostukseen. Kivesvikaisen uroksen jälkeläisiä ei rekisteröidä. Näyttelyssä kivesvikainen uros saa laatuarvostelun, mutta lautupalkinto on aina *hylätty*. Pentuiseurannan mukaan 1,3 %:lla vuosina 2006-2015 syntyneistä rhodesiankoirauroksista on ollut kivesvikoja.

Häntämutkat

Synnynnäinen häntämutka on nikamaepämuodostuma hännässä ja se liittyy luun muodostumisen häiriöihin. Kaksi tai useampi nikamaa liittyy toisiinsa viallisesti kulmautuneina. Häntämutkien katsotaan olevan selvästi periytyviä. Selvimmät häntämutkat ilmenevät jo vastasyntyneillä pennuilla. Pentuiseurantatietojen mukaan 5 %:lla viimeisen kymmenen vuoden aikana syntyneistä rhodesiankoirapennuista on ollut häntämutka. Pieniä, hännän päässä olevia nikamamuutoksia voidaan tunnustelemalla todeta usein vasta koiran ollessa 2-3-vuotias, koska hännänpää luutuu hitaasti. Häntämutka sellaisenaan ei aiheuta koiralle vaivaa. Selvä häntämutka katsotaan virheeksi eikä tällaisia koiria tule käyttää jalostukseen.

EOAD

Rhodesiankoirilla esiintyy jonkin verran varhaisiän kuuroutta, early onset adult deafness. Suomessa ei tiettävästi ole yhtään kuuroa rhodesiankoira. EOAD:a on tutkittu Yhdysvalloissa, mutta tutkimus on edelleen kesken, eikä tilastotietoa ole vielä saatavilla. Norjan rhodesiankoirayhdistys on kerännyt listaa tutkimustuloksista. Listalla on norjalaisten koirien lisäksi jonkin verran muunmaalaisia koiria. Norjassa on tiettävästi muutamia kuuroja yksilöitä. Muiden maiden tilanteesta ei ole tietoa.

---

⁵⁹ Saksanpaimenkoirien jalostuksen tavoiteohjelma 2010.

⁶⁰ Orthopedic Foundation for Animals, OFA, Yhdysvallat. www.offa.org, 17.1.2012.

Epilepsia

Suomalaisilla rhodesiankoirilla on todettu epilepsiaa vain muutamilla yksilöillä.

Vuonna 2015 Munchenin yliopistolla käynnistyi rhodesiankoirien epilepsiaa koskeva tutkimus. Tutkimus sai alkunsa, kun professori Andrea Fischerin vastaanotolle oli ollut samankaltaisia oireita omaavia rhodesiankoiria. Tutkimuksessa löytyi joukko koiria, joilla oli uniikki, myokloninen epilepsia-fenotyyppi. Koirilla ilmeni voimakkaita lihasnykäyksiä niiden ollessa rentoutuneita, raukeita tai unessa. Osa koirista sai kohtauksia myös seisaallaan. Joillain koirista sairaus oli fotosensitiivinen, eli kohtaus saatiin laukaistua esimerkiksi vilkkuvalla valolla. Muutamalla ilmeni myöhemmin myös muita kohtausmuotoja kuten yleistyneitä toonisia, kloonisia tai toonis-kloonisia kohtauksia. Myokloniset kohtaukset varmistuivat sairaiden koirien video-EEG-kuvasta; mittauksissa verrokkiryhmän toimineilla terveillä koirilla ei ilmennyt mitään vastaavaa. Mikään koirille tehdyistä tutkimuksista (MRI, CSF, neurometabolinen tutkimus) ei viitannut piilevään rakenteelliseen tai aineenvaihdunnalliseen aiheuttajaan. Sukupuuanalyysin perusteella sairauden arveltiin olevan perinnöllinen.

Tutkimuksen kohteena olevaa lapsuus- tai nuoruusiässä puhkeavaa myoklonista epilepsiaa esiintyy myös ihmisillä. Ihmisten nuoruusiän myokloniseen epilepsiaan on liitetty useampi mutaatio eri geneeissä, mutta rhodesiankoirilla myoklonisen epilepsian aiheuttavaa mutaatiota tai geeniä ei ole ennen liitetty sairauteen. Rhodesiankoirien mutaation arvellaan sen levinneisyyden perusteella tapahtuneen jo useita sukupolvia sitten, mahdollisesti jo rotua luotaessa. Tutkimuksessa mukana olleet rhodesiankoirat ovat sairastuneet 9 viikon – 18 kuukauden ikäisenä mediaanin ollessa 6 kuukautta. Myokloniselle epilepsialle tyypillistä ovat useimmiten levossa tapahtuvat voimakkaat lihasnykäykselliset kohtaukset. Oireet voivat etenkin sairauden alkuvaiheessa olla myös hyvin lieviä, ja saattavat silloin jäädä omistajalta jopa huomaamatta. Tutkimuksessa mukana olleet rhodesiankoirat ovat vastanneet lääkitykseen vaihtelevasti, ja elinennusteen antaminen onkin vielä tutkimuksen tässä vaiheessa haasteellista.

Tutkimuksen edetessä Helsingin Yliopistossa aloitettiin sairauden perinnöllisyyden kartoittaminen. Syksyllä 2015 perinnöllisyyden kartoittamisessa tehtiin läpimurto, kun tutkimusryhmä onnistui tunnistamaan rhodesiankoirille myoklonista epilepsiaa aiheuttavan geenimutaation. Tutkimuksessa on syksyyn 2016 mennessä tutkittu 610 rhodesiankoiran verinäyte, joista Suomessa näytteen on antanut noin 200 koira. Suomen populaatiosta on siis tutkittu merkittävä osa. Näytteistä 130 on otettu sveitsiläisistä rhodesiankoirista. Tähän mennessä jokainen koira, jolla mutaatio on homotsygoottina, on ollut myös kliinisesti sairas. Sairaiden osuus on noin 5 %. Sairaiden määrässä on todelliseen tilanteeseen verrattuna yliedustusta, sillä tutkimuksiin on pyritty saamaan erityisesti kliinisesti sairaita koiria. Kantajien määrä on testatuissa koirissa noin 15 %. Sairaiden ja kantajien osuus tulee tarkentumaan tutkimuksen edetessä. Joka tapauksessa kantajien määrä 15 % on Suomenkin kannassa merkittävä. Suomen kantajista valtaosa on oletettavasti peräisin Suomen kannalle erittäin merkityksellisestä uroksesta Apalachee Umqolo Of Pronkberg. Sama uros esiintyy laajasti ympäri Eurooppaa kantajien ja sairaiden yksilöiden sukutauluissa. Tämän hetkisen tiedon mukaan kantajalinjoja on useita. Sairaita koiria on toistaiseksi löytynyt eniten Englannista ja Saksasta, mutta ainakin myös Ruotsissa, Hollannissa, Ranskassa, Kroatiassa ja Latviassa on sairastuneita yksilöitä. Saman pentueen koirista jopa puolet on sairastunut.

Myoklonisen epilepsian periytymistapa on *autosomaalisen resessiivinen*. Yksilön tulee saada mutaatio molemmilta vanhemmiltaan, jotta se sairastuisi. Resessiiviselle periytymiselle on tyypillistä se, että ominaisuus voi periytyä useiden sukupolvien yli ilman että se tulee näkyviin. Periytymiselle on olemassa kaavio todennäköisestä periytymisestä, mutta tähän jakaumaan vaikuttaa aina myös sattuma. Yhdistettäessä kantaja mutaatiosta vapaaseen terveeseen yksilöön saadaan laskennallisesti 50 % terveitä ja 50 % kantajia. Kantajan yhdistäminen toiseen kantajaan tuottaa suurella todennäköisyydellä terveiden ja kantajien lisäksi myös sairaita yksilöitä.

Myoklonista epilepsiaa *sairastavaa* koira ei tule käyttää jalostukseen. *Kantajaa* sen sijaan ei tarvitse sulkea pois jalostuksesta. Rhodesiankoirien geneettisen monimuotoisuuden vahvistamiseksi kantajia ei tule sulkea pois silloin, kun sairauden periytymismalli on tiedossa, ja jalostusvalinnoilla voidaan varmistua siitä, että yhdistelmä ei tuoda sairaita yksilöitä. Itse kantaja on kliinisesti täysin terve, ja ainoastaan kantaa sairautta aiheuttavaa mutaatiota. On kuitenkin muistettava, että myokloninen epilepsia on vain yksi epilepsian muoto. Myoklonisen epilepsian suhteen terveeksi tai kantajaksi testattu koira voi edelleen sairastua toisen tyyppiseen epilepsiaan. Epilepsian esiintyvyys Suomen kannassa on suhteellisen

vähäistä, mutta tarkkoja lukumääriä sairastuneista koirista ei ole tiedossa. Epilepsiaa sairastavien koirien määrä ei siis Suomessa ole suuri, mutta sairaudella voi olla sekä yksilön että omistajansa elämänlaatuun suuri, jopa ratkaiseva merkitys. Sellaisten linjojen yhdistämistä, joissa epilepsiaa on esiintynyt, kannattaa välttää. Myoklonisen epilepsian kantajaa käytettäessä on parituskumppanin oltava mutaatiosta vapaa. Koska kantajien määrä myös Suomen kannassa on merkittävä, yhdistys suosittelee jokaisen jalostusyksilön testaamista ennen jalostuskäyttöä. Geenitesti on valmis, ja se saapuu markkinoille vielä vuoden 2016 aikana.

ISÄ	EMÄ		
	Terve RR	Kantaja Rr	Sairas rr
Terve RR	100% terveitä RR	50% terveitä RR	100% kantajia Rr
		50% kantajia Rr	
Kantaja Rr	50% terveitä RR	25% terveitä RR	50% kantajia Rr
		50% kantajia Rr	
	50% kantajia Rr	25% sairaita rr	50% sairaita rr
Sairas rr	100 % kantajia Rr	50% kantajia Rr	100% sairaita rr
		50 %sairaita rr	

Muut viat

Suomessa rhodesiankoirilla on todettu jonkin verran hammaspuutoksia, purentavikoja, ja napatyriä. Ylimääräisiä ripsiä luomien sisäpuolella (ectopic cilia), sisään- tai ulospäin kääntyneitä silmäluomia (entropium, ektropium) sekä vatsalaukun kiertymää sekä ruokatorven laajentumaa (megaesophagus) on ollut yksittäisiä tapauksia. Myös erilaisia sydänongelmia on tullut jalostustoimikunnan tietoon yksittäisiä tapauksia (esim. dilatoiva kardiomyopatia).

Muut sairaudet

Edellä mainittujen sairauksien lisäksi rhodesiankoirat sairastavat ”tavallisia” koirien sairauksia, kuten korva- ja silmätulehduksia, hotspot-ihottumaa sekä etenkin nuorilla koirilla on virtsatietulehduksia. **Yksittäisissä tapauksissa toistuva tulehduskierre on selkeä jalostuskäytön este, vaikka koira täyttäisi muut jalostuskäytön vaatimukset. On erittäin tärkeää huomioida, että esimerkiksi uusiutuva korvatulehdus on yksi tyypillisimpiä atopian oireita.**

4.3.2.4 Geenitestit

Eri koiraroduille on kehitetty muutaman viimeisen vuoden aikana lukuisia geenitestejä. Osa testeistä on kaikille koiraroduille tarkoitettuja, mutta jotkin testit toimivat vain yhdellä tietyllä rodulla. Rhodesiankoiralle on tällä hetkellä saatavilla seitsemän geenitestiä, joista neljä testaa sairautta aiheuttavaa geeniä. Kolme muuta geenitestiä testaavat yksilön ilmiasuun liittyvää ominaisuutta.

Geenitestien määrä tulee lähivuosina lisääntymään. Tällä hetkellä tiedossa on muun muassa hanke Saksassa, jossa pyritään selvittämään dermoid sinuksen periytyminen. Tavoitteena on myös kehittää dermoid sinukselle geenitesti. Geenitestit tarjoavat kasvattajalle yhden työkalun lisää jalostusvalintojen tekemiseen, mutta pelkästään geenitestien tulosten perusteella ei jalostusvalintoja tule tehdä. On huomioitava, että jokainen koira kantaa useita kymmeniä sairauksia, joihin ei ole olemassa minkäänlaista testiä. Parhaimmillaan geenitestit tuottavat kasvattajalle jalostusvalintoja tukevaa tietoa. Geenitestit tuleekin nähdä jalostuskäytön mahdollistavana tekijänä eikä suinkaan poissulkevana.

Hemofilia B on perinnöllinen verenvuotosairaus. Hemofilia B periytyy X-kromosomaalisen resessiivisesti, ja siitä johtuen sairaut yksilöt ovat lähes poikkeuksetta uroksia. Geenitestin avulla myös kantajien jalostuskäyttö on mahdollista. Hemofilia B-sairaita koiria on tiedossa yksittäisiä tapauksia.

Degeneratiivinen myelopatia (DM) on perinnöllinen selkäytimen rappeumasairaus. Sairaus johtaa takapään heikkenemiseen ja lopulta halvausoireisiin, yleensä yli 8-vuotiailla koirilla. Sairauden ensimmäisiä merkkejä ovat takapään koordinaatiohäiriöt, ja sairaus etenee yleensä 6-12 kuukaudessa takaraajojen halvaantumiseen. Sairaus on koiralle kivuton. Sairaus periytyy autosomaalisen resessiivisesti, ja geenitestin avulla myös kantajien jalostuskäyttö on mahdollista.

Juveniili myokloninen epilepsia (JME) on rhodesiankoirilta vuonna 2015 tunnistettu perinnöllinen epilepsian muoto. Sairauden aiheuttaa yhden geenin mutaatio. Sairaus puhkeaa 6 vko:n - 18 kk:n iässä, ja aiheuttaa koiralle lihsnykäyksellisiä kohtauksia. Jotkin yksiköt saavat sairauden edetessä myös yleistyneitä kohtauksia. Sairastuneet yksilöt vastaavat lääkitykseen vaihtelevasti. Sairaus periytyy autosomaalisen resessiivisesti, ja geenitestin avulla myös kantajien jalostuskäyttö on mahdollista. Testin validointi on vielä kesken.

Early onset adult deafness (EOAD) on perinnöllinen rhodesiankoiran varhaisiän kuuroutta aiheuttava useamman geenin mutaatio. Koira kuuroutuu vähitellen siten, että kuurous on täydellinen viimeistään 18 kuukauden iässä. Sairaus periytyy autosomaalisen resessiivisesti, ja geenitestin avulla myös kantajien jalostuskäyttö on mahdollista. Testin validointi on vielä kesken.

Ridgen aikaansaa mutaatio. Se periytyy autosomaalisen dominantisti, eli että koiran tulee saada mutaation vain toiselta vanhemmaltaan, jotta sillä voi olla ridge. Koira voi olla genotyypiltään R/R, R/r tai r/r. R/R periyttää ridgen kaikille jälkeläisilleen huolimatta parituskumppanin genotyypistä. R/r voi periyttää jälkeläiselleen joko R:n tai r:n, ja riippuen parituskumppanista yksilö voi olla ridgellinen tai ridgetön. Genotyypiltään r/r on ridgetön, eikä se myöskään periytyä jälkeläisilleen ridgeä. Ridgen periytymismekanismia ei ole vielä täysin kiistatta osoitettu, ja olemassa olevan geenitestin varmuudeksi ilmoitetaan tällä hetkellä 99,9%. Virheellisiä tuloksia on toistaiseksi saatu ridgettömien kohdalla, joista osa on testin mukaan ollutkin genotyypiltään R/r.

Blue dilute eli diluutio aiheuttaa koiralle sinisen värin. Väri on useimmiten selkeimmin havattavissa pennuilla, ja aikuisilla diluutio saattaa olla jo hyvin huomaamaton. Sininen väri ei yleensä aiheuta ongelmia, mutta sen tiedetään olevan yhteydessä color dilution alopeciaan, joka aiheuttaa karvan katkeilemista tai ohenemista sekä mahdollisesti ihotulehduksia. Diluutio periytyy autosomaalisen resessiivisesti, ja geenitestin avulla myös kantajien jalostuskäyttö on mahdollista. Suomessa ei tiettävästi ole syntynyt yhtään blue dilute- pentua.

Maksageeni aiheuttaa koiralle ruskean kirsun. Ominaisuus periytyy autosomaalisen resessiivisesti. Mustakirsuisen yksilön, joka ei kannata maksageeniä genotyyppi on B/B. Mustakirsuisen, joka kantaa maksageeniä genotyyppi on B/b. Maksakirsuisen yksilön genotyyppi on b/b. Maksakirsuisia pentuja voi syntyä vain mikäli molemmat vanhemmat vähintään kantavat maksageeniä.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Suomalaisten rhodesiankoirien kuolinsyistä sekä keskimääräisestä eliniästä on saatavilla edelleen hyvin vähän tietoa. Alla olevassa taulukossa on esitetty tällä hetkellä tiedossa olevat rhodesiankoirien kuolinsyyt Suomessa vuosina 1988 – 2015. Taulukossa on mukana Kennelliiton KoiraNet -jalostustietojärjestelmässä olevat koirien kuolinsyyt.

Taulukko 18: Rhodesiankoirien kuolinsyitä vuosina 1988 – 2015⁶¹:

---

⁶¹ SKL:n KoiraNet –jalostustietojärjestelmä, www.kennelliitto.fi, 09/2016.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 3 kuukautta	2
Keuhkojen kasvainsairaus	11 vuotta 3 kuukautta	2
Hermostollinen sairaus	8 vuotta 11 kuukautta	2
Epilepsia	7 vuotta 4 kuukautta	1
Muu hermostollinen sairaus	10 vuotta 6 kuukautta	1
Iho- ja korvasairaudet	5 vuotta 1 kuukautta	5
Atopia, allerginen atooppinen ihotulehdus	5 vuotta 5 kuukautta	3
Krooninen tai uusiutuva korvatulehdus	6 vuotta 1 kuukautta	1
Muu iho- tai korvasairaus	3 vuotta 3 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	6 vuotta 11 kuukautta	10
Immunologinen sairaus	8 vuotta 5 kuukautta	2
Immuunihemolyyttinen anemia, IMHA, AIHA	6 vuotta 2 kuukautta	2
Muu immunologinen sairaus	6 vuotta 9 kuukautta	6
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 7 kuukautta	42
Hermoston kasvain	9 vuotta 4 kuukautta	2
Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvain	6 vuotta 2 kuukautta	2
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 11 kuukautta	7
Luun tai nivelten kasvain	5 vuotta 7 kuukautta	3
Lymfoma, imusolmukesyöpä	6 vuotta 0 kuukautta	6
Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	11 vuotta 1 kuukautta	7
Muu kasvainsairaus	9 vuotta 5 kuukautta	11
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän	8 vuotta 3 kuukautta	4
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 2 kuukautta	5
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 1 kuukautta	3
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	7 vuotta 6 kuukautta	2
Muu käytösongelma	8 vuotta 9 kuukautta	1
Pelokkuus	6 vuotta 3 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 2 kuukautta	3
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 7 kuukautta	1
Nivelrikko, artroosi, muualla kuin lonkissa tai	7 vuotta 6 kuukautta	2
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 8 kuukautta	13
Mahalaukun kiertyminen	6 vuotta 1 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	10 vuotta 2 kuukautta	2
Maksan vajaatoiminta	10 vuotta 8 kuukautta	3
Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	4 vuotta 4 kuukautta	5
Ruokatorven laajentuma, megaesofagus	10 vuotta 0 kuukautta	1
Suoliston tukkiva vierasesine	9 vuotta 7 kuukautta	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	6 vuotta 5 kuukautta	6
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 2 kuukautta	1
Selkäsairaus	7 vuotta 10 kuukautta	3
Selkäsairaus	6 vuotta 3 kuukautta	1
Välilevytyrä, ”mäyräkoirahalvaus”	8 vuotta 7 kuukautta	2
Sydänsairaus	10 vuotta 9 kuukautta	7
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	10 vuotta 9 kuukautta	4
Sydänsairaus	10 vuotta 8 kuukautta	3
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 11 kuukautta	8
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 11 kuukautta	34
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 3 kuukautta	1
Virtsakivet tai virtsakiteet	10 vuotta 3 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	6 vuotta 10 kuukautta	15
Kaikki yhteensä	8 vuotta 7 kuukautta	162

Yllä olevan taulukon perusteella on todettava, että vaikka käytettävissä olevaa tietoa on saatavilla kovin vähän, ovat kasvainsairaudet ja syöpä selkeästi suurin rhodesiankoirien kuolinsyy Suomessa. Keskimääräinen kuolinikä on yllä olevan taulukon mukaan 8 vuotta 7 kuukautta. Nuoria koiria menehtyy myös jonkin verran, ja näissä tapauksissa useimmiten kyse on autoimmuunisairauksista tai syöpä- ja kasvainsairauksista.

Jalostustoimikunta pitää erityisen tärkeänä sitä, että erityisesti nuorena (alle 6-vuotias) kuolleelle koiralle suoritettaisiin autopsia (=ruminavaus) ja selvitetäisiin koiran kuolinsyy. Myös tällä tavalla saataisiin kerättyä tietoa rotumme terveystilanteesta.

Jalostustoimikunta on kerännyt myös omaa tilastoa eliniästä ja kuolinsyistä koiran omistajien ilmoittamien tietojen perusteella. Alla olevan taulukon perusteella edelleen kasvainsairaudet ja syöpä ovat selkeästi suurin rhodesiankoirien kuolinsyy Suomessa. Keskimääräinen kuolinikä on taulukon mukaan 8 vuotta.

Taulukko 19: Rhodesiankoirien kuolinsyitä vuosina 2011–2015:

Kuolinsyyt 2011 - 2015	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	10 vuotta 6 kuukautta	1
Iho- ja korvasairaudet	4 vuotta 3 kuukautta	6
Atopia, allerginen atooppinen ihotulehdus	5 vuotta 4 kuukautta	5
Muu iho- tai korvasairaus	3 vuotta 4 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	7 vuotta 3 kuukautta	6
Immuunihemolyyttinen anemia, IMHA, AIHA	5 vuotta 6 kuukautta	1
Muu immunologinen sairaus	8 vuotta 8 kuukautta	3
SLE ja SLO	7 vuotta 9 kuukautta	2
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 2 kuukautta	34
Hermoston kasvain	8 vuotta 2 kuukautta	3
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 10 kuukautta	1
Luun tai nivelten kasvain	7 vuotta 2 kuukautta	6
Lymfoma, imusolmuke-syöpä	6 vuotta	8
Muu kasvainsairaus	9 vuotta 6 kuukautta	14
Kuollut ilman sairauden diagnosointia		
Korkea ikä ilman diagnosoitua syytä	12 vuotta 4 kuukautta	36
Kuoleman/lopetuksen syytä ei ilmoitettu	6 vuotta 9 kuukautta	15
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	7 vuotta 9 kuukautta	3
Luusto- ja nivelsairaus	8 vuotta 9 kuukautta	12
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	9 vuotta 1 kuukautta	11
Maksan vajaatoiminta	10 vuotta	1
Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 9 kuukautta	10
Sydän- ja hengitystieongelmat	11 vuotta 3 kuukautta	6
-		
Liikenneonnettomuus	4 vuotta 9 kuukautta	4

Myrkytys	8 vuotta 7 kuukautta	1
Kyn purema	4 vuotta 9 kuukautta	1
Hukkuminen	7 vuotta 8 kuukautta	1
Kadonnut	8 vuotta	1
YHTEENSÄ	8 vuotta	138

Yhdysvaltain rhodesiankoirayhdistyksen (Rhodesian Ridgeback Club of the United States, RRCUS) tietokannan mukaan yleisimmät kuolinsyyt ovat:

Yleisimmät kuolinsyyt	Kappalemäärä	%-osuus ilmoitetuista koirista
1. ridgettömyys	127	7,2%
2. dermoid sinus	44	2,5%
3. auton alle jääminen	22	1,2%
4. lymfooma	16	0,9%
5. ruokatorven laajentuma	13	0,7%
6. liiallinen aggressiivisuus	9	0,5%
7. parvovirus	8	0,5%
8. elinvoimaltaan heikot pennut, "failure to thrive"	8	0,5%
9. hemangiosarkooma	7	0,4%
10. osteosarkooma	7	0,4%
11. vatsalaukun kiertymä	6	0,3%

Jalostustoimikunta asettaa tavoitteeksi, että koirien kasvattajat ja omistajat ilmoittavat entistä aktiivisemmin koiriensä kuolinsyyt jalostustoimikunnalle. Mahdollisimman monen rhodesiankoiran omistajan toivotaan toimittavan koiransa patologin tutkimuksiin koiransa menetettyään ja lähettävän tutkimusten tiedot kuolinsyykartoitukseen jalostustoimikunnalle sekä merkitsevän koiransa kuolinsyyntä Kennelliiton jalostustietojärjestelmään (Omakoira). Tämä koskee erityisesti alle kymmenen (10) -vuotiaita ja/tai jalostukseen käytettyjä uroksia ja narttuja.

4.3.4 Lisääntyminen

Lisääntyminen on yleensä rhodesiankoirilla ongelmatonta. Kiimaväli on yleensä 6-8 kk. Astutustilanteet eivät tuota ongelmia. Keisarinleikkauksia on vähän eikä yliseksuaalisuutta ei juuri esiinny. Osa omistajista kokee nartun valeraskauden ongelmaiseksi. Nartut hoitavat pentunsa hyvin.

Vuosina 2006– 2015 syntyi 92 pentuetta, yhteensä 757 pentua. Pentuseurannan mukaan pentueista 83 kpl (89,7 %) syntyi normaalisti ja 5 narttua keisarinleikattiin. 31 narttua keinosiemennettiin (26,1 %). Inseminaatiot suoritettiin, koska urokset asuivat ulkomailla tai uros oli jo kuollut aiemmin. Vain 1 inseminaatio tehtiin, koska astutus epäonnistui. Pentuekoossa ei ole merkittävää eroa keinosiemennettyjen ja luonnollisella astutuksella alkunsa saaneiden pentueiden kesken.

Pentueseurannan mukaan pentukuolleisuus on 10 viimeisen vuoden aikana ollut 24 pentua (3,2 % kokonaispentumäärästä). Suomessa pentuja ei enää lopeteta dermoid sinuksen vuoksi, vaan ne operoidaan. Pentuja ei myöskään lopeteta ridgettömyyden tai ridgevirheiden vuoksi. Yleisin syy pentuekuolleisuuteen on ollut pitkittynyt synnytys/isot pentueet, jolloin viimeiseksi syntyneet ovat menehtyneet synnytyksen pitkittyessä.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ridgen tiedetään altistavan dermoid sinukselle, mutta dermoid sinuksia esiintyy myös muilla roduilla, kuten kultaisellanoutajilla, bokseilla, corgeilla. Rhodesiankoirakasvattajilta saatujen tietojen mukaan myös ridgettömillä rhodesiankoirilla on esiintynyt dermoid sinuksia.

Rhodesiankoirilla ei ole lisääntymisongelmille altistavia anatomisia piirteitä.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodun keskeisiä terveysongelmia ovat erilaiset immunologiset sairaudet, erityisesti atopiat, allergiat ja erilaiset kasvainsairaudet ja syövät sekä tukirangan muutokset. Tukirangan ongelmien lisääntymisen estämiseksi ja niiden perinnöllisyyden selvittämiseksi LTV- ja spondyloositutkimus lisättiin PEVISAan 1.1.2018 alkaen.

Liian tiukka jalostusmateriaalin rajaaminen jo pikkupentuvaiheessa esim. lievien ridge-virheiden osalta pienentää kuitenkin mahdollisesti jalostukseen käytettävien yksilöiden määrää, jotka saattavat olla terveyden ja ulkomuodon osalta hyviä jalostuskoiria sekä tärkeitä jopa geneettisen monimuotoisuuden kannalta tarkasteltuna.

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä (liite 1)

Nykypoiikkeavuudet rotumääritelmästä:

- rhodesiankoirien keskimääräinen koko ja paino. Erityisesti urokset ovat jonkin verran painavampia
- liian lyhyt runko
- liian nouseva vatsaviiva
- pään linjat eivät ole yhdensuuntaiset, pyöreä kallo
- kuonon syvyys ja pituus heikentyneet
- löysät huulet
- liian vaaleat silmät
- heikko alaleuka
- löysä kaulanahka
- suuret korvat
- pehmeä selkä
- luisu, lyhyt ja pysty lantio sekä pitkä lanneosa
- liian korkealle tai matalalle kiinnittyvä häntä
- etuasentoisen lavat ja olkavarret
- pystyt lavat
- liian avoimet kulmaukset edessä ja takana ja liian voimakkaat kulmaukset takana
- liian pitkä sääri
- korkeat kintereet
- pystyt ja joustamattomat välikammenet
- litteät käpälät
- pitkät varpaat
- lyhyet ja tehottomat liikkeet, tai liioitellut liikkeet
- pehmeä ja/tai hieman pitkä karvanlaatu
- nokinen tai liian tumma väri (mahonki)

Rhodesiankoira ei saa olla rakenteeltaan liian raskas, eikä myöskään liian kevyt. Raskaat ja ylisuuret rhodesiankoirat eivät ole parhaita koiria rodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen eivätkä myöskään harrastuskoiriksi. Liian raskas rakenne altistaa myös terveysongelmille.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Näyttelyt ovat rodun harrastajien piirissä edelleen suosituin harrastus. Näyttelyiden tehtävänä on palvella myös koirien jalostus- ja kasvatustyötä.

Vuosina 2011-2015 on rekisteröity yhteensä 407 rhodesiankoiraa, joista näyttelyihin on osallistunut 138 koira eli 33,6 % rekisteröidyistä. Näistä koirista 1 kpl eli alle prosentti on saavuttanut korkeimpana arvosanana tyydyttävän (T), 3 kpl eli 2,1 % hyvän (H), 20 kpl eli 14,49 % erittäin hyvän (EH), 114 kpl eli 82,6 % erinomaisen (ERI), 83 kpl eli 60 % sertifikaatin (SERT) ja 31 kpl eli 22,5 % kansainvälisen sertifikaatin (CACIB) Suomesta. Näyttelytulosten perusteella suomalaisia rhodesiankoiria voidaan siis pitää ulkomuodoltaan pääosin erinomaisina. Suomalaiset koirat ovat saavuttaneet myös valionarvoja sekä kansainvälisiä ja kansallisia sertifikaatteja useista maista. Todellinen tilanne ulkomuodon suhteen ei välttämättä ole näin hyvä, sillä etenkin ulkomaalaiset ulkomuototuomarit käyttävät skaalaa varsin suppeasti.

Näyttelyissä on aggressiivisen käytöksen vuoksi Suomessa hylätty rhodesiankoiria erittäin vähän. Arka käytös on joissain tapauksissa johtanut laatupalkinnon alentamiseen tai hylkäämiseen varsinkin junioriluokassa.

On kuitenkin huomattava, että mikäli näyttelyissä aletaan suosia liioiteltuja piirteitä ja vääriä ominaisuuksia, ohjaavat näyttelyt väistämättä jalostustakin väärään suuntaan. Erityisesti kokoon tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota. Rodulla ei ole vielä tapahtunut jakaantumista erillisiin käyttö- ja näyttölinjoihin. Huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei tällaista jakaantumista tule myöskään tulevaisuudessa tapahtumaan. Lisäksi ulkomuototuomareiden koulutuksissa ja jatkokoulutuksissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että rotu säilyy sekä ulkomuodoltaan että luonteeltaan rotumääritelmän mukaisena.

Ulkomuodontarkastuksia on järjestetty vain, mikäli ilmoittautuneita koiria on ollut vähintään viisi. Kyseessä on lähinnä tarkastus ulkomuodon osalta, joten siinä annettulla luonnearviolla ei ole käytännön merkitystä. Toistaiseksi ei yhtään tarkastettua koiraa ole suljettu jalostuksesta luonteen vuoksi. Vuosina 2011, 2012 ja 2014 ei ulkomuodontarkastusta järjestetty liian vähäisen osallistumismäärän vuoksi. Vuonna 2013 koiria oli 5 kappaletta, sekä vuonna 2015 6 osallistujaa. 1.1.2012 alkaen jalostustarkastus muuttui nimeltään ulkomuodontarkastukseksi.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Käyttötarkoituksen kannalta olennainen asia ulkomuodossa on sopusuhtainen ja terve rakenne ja sen mukanaan tuomat tehokkaat sekä maatavoittavat liikkeet ja hyvät kestävät kypälät. Rhodesiankoira ei saa olla liian suurikokoinen eikä raskas, mutta ei toisaalta myöskään liian kevyt ja/tai lihakseton. Rotumääritelmä ja alkuperäinen käyttötarkoitus huomioiden jalostuksessa tulee kiinnittää erityisesti huomiota:

- kokoon ja mittasuhteisiin
- tilavaan ja pitkään rintakehään
- riittäviin, mutta ei liioiteltuihin etu- ja takakulmauksiin
- olkavarsien pituuksiin
- ylä- ja alalinjaan
- riittäviin, mutta ei liioiteltuihin eturintoihin
- maatavoittaviin liioittelemattomiin liikkeisiin
- tiiviisiin kypäliin

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Rodun keskeisimmät ulkomuoto- ja rakenneongelmat on kuvattu yllä olevissa luvuissa. Suurikokoisten ja/tai nopeasti kehittyvien koirien jalostuskäyttöä ei tulisi terveydellisten riskien vuoksi suosia. Rodun jalostuksessa on muistettava rodun alkuperäinen käyttötarkoitus. Ylisuuri ja/tai raskas tai vastavuoroisesti liian kevytrakenteinen rhodesiankoira ei kykene toimimaan oikealla tavalla nopealiikkeisen ja voimakkaan suurriistan metsästyksessä. Rodun edustajan tulee ilmentää tasapuolisesti niin ketteryyttä, voimaa kuin kestävyyttäkin. Koiran lihasten tulee olla pitkä, ei voimakkaan ulkonevat eikä ylikehittyneet.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman seurantajaksolla on jalostukseen käytetty yhteensä 39 urosta ja 35 narttua. Ajanjakson loppupuolella syntyneistä jälkeläisistä ei ole käytettävissä virallisia terveystuloksia. Mukana on myös koiria, joiden jälkeläisistä yhtäkään ei ole tutkittu terveyden osalta. Tutkittujen jälkeläisten osalta voidaan todeta, että käytettyjen jalostuskoirien taso on ollut erittäin hyvä.

Käytettyjen jalostuskoirien osalta vaaditut terveyskriteerit ovat täyttyneet (PEVISAn mukaiset) ja lisäksi käytetyt koirat ovat pääsääntöisesti täyttäneet suositukset näyttelytuloksesta ja/tai jalostustarkastuksesta (kts. tarkemmin luvussa 6.2). Lisäksi kasvattajat ovat noudattaneet jalostussuosituksia.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

TAVOITTEET 2012-2016	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
1. GEENIPOHJAN LAAJUUS	
Monimuotoisuuden lisääminen.	Genoscoperissa tehdyn tutkimuksen mukaan suomalaisten rhodesiankoirien perinnöllinen monimuotoisuus on keskitasoa. Kotimaisia uroksia on käytetty tarkastelu jaksolla hieman aiempaa enemmän. Enimmäispentuemäärä (3) on ylitetty kahdesti. Tuontikoirat eivät ole juurikaan lisänneet monimuotoisuutta vähäisen jalostuskäytön vuoksi.
2. TERVEYS	
PEVISAan kuuluvien sairauksien seuraaminen.	Kaikki yhdistelmät ovat täyttäneet PEVISA- määräykset.
Virallisten lonkka- ja kyynärkuvausten lukumäärien kasvattaminen siten, että yli 50 % kustakin ikäluokasta kuvataan.	Virallisten lonkka- ja kyynärkuvausten tärkeyttä on pyritty korostamaan yhdistyksen sivuilla sekä lehtiartikkeleissa. Kuvausmäärissä on suuria eroja eri vuosien sekä eri kasvattajien välillä. Kokonaisuudessaan kuvausmäärät ovat edelleen hienoisessa laskussa.
Epävirallisten selkäkuvausten lukumäärien kasvattaminen tiedottamalla jäsenistöä kuvausten tärkeydestä.	Tarkastelujaksolla Kenneliitto on aloittanut virallisten spondyloosi- ja LTV-lausuntojen antamisen kaikille roduille. Selkäkuvien tärkeyttä on pyritty korostamaan yhdistyksen sivuilla sekä lehtiartikkeleissa. Yhdistys on myöntänyt 35 euron selkäkuvaustuen. Koiria on kuvattu tarkastelujaksolla 139 kappaletta.
PEVISAan kuulumattomista sairauksista tiedottaminen.	Yhdistys on järjestänyt luennon atopioista, allergioista ja immunologisista sairauksista ja selkäongelmista 2013. Rhodesiankoiran myoklonisesta epilepsiasta on tiedotettu yhdistyksen kotisivuilla ja Facebookissa lokakuusta 2015 alkaen sekä jäsenkokouksen yhteydessä 2016.
Terveyskyselyiden tekeminen.	Ajanjaksolla on toteutettu 1 terveystarkastus. Kyselyyn saatiin vastaukset 190 koirasta.
Rodun terveystilanteen seuraaminen aktiivisesti kotimaassa sekä mahdollisuuksien mukaan ulkomailla.	Tietoisuus rodun terveystilanteesta kotimaassa ja ulkomailla on lisääntynyt erilaisten tietokantojen ja tiedonvaihdon kehityttyä.
3. LUONNE	
Käytöskyselyiden tekeminen.	Ajanjaksolla on toteutettu 1 käytöskysely. Kyselyyn saatiin vastaukset 207 koirasta.
Luonnetestin tai MH-luonnekuvauksen järjestäminen vuosittain.	Suomalainen luonnetesti on järjestetty 2014 ja 2015. MH-luonnekuvaus on järjestetty vuosittain.
4. ULKOMUOTO	
Ulkomuodontarkastusten järjestäminen.	Ulkomuodon tarkastus on järjestetty vuosin 2013 ja 2015. Muina tarkastelujakson vuosina osallistujamäärä on ollut liian pieni.
Jälkeläiskatselmusten järjestäminen.	Jälkeläiskatselmuksia ei ole järjestetty.
Ulkomuototuomareiden koulutukseen ja jatkokoulutukseen osallistuminen ja ajantasaisen materiaalin tuottaminen niihin.	Yhdistys on ollut aktiivinen uusien ulkomuototuomareiden koulutustilaisuuksiin osallistumisessa. Ulkomuototuomareiden jatkokoulutuksia ei ole järjestetty.
5. KÄYTTÖMINAISUUDET	

Käyttöominaisuuksien seuraamiseksi kannustetaan omistajia harrastamaan koiriensa kanssa.

Käyttö monipuolisena harrastuskoirana on lisääntynyt. Yhdistys on toiminut aktiivisesti järjestämällä eri lajeihin koulutusta, epävirallisia ja virallisia kisoja sekä muita harrastetapahtumia. Yhdistys jakaa myös eri lajien kiertopalkintoja.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Suomen Ridgeback -yhdistyksen jalostustavoitteena on rodun jalostuspohjan säilyttäminen tai laajentaminen. Yhdistyksen tavoitteena on edistää rhodesiankoirien oikeaa luonnetta sekä hyvää terveyttä ja käyttöominaisuuksia. Jalostuksen tavoiteohjelmalla pyritään ennaltaehkäisemään rodun luonteen heikkeneminen sekä sellaisten periytyvien vikojen tai sairauksien leviäminen, jotka lyhentävät koiran elinikää tai aiheuttavat sen elämän laadun heikentymistä.

Yhdistyksen tavoitteena on, että yli 60 % rhodesiankoirista lonkka- ja kyynärkuvataan ja kuville haetaan Suomen Kennelliiton virallinen lausunto. Välimuotoisten lanne-ristinikamien osalta tilanne rodussa vaikuttaa huolestuttavalta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää jalostukseen, mutta LTV1-LTV4-tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-tuloksen saaneiden koirien kanssa. Tavoitteena on, että rhodesiankoirista selkäkuvataan kaikki terveystutkittavat, eli vähintään 60 %.

Spondyloosin perytymismekanismia ei tiedetä tarkkaan, joten on suositeltavaa noudattaa yleistä suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain hyvin lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita erittäin tarkkaan. Vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen, eikä sen jälkeläisiä saa FI-rekisteriin.

Jalostustoimikunta kartoittaa aiempaa aktiivisemmin koirien käyttäytymistä sekä niiden terveyttä erilaisten kyselyjen avulla. Koirien omistajien toivotaan vastaavan aktiivisemmin käytös- ja terveyskyselyihin sekä ilmoittamaan koirien kuolinsyy jalostustoimikunnalle sekä lisäämään se Kennelliiton Omakoira -järjestelmään. Tavoitteena on saada kasvattajilta ja koirien omistajilta tietoa rodussa myös harvoissa yksilöissä ilmenevistä sairauksista. Toivottavaa olisi, että jalostukseen käytettävät koirat olisi luonnekuvattu hyväksytysti ja että epätoivottavia luonneominaisuuksia omaavat koirat suljettaisiin pois jalostuksesta (paukkuarkuus, aggressiivisuus, huono palautumiskyky ja arkuus).

Jalostusyhdistelmissä pyritään mahdollisimman suureen monipuolisuuteen, turvaamaan rodun perinnöllinen monimuotoisuus ja estämään perinnöllisten ongelmien yleistyminen rodussa. Tavoitteena on lisätä kotimaisten urosten jalostuskäyttöä. Suositeltu koirakohtainen enimmäispentuemäärä on kolme pentuetta. Urosta voidaan kuitenkin perustellusta syystä käyttää jalostukseen tämänkin jälkeen, kunhan jälkeläisten osalta on näyttöä siitä, että uros periyyttä terveitä, rodunomaisia ja hyväluonteisia koiria.

Koirien tuonnissa ja valittaessa ulkomaalaisia koiria jalostuskäyttöön huomioidaan tuotavan koiran taustat ja maahamme aiemmin tuodut linjat. Tuonneilla on tarkoitus pyrkiä mahdollisimman hyvälaatuiseen ja eri linjoihin pohjautuvaan jalostusmateriaaliin. Sukusiitosta ja matadorijalostusta on vältettävä. Mahdollisuuksien mukaan on selvitetävä, että tuontikoirien taustat ovat terveet. Rodun kokonaistilanteen arviointi edellyttää avointa keskustelua ja tietojen saantia kokonaisista pentueista pikemminkin kuin yksittäisistä koirista.

Rodun terveystilannetta kotimaassa sekä mahdollisuuksien mukaan ulkomailla seurataan aktiivisesti. Jalostustoimikunnan tavoite on kehittää tiedonhankintamenetelmiä ja seurantaa, sekä toteuttaa aiempaa tehokkaampaa tiedotusta esiintyvistä terveysongelmista. Erityisesti erilaisten immunologisten sairauksien ja tukirangan muutosten esiintymiseen tulee kiinnittää huomiota.

Ulkomuodon tarkastuksia järjestetään säännöllisesti ja niiden arvostusta kasvattajien keskuudessa pyritään parantamaan. Tavoitteena on luonnetestata/-kuvata sekä tarkastaa ulkomuodon osalta mahdollisimman paljon rhodesiankoiria, eikä ainoastaan jalostukseen käytettäviä yksilöitä. Jalostustoimikunta järjestää tarpeen mukaan myös jälkeläiskatselmuksia.

Lisäksi tavoitteena on kouluttaa ulkomuototuomareita kiinnittämään arvosteluissaan huomiota roduomaiseen ulkonäköön, luonteeseen ja liikkeisiin. Jalostustoimikunnan tavoitteena on myös jakaa kasvattajille, etenkin aloitteleville, runsaasti tietoa (esimerkiksi apua jalostusvalintojen tekemisessä) ja järjestää tapahtumia (luonnekuvauksia ja -testejä, ulkomuodon tarkastuksia jne.), jotka edistävät kasvattajien valveutuneisuutta.

Rodun tunnettuuden lisääminen sekä todenperäisen tiedon levittäminen ovat yhdistyksen ja sen jalostustoimikunnan tavoitteita.

Nykyisin rhodesiankoirat ovat seura- ja harrastuskoiria. Mikäli rodun terveystilanne on tulevaisuudessa hyvä ja luonne sekä rakenne pystytään pitämään rotumääritelmän mukaisina, tulee rodun käyttö harrastuskoirana edelleen lisääntymään.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Kasvattajan tulee noudattaa jalostusvalinnoissaan seuraavia suosituksia:

6.2.1 Geenipohjan laajuus

- Jalostusyhdistelmissä pyritään mahdollisimman suureen monipuolisuuteen.
- Suositeltu koirakohtainen enimmäispentuemäärä on kolme pentuetta.
- Ennen kuin koiraa mahdollisesti käytetään seuraavan kerran jalostukseen, tulee sen aiempien jälkeläisten terveyttä ja luonnetta arvioida kriittisesti.
- Koirien tuonneissa sekä käytettäessä ulkomaisia uroksia on otettava huomioon koiran taustat ja maahamme jo tuodut linjat ja näin pyrkiä mahdollisimman korkeatasoiseen, eri linjoihin pohjautuvaan jalostusmateriaaliin.
- Yhdistelmän sukusiitosaste ei saa olla viiden sukupolven perusteella yli 6,25 %.

6.2.2 Terveys

- Koiraa, jolla on (poistettu) dermoid sinus, ei saa käyttää jalostukseen.
- Pentujen rekisteröinnin ehtona ovat seuraavat PEVISA-määräykset:

Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvauslausunto ja kyynärkuvauslausunto. Kuvaushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 18 kk. Rekisteröinnin raja-arvo on lonkkaniveldysplasian aste C ja kyynärniveldysplasian aste 1. Lisäksi C-lonkkaiselle koiralle pitää käyttää A-lonkkaista parituskumppania ja kyynärniveltuloksen 1 saaneelle koiralle 0-tuloksen saanutta parituskumppania. Ulkomaalaisilta (pysyvästi ulkomailla asuvilta) uroksilta ei vaadita kyynärkuvauslausuntoa. Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla LTV- ja spondyloosilausunto. LTV-kuvaus voidaan tehdä aikaisintaan 12 kk iässä ja spondyloosikuvaus 24 kk iässä. Ulkomaalaisilta (pysyvästi ulkomailla asuvilta) uroksilta ei vaadita LTV- ja spondyloosilausuntoa.

- Tiedot suvuissa esiintyneistä sairauksista pitää huomioida, eikä sellaisia koiria saa yhdistää, joiden takaa tulee sama vakava terveysongelma.
- Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla terveydeltään normaaleja.
- Jalostukseen tulee käyttää mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista polveutuvia koiria.
- Koirien tulee kyetä lisääntymään normaalisti.

6.2.3 Luonne

- Jalostusvalinnoissa tulee kiinnittää erityistä huomiota rodun luonteeseen. Yksilöitä, jotka ovat arkoja, paukkuarkoja tai aggressiivisiä ja/tai joilla on huono palautumiskyky, ei saa käyttää jalostukseen.
- Jalostusvalinnoissa tulisi käyttää luonnetestattuja/-kuvattuja koiria.

6.2.4 Ulkomuoto

- Olennainen asia ulkomuodossa on rotumääritelmän mukainen sopusuhtainen, terve rakenne ja sen mukanaan tuomat sujuvat, maatavoittavat ja liioittelemattomat liikkeet.
- Koiran kokoon ja oikeisiin mittasuhteisiin tulee kiinnittää huomiota (koira on korkeuttaan pidempi), ja rintakehä on ravaajille ominaisesti pitkä.

6.2.5 Yleiset jalostusohjeet

Kasvattajan tulee huomioida edellä mainitut jalostusohjeet ja, että jalostukseen käytettävä koira

- on palkittu virallisen näyttelyn avoimessa luokassa kaksi kertaa vähintään laatuarvosanalla erittäin hyvä tai kerran avoimessa luokassa vähintään laatuarvosanalla erittäin hyvä ja hyväksytyt ulkomuodon tarkastuksessa.
- ei ole arka, aggressiivinen tai hermostunut.
- ei omaa rotumääritelmän mukaisia vakavia virheitä.
- pystyy lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.
- jalostukseen käytettävän uroksen tulee olla vähintään 2 vuoden ikäinen.

Edellisten lisäksi jalostukseen käytettävä narttu

- on fyysisesti hyväkuntoinen.
- on täyttänyt 2 vuotta, tai ensimmäinen astutus tapahtuu aikaisintaan kolmannelta juoksusta.
- ei ole täyttänyt 8 vuotta astutushetkellä.
- on sellainen, jonka edellisestä penikoimisesta on pentueen syntyessä oltava kulunut vähintään kymmenen (10) kuukautta. Tätä tiheämpi pennutus sallitaan alle 8-vuotiaalle nartulle yhden (1) kerran ilman poikkeuslupaa, ja tällöin seuraavan synnytyksen väli on oltava vähintään yksi (1) vuosi.

Mikäli kasvattaja haluaa perustelluista syistä käyttää jalostukseen koira, jonka ridge ei ole rotumääritelmän mukainen (= ridgevirheellinen, joka on rekisteröity FI -rekisteriin) ja jolla ei näin ollen ole näyttelytuloksia, tulee koira hyväksyä rodun ulkomuodon tarkastuksessa ennen jalostuskäyttöä. Lisäksi koira tulee olla luonnetestattu/-kuvattu.

Suomen Ridgeback-yhdistyksen jalostustoimikunta suosittelee, että pennut, joilla on selkeä häntämutka tai selkeä purentavirhe tai (poistettu) dermoid sinus, tulee rekisteröidä EJ-rekisteriin ja myydä halvemmalla kauppahinnalla kuin edellä mainittujen ominaisuuksien suhteen virheettömät pennut. Ridgettömälle koiralle, joka muilta osin täyttää muut edellä mainitut jalostusvaatimukset (pl. näyttelytulos), voidaan hakea jalostustoimikunnalta erityislupaa ("testiparitus") jalostuskäyttöön. Tällainen "testiparitus" edellyttää, että parituskumppanille on tehty ridgen periytyvyyttä osoittava geenitesti, joka osoittaa, että parituskumppani periyttää ridgeä (homotsygootti ridge-geenin suhteen). Lisäksi molemmista vanhemmista tulee olla monimuotoisuuskartoitusta tehtynä. Jalostustoimikunta suosittelee kasvattajia harkitsemaan tarkoin pentujen rekisteröintiä ej-rekisteriin pelkästään kosmeettisista syistä. Pelkästään pienen ridgevian tai ridgettömyyden vuoksi jalostuskannasta valikoituu ej-rekisteröinnin vuoksi 21,2 %. Tämä vähentää jo ennestään niukkaa jalostusmateriaalia huomattavasti. Kun jalostuskantaa myöhemmällä iällä vähentävät sairastumiset, luonteen sopimattomuudet jalostukseen sekä terveystarkastuksissa havaitut muutokset lasketaan mukaan, on kotimainen rhodesiankoirien jalostuskanta huolestuttavan pieni.

6.2.6 Uroksen omistajan vastuu

Uroksen omistajalla on aina päätösvalta uroksensa käytöstä. Hänen tulee myös varmistaa, että astutettava narttu täyttää jalostuksen tavoiteohjelmassa kuvatut jalostusyksilön vähimmäisvaatimukset. Uroksen omistajan ei tule antaa urostaan huonokuntoiselle tai epätyypilliselle nartulle. Uroksen omistajan tulee myös varmistaa, että uros itse täyttää jalostukselle asetetut vaatimukset. Uroksen omistajalla on selonottovelvollisuus omistamansa jalostusuroksen lähisuvussa ilmenneistä terveysongelmista. Uroksen

omistajan on annettava nartun omistajalle kaikki tiedossaan olevat tiedot jalostusuroksen lähisuvussa ilmenneistä sairauksista ennen jalostuspäätöstä.

Uroksen omistajan tulee poistaa uros jalostuksesta, mikäli sen todetaan periyttävän runsaasti jotakin virhettä tai sairautta tai ei-toivottavaa luonnetta.

Uroksen omistajan on osaltaan huolehdittava, ettei uroksen pentuemäärä ylitä Suomessa kolmea pentuetta. Urosta voidaan käyttää jalostukseen perustellusta syystä tämänkin jälkeen, kunhan jälkeläisten osalta on näyttöä siitä, että uros periyttää terveitä, rodunomaisia ja hyväluonteisia koiria.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rhodesiankoirien rotujärjestö Suomen Seurakoirayhdistys ry vastaa ulkomuototuomareiden koulutuksesta.

Rotua harrastava yhdistys eli Suomen Ridgeback -yhdistyksen osalta toimenpiteet ja tavoitteet on kuvattu yllä luvussa 6.1.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Eri osa-alueiden kriittiset menestystekijät, uhat ja mahdollisuudet on alla esitetty SWOT-kaaviossa.

<p>Vahvuudet</p> <p><u>Populaatio</u> Rodun populaation koko on hieman kasvanut ja tämä mahdollistaa myös kotimaisten koirien lisääntyneen jalostuskäytön. Rodun populaatio on monimuotoisuuskartoituksen perusteella aiemmin arveltua monimuotoisempi.</p> <p><u>Luonne ja käyttöominaisuudet</u> Vastaa luonteeltaan nyky-yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin. Yhä suurempi osa koirista luonnetestataan.</p> <p><u>Terveys</u> Rodun terveydentila verrattain hyvä.</p> <p><u>Rakenne</u> Terve ja liioittelematon peruskoiran rakenne.</p> <p><u>Rodun markkinapotentiaali</u> Monipuolinen harrastuskoira, joka soveltuu moneen eri harrastuslajiin ja on erinomainen perhekoira.</p> <p><u>Yhdistys</u> Toimii aktiivisesti niin rodun kuin jäsenistön eduksi.</p>	<p>Heikkoudet</p> <p><u>Populaatio</u> Koirapopulaatio Suomessa vielä verrattain pieni ja jalostukseen käytettävien koirien ja linjojen määrä rajallinen. Tehollinen populaatio todella pieni.</p> <p><u>Luonne ja käyttöominaisuudet</u> Vain osa jalostukseen käytetyistä koirista on luonnetestattu/-kuvattu tai sillä on käyttötulos. Jalostukseen käytettäviltä koirilta ei vaadita luonnetestitulosta. Rotumääritelmästä poikkeavasta luonteesta huolimatta koiria käytetään jalostukseen.</p> <p><u>Terveys</u> Tuontilinjojen osalta luotettavien terveystietojen saatavuus rajallista. Lonkka- ja kyynärkuvattujen koirien lukumäärä pienehkö. Peittyvästi ja monitekijäisesti periytyvien sairauksien, yleistyminen, esim. immunologiset sairaudet kuten allergiat ja atopiat.</p> <p><u>Rodun markkinapotentiaali</u> Rotu houkuttaa pelkästään näyttävän ulkomuodon perusteella.</p> <p><u>Yhdistys</u> Melko pieni, rajalliset resurssit.</p>
--	---

<p>Mahdollisuudet</p> <p><u>Populaatio</u> Nykypäivänä mahdollisuus verrattain helposti muodostaa kontakteja ulkomaalaisiin kasvattajiin/rodun harrastajiin, verrattain helppoa tuoda maahan uutta jalostusmateriaalia.</p> <p><u>Luonne ja käyttöominaisuudet</u> Aktiivisten harrastajien kiinnostus rotuun kasvaa, kun rotu saa enemmän tuloksia ja positiivista julkisuutta.</p> <p><u>Terveys</u> Säilyttää rodun verrattain hyvä terveys sekä karsia ilmenneitä ongelmia.</p> <p><u>Rakenne</u> Säilyttää rotu rotumääritelmän ja alkuperäisen käyttötarkoituksensa mukaisena.</p> <p><u>Rodun markkinapotentiaali</u> Monien koirarotujen nykyinen terveystilanne saa harrastajat etsimään vaihtoehtoja ei-perinteisten harrastuskoirien parista. Menestys eri koelajeissa sekä näyttelyissä innostaa ihmisiä rodun pariin.</p> <p><u>Yhdistys</u> Jäsenmäärän lisääminen suhteessa rhodesiankoirien omistajien määrään.</p>	<p>Uhat</p> <p><u>Populaatio</u> Tuonnit perustuvat jo maassa oleviin linjoihin. Jalostukseen käytetään koiria samoista sukulinjoista. Jalostukseen käytettävien koirien osuus ei kasva riittävästi.</p> <p><u>Luonne ja käyttöominaisuudet</u> Mikäli jalostukseen käytettävien yksilöiden luonne- ja käyttöominaisuuksiin ei suhtauduta riittävän kriittisesti, on vaarana vääränlaisten luonteiden lisääntyminen.</p> <p><u>Rakenne</u> Takaosien rakenteen heikkeneminen (lyhyt, jyrkkä lantio, heikot kintereet).</p> <p><u>Rodun markkinapotentiaali</u> Tehdasmaisen rhodesiankoiratuotanto naapurimaissa. Järjestäytymättömän kasvattamisen lisääntyminen. Vääränlaiset ihmiset löytävät rodun.</p> <p><u>Yhdistys</u> Aktiivisia yhdistyksen jäseniä on hyvin vähän, joten uhkana yhdistyksen toiminnan ”kuihtuminen”.</p>
--	--

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

TOIMINTASUUNNITELMA VUOSILLE 2018-2022	TOTEUTUSTAPA- JA AJANKOHTA
1. GEENIPOHJAN LAAJUUS	
Monimuotoisuuden lisääminen.	Kannustetaan käyttämään eri yksilöitä yhden kerran jalostukseen sen sijaan, että käytetään samaan yksilöä useaan kertaan. Kannustetaan ridge-virheellisten ja ridgettömien jalostuskäyttöön monimuotoisuuden lisäämiseksi; näitä yksilöitä ei ole enää välttämättömästi rekisteröidä EJ-rekisteriin.
2. TERVEYS	
PEVISAan kuuluvien sairauksien seuraaminen.	Vuosittain. Tulevan PEVISA:n ja jalostussuosituksen muokkaaminen, tulosten pohjalta.
Virallisten lonkka-, kyynär- ja selkäkuvausten lukumäärien kasvattaminen siten, että yli 60 % kustakin ikäluokasta kuvataan.	Kannustetaan jäsenistöä kuvauttamaan koiransa tiedottamalla asiasta yhdistyksen web-sivuilla, Facebook-sivulla sekä yhdistyksen lehdessä. Kasvattajien neuvominen siinä, että miten he saisivat omien pentueidensa kuvausprosenttia nostettua.
PEVISAan kuulumattomista sairauksista tiedottaminen.	Jalostustoimikunta toteuttaa tiedottamisen yhdistyksen lehteen kirjoitettavilla artikkeleilla sekä luentotilaisuuksilla.
Terveyskyselyiden tekeminen.	Terveyskyselyyn teettäminen kolmen vuoden välein.
3. LUONNE	
Käytöskyselyiden tekeminen.	Käytöskyselyyn tekeminen kolmen vuoden välein.
Luonnetestin tai MH-luonnekuvauksen järjestäminen ja niihin osallistumiseen kannustaminen.	MH-kuvauksen ja luonnetestin järjestäminen vuosittain. Suomalaisien jalostuskoirien luonnekuvauksen edellytykseksi, että yhdistelmä täyttää jalostussuositukset.

4. ULKOMUOTO	
Ulkomuodontarkastusten järjestäminen.	Ulkomuodon tarkastuksen järjestäminen vuosittain.
Jälkeläiskatselmusten järjestäminen.	Jälkeläiskatselmuksen järjestäminen yhden tai useamman kasvattajan niin toivoessa.
Ulkomuototuomareiden koulutukseen ja jatkokoulutukseen osallistuminen ja ajantasaisen materiaalin tuottaminen niihin.	Aina kun koulutustilaisuuksia järjestetään. Lisäksi kutsutaan ulkomuototuomareita yhdistyksen järjestämiin ulkomuodontarkistuksiin sekä luento- ja kerhotilaisuuksiin. Tiedotetaan ulkomuototuomareita rodun ajankohtaisista haasteista, joihin ulkomuototuomareiden toivotaan kiinnittävän huomiota.
5. KÄYTTÖMINAISUUDET	
Käyttöominaisuuksien seuraamiseksi kannustetaan omistajia harrastamaan koiriensa kanssa.	Yhdistys järjestää erilaisia tapahtumia, koulutuksia sekä epävirallisia ja virallisia kisoja vuosittain. Yhdistys jakaa myös eri lajien kiertopalkintoja.
6. MUUTA	
Kasvattajapäivien järjestäminen.	Ensimmäiset kasvattajapäivät järjestetään vuoden 2017/2018 aikana. Kasvattajilta kysytään toiveita kasvattajapäivän aiheista. Kasvattajapäivän palautteen perusteella arvioidaan kasvattajapäivien järjestämisestä jatkossa esim. joka toinen vuosi.
JTO-päivä.	Vuosi 2017.
Aktivoidaan jäsenistöä ilmoittamaan aktiivisesti koirien kuolinsyyt jalostustoimikunnalle ja Kennelliiton Omakoira -järjestelmään.	Muistutetaan jäsenistöä vuosittain.
Luonne-, terveys- ja käyttötulosten seuraaminen.	Arvioidaan päämäärien saavuttamista jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokauden päättyessä 2017. Arviointi tehdään vertaamalla tuloksia tässä jalostuksen tavoiteohjelmassa raportoituihin vuosien 2002-2011 tuloksiin.

7. LÄHTEET

Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry. www.kennelliitto.fi, 2011 & 2012

Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry., KoiraNet –jalostustietojärjestelmä, <http://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx>, 2011 & 2012 & 2016

Suomen Ridgeback –yhdistys ry, www.ridgeback.fi, 2011 & 2012.

Suomen Ridgeback –yhdistys ry, jalostustoimikunnan arkistot (terveys- ja käytöskyselyt, pentueseurannat, muut ilmoitukset).

Suomen Ridgeback –yhdistys ry:n jalostustoimikunnan toimintaohje, hyväksynyt Suomen Ridgeback – yhdistyksen hallitus 23.1.2012., www.ridgeback.fi.

Rhodesiankoirien jalostuksen tavoiteohjelma 2007 – 2011.

Saksanpaimenkoiran jalostuksen tavoiteohjelma 2009 – 2013.

Suomen Belgianpaimenkoirayhdistys – Jalostuksen tavoiteohjelma 2010.

Suomen Sveitsinpaimenkoirat ry, www.sennenkoirat.net, 2011 & 2012.

AKC (American Kennel Club), 01/2012.

ANKC (Australian National Kennel Club), 01/2012.

Rhodesian Ridgeback Club of the United States, www.rrcus.org, 2012.

Special Klubben Rhodesian Ridgeback Sverige, SRRS, Hälsa och temperament hos Svenska Rhodesian Ridgebacks födda 2004, <http://www.srrs.org/files/halsoenkat2004.pdf>.

Svenska Kennelklubben, Avelsdata, <http://kennet.sk.se/avelsdata/>, 2011 & 2012 & 2016.

The Orthopedic Foundation for Animals (USA), OFA, www.offa.org, 2012 & 2016.

Suomen Ridgeback –yhdistys ry:n vuosikirjat.

VDH (Vereinigung für das Deutsche Hundewesen), 01/2012.

Thomas Laube, RRWC 2016.

Kirjallisuus:

Salmon Hillbertz, NHC: "Inheritance of dermoid sinus in the Rhodesian ridgeback." Journal of Small Animal Practice (2005) 46, 71-74.

Bergman, Ingrid: "Dermoid sinus hos Rhodesian Ridgeback." Institution för Husdjursgenetik, Husdjursvetenskap – Examensarbete 15hp, Litteraturstudie. SLU Uppsala 2008 http://epsilon.slu.se:8080/archive/00002506/01/Kandidatuppsats_Ingrid_Bergman.pdf.

Moritz, Vicki: COI – This acronym tells breeders how inbred their dogs are. The Ridgeback Register, May 2009, http://www.ridgeback.net/Documents/COI_Register_0001.pdf.

Roberts, John G, Dr & Nicholls-Grzemski, Felicity A.: ”Folic Acid Study – A Role for Folic Acid in the Prevention of Dermoid Sinus in the Rhodesian Ridgeback”. Finders Medical Centre & University of Adelaide, South Australia, <http://www.movourneen.com/documents/folic.pdf>.

Salomaa Reea: ”Saksanpaimenkoirien välimuotoisen lanne-ristinikaman todentaminen röntgenkuvauksen avulla.” Syventävät opinnot. Helsingin yliopiston Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen laitos, Diagnostinen kuvantaminen, 2010.

Yli-Rantala, Saana, ELK: Koiran mastsolukasvaimet – kirjallisuuskatsaus, Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkielma, Pieneläinten sisätaudit, Kliinisen Hevos- ja pieneläinlääketieteen osasto. Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto, 2010.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/17239/lisensiaatin%20tutkielma_Saana%20Yli-Rantala.pdf?sequence=1

8. LIITTEET

Rhodesiankoiran rotumääritelmä (FCI)

Rhodesiankoirien rotumääritelmän tulkintaohje (SRB ry)
